

Onsdagen den 6 maj

Kl. 09.00–15.03
16.00–16.15

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 april justerades.

§ 2 Fastställande av dag för riksmötets start 2015/16

Kammaren biföll riksdagsstyrelsens förslag att riksmötet 2015/16 skulle inledas *tisdagen den 15 september*.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:532

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:532 Förenklade system för statsbidrag
av Maria Stockhaus (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 21 maj 2015.

Skälet till dröjsmålet är att alla möjliga datum för interpellationsdebatter inom svarsperioden redan var fullbokade i kammaren.

Stockholm den 4 maj 2015

Utbildningsdepartementet

Gustav Fridolin

Interpellation 2014/15:554

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:554 Dubbelreglering vid byggnation av
cisterner

av Ola Johansson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 juni 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 4 maj 2015
Näringsdepartementet
Mehmet Kaplan (MP)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:
RiR 2015:8 Arktiska rådet – vad Sverige kan göra för att möta rådets utmaningar

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2014/15:115 till finansutskottet

Motioner
2014/15:3078 till justitieutskottet
2014/15:3077, 3079, 3080 och 3082 till näringsutskottet
2014/15:3083 och 3084 till arbetsmarknadsutskottet
2014/15:3081 till skatteutskottet

*Svenskt deltagande i
Förenta nationernas
stabiliseringsinsats i
Mali*

§ 6 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2014/15:UFöU3
Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali
(prop. 2014/15:68)
föredrogs.

Anf. 1 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna ställer sig positiva till att vi har valt att ingå i en FN-ledd insats. FN-ledda insatser ger högre legitimitet och är att föredra framför insatser ledda av Nato.

Vi ser en orolig värld som tyvärr har letat sig till vårt absoluta närområde, vilket har ignorerats av övriga partier i denna kammare fram till nyligen – trots våra propåer och försök att väcka den nationella aspekten till liv. Därför finner vi det av nöd att försvaret kompenseras ekonomiskt så att det nationella försvaret ersätts för de merkostnader insatser av denna art innebär. Det tär på personal, materiel och ekonomi att delta i utlandsinsatser.

Vi sverigedemokrater är glada att vi i och med denna insats även ges möjlighet att bidra till att förbättra den humanitära situationen i regionen. Livsmedel, vatten, skydd och sanitet är prioriterat för att civilbefolkningen ska få sina basala behov tillgodosedda. Det är av högre vikt än det uppifrån-tänk som genomsyrar propositionen, där klimatanpassning och institutionella insatser prioriteras framför människors faktiska möjligheter till överlevnad. En fattig familj som kämpar för att överleva prioriterar livsmedel och tillgång till vatten högre än demokratisk utveckling.

Därför borde prioriteringsordningen vara att först bekämpa fattigdom, svält och misär så att fler får möjligheten att delta i förändringar i demokratisk riktning. Endast då finns förutsättningar för en stabil demokratisk stat. Med dagens prioriteringar riktar sig huvuddelen av stödet mot ett fåtal välbeställda individer som inte slåss för sin överlevnad, och det är då de som har möjlighet att delta i den utveckling mot demokrati som avses. Detta är en prioriteringsordning som enligt oss inte ger alla möjlighet att bidra under samma förutsättningar.

Jordbruksutveckling för att garantera de fattiga ett drägligare liv är ett första viktigare steg för att de i sinom tid ska kunna ägna sin energi åt demokratiutveckling och ett aktivt deltagande i det demokratiska samtalet. Fattigdom och svält bör vara prioriterat att bekämpa, och därefter kan det finnas skäl att prioritera insatser vad avser demokratisk utveckling. Då ges hela befolkningen en rimlig chans att delta i det demokratiska samtalet.

Vi sverigedemokrater ser denna insats som högst tillfällig. Det är av högsta vikt att nationella och regionala styrkor i närtid kan överta det fulla säkerhetsansvaret. Vi ser att det finns konflikthärdar i omvärlden som mer direkt berör Sveriges säkerhet och som är av högre vikt att satsa på. Det humanitära stödet anser vi dock vara av högsta prioritet, och vi anser att vi även efter att vi lämnat över säkerhetsansvaret ska fortsätta med dessa insatser.

Herr talman! Jag vill i och med detta yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation under punkt 3 i betänkandet.

Anf. 2 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Världen är nu oroligare och mer präglat av konflikter än på länge. Runt om oss ser vi kriser och konflikter som oftast drabbar de redan fattiga och de redan utsatta.

Kriserna och konflikterna påverkar även Sverige och vår säkerhet. Utvecklingen i vår omvärld ställer krav på svensk utrikes- och säkerhetspolitik, och för att möta utmaningarna krävs det mer samarbete – inte mindre. Vi i Sverige ska ta vårt ansvar. Vi ska stå upp för mänskliga rättigheter och internationell rätt. Vi står inte neutrala inför ondska eller terror. Vi tar ställning mot förtryck, våld och terror. Vi tar ställning för demokrati, fred och mänskliga rättigheter.

Det gör vi bland annat genom att bidra till fredsfrämjande insatser, och det svenska deltagandet i FN:s stabiliseringsinsats i Mali är ett bra exempel på det. Det är det vi ska diskutera och behandla i dag, det vill säga huruvida vi ska förlänga insatsen eller inte. Glädjande nog finns det en bred samsyn och ett brett stöd för detta i Sveriges riksdag. Det sänder tydliga signaler inte minst till de svenska män och kvinnor som deltar i insatsen, och det borgar för kontinuitet.

Herr talman! Mali är ett av världens fattigaste länder, och landet har sedan några år tillbaka skakats av allvarliga politiska, säkerhetsmässiga och humanitära kriser. En fjärdedel av befolkningen, 4 miljoner människor, behöver humanitärt stöd. 3 miljoner har osäker tillgång till mat, och ca ½ miljon människor är på flykt. Det är ett resultat av den osäkerhet som fortfarande råder i Mali.

I kölvattnet av den arabiska våren inledde tuareger och islamistrebeller i januari 2012 ett väpnat upprop i Malis norra delar, för att nå självständighet. Den situation som uppstod ledde bland annat till en militärkupp i mars samma år där Malis demokratiskt valda president störtades. Under våren 2012 hade det väpnade upproret tagit kontroll över två tredjedelar av territoriet, och man utropade en självständig stat: Azawad. Därefter tog islamiska grupper över kontrollen, och sharialagar infördes.

Med hjälp av det internationella samfundets ansträngningar har dock situationen förbättrats. Innan Minusma bildades var det den afrikanskledda insatsen Afisma och även den franska insatsen Serval. Under den förra mandatperioden beslutade ju Sverige att bidra både till Minusma och till Europeiska unionens utbildningsinsats EUTM Mali.

Förutsättningarna för bidraget till Minusma är naturligtvis att det finns en tydlig folkrättslig grund, och Sverige har samtidigt givit både humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd. Det frystes under en period, men sedan april 2013 har vi återupptagit det bilaterala utvecklingsbiståndet till Mali. Det kommer under 2015 att uppgå till ungefär 200 miljoner kronor, och det humanitära stödet – som aldrig har varit avbrutet – planeras att under 2015 uppgå till 63 miljoner kronor.

Syftet med den fredsfrämjande insats i Mali som etablerades den 1 juli 2013 är att upprätta säkerhet i Malis norra delar samt bidra till att återupprätta en demokratisk stat. Mali har efter etableringen av insatsen 2013 genomfört demokratiska val, vilket naturligtvis är ett steg i rätt riktning. Staten har försökt få bättre kontroll över områdena i norra Mali, men det är fortfarande oroligt och en hög våldsnivå.

Den fredsfrämjande insatsen är unik såtillvida att den för första gången när det gäller en FN-ledd insats innehåller en underrättelsedel. Det är i den insatsen Sverige ska göra och gör sin del – vi bidrar till det som kallas Asifu. Det är en svår förkortning, men i korthet är det en underrättelseenhet som är en viktig del för att hela FN-insatsen ska kunna verka. Den ska nämligen svara för att ta in och vidarebefordra underrättelser till ledningen för hela insatsen.

Det är naturligtvis viktigt, för det ger större och bättre förutsättningar för insatsen att verka. Det är också en viktig utveckling av de FN-ledda fredsfrämjande insatserna, där Sverige alltså är direkt med i utvecklingen. Självklart bidrar det också till att öka den svenska förmågan att kunna bidra med den här typen av kvalificerade insatser.

Herr talman! Insatsen i Mali står inför många utmaningar. Det är svåra förhållanden, inte minst på grund av klimatet och avsaknaden av infrastruktur. Det ställer krav på logistik och planering. Vi har också sett hur våldsnivån i landet har ökat. Det har drabbat FN-insatsen hårt. Över 30 FN-soldater har dödats sedan insatsen inleddes.

För att det svenska bidraget ska kunna genomföra sitt uppdrag framgångsrikt måste alla stödenheter i form av kvalificerad sjukvård och

annat skydd fungera så bra som möjligt. Dessvärre är Minusmas förmåga till medicinsk evakuering, Medevac, begränsad. Det är just frågetecknen kring Minusmas förmåga att evakuera skadad personal som har gjort att Alliansen drivit på i denna fråga.

Det är en ovanlig men viktig signal som ett enigt sammansatt utrikes- och försvarsutskott via riksdagen sänder till regeringen. Vi vill att regeringen tar de initiativ som krävs för att säkerställa tillräcklig tillgång till Medevacförmåga inom ramen för Minusma så att våra soldater ska kunna göra sina uppgifter i hela insatsområdet.

Herr talman! Det är svenska kvinnor och män som ytterst förverkligar de insatsbeslut som riksdag och regering fattar. Det innebär uppoffringar och risker. Jag vill därför tacka alla dem som tjänstgör i Sveriges fredsfrämjande internationella insatser och yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 3 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Under tiden i opposition påpekade Socialdemokraterna återkommande att vi ville att Sverige skulle delta även i FN-ledda internationella militära uppdrag. Det hörsammades till slut av den tidigare regeringen, vilket vi välkomnade, och det har funnits total enighet hela vägen om att detta uppdrag ska utföras och att Sverige ska delta i det. Nu står vi inför en förlängning av det.

Bakgrunden till detta uppdrag är att det pågår en konflikt i Mali. Vi vill vara med och delta och bidra till att få kontroll över och ytterst stoppa den pågående konflikten, bland annat för att vi givetvis vill stoppa konflikter men också för att vi inte vill att de ska få spridning till angränsande länder och områden.

För oss socialdemokrater och för regeringen handlar det ytterst om solidaritet. Sverige har ett högteknologiskt försvar med en kompetent försvarsmakt där personalen har hög skicklighet. Det tycker vi att Sverige när det finns möjlighet ska bidra med för att skapa fred och säkerhet i världen, och det gör vi i den FN-ledda operationen i Mali.

Varför just Mali? Det finns många konflikter runt om i världen där det behövs hjälp. Det är förstas en grannliga uppgift att välja. Det bygger för det första på att vi får frågan från FN och för det andra på att vi har lämplig kompetens och utrustning för att utföra det som FN efterfrågar. Det är många saker som ska passa ihop för att det ska kunna bli en insats. Det har det blivit i detta fall, och det är bra och välkommet. Det är också viktigt att vi fortsätter denna insats.

Herr talman! Vi socialdemokrater och den rödgröna regeringen vill att Sverige ska bidra. Solidaritet är att kunna bidra och att också göra det i verkligheten. Jag yrkar bifall till det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 4 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet debatterar i dag det svenska deltagandet i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali, Minusma.

Herr talman! Förutom att Mali är ett av världens absolut fattigaste länder har det under ett flertal år präglats av stridigheter. Väpnade

extremistgrupper och kriminella grupperingar har gjort och gör sig skyldiga till omfattande övergrepp och mänskligt lidande. Terrorismen utgör ett hot mot landet, regionen och i förlängningen hela världen.

Den humanitära situationen i landet är prekär och utvecklingsnivån låg. Bara drygt var fjärde invånare kan läsa eller skriva. Tre av fyra malier lever på mindre än 2 dollar om dagen. Undernäring och bristande sjukvård gör att Mali har en av de lägsta medellivslängderna i världen.

Internationella samfundet behöver därför bidra till stabilitet och utveckling på ett mångfasetterat vis. Miljöpartiet anser att det är viktigt att Sverige är med och bidrar genom humanitärt stöd och ett omfattande utvecklingssamarbete och genom FN:s stabiliseringsinsats Minusma som bygger på FN:s säkerhetsrådsresolutioner 2100 och 2164.

Dessa resolutioner tillsammans med inbjudan av Malis regering till FN:s generalsekreterare att genomföra insatsen utgör en tydlig folkrättslig grund för Sveriges bidrag. Sveriges bidrag ligger också tydligt i linje med Sveriges engagemang för fred och utveckling i Afrika.

Herr talman! Miljöpartiet vill särskilt understryka vikten av genomförandet av säkerhetsresolution 1325 och efterföljande resolutioner antagna om kvinnor, fred och säkerhet. Mycket mer än vad som görs i dag behöver göras vad gäller kvinnors roll som aktörer i fredsprocesser och i beaktandet av kvinnors, flickors och barns särskilt utsatta situation i konfliktsituationer. Sverige spelar här en viktig roll i att driva på för att samtliga länder och insatser ska ha handlingsplaner för genomförande av resolution 1325.

Herr talman! De svenska soldaterna i Mali verkar i en oerhört komplex miljö ur såväl hälsosynpunkt som hotbildssynpunkt. Det är av största vikt att nödvändig sjukvård kan tillhandahållas snabbt och effektivt.

Miljöpartiet välkomnar att det svenska bidraget sker under FN:s hatt och understryker vikten av att de militära insatser som Sverige bidrar med har ett starkt stöd i Sveriges riksdag.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Att Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra har sagts tidigare i denna debatt. Det finns skäl att upprepa det, för det är så vi klarar vårt uppdrag. Denna debatt speglar detta synsätt, att vi arbetar tillsammans med andra.

Det handlar om en FN-ledd insats. FN kan kritiseras för många tillkortakommanden, herr talman, men FN blir aldrig bättre än vad vi medlemmar förmår göra det till. Det är viktigt att vi västländer deltar i FN-insatser. Det var också en utgångspunkt för Centerpartiet när vi under en tidigare regering prövade denna fråga.

Det har tagit tid. Man måste tänka på att det tar år innan vi kommer på plats. Vi är glada över att vi nu, för första gången på tio år, deltar i en FN-insats. Därmed har vi också möjlighet att stärka FN:s närvaro i världen, för fred och säkerhet. Detta är en påminnelse för oss alla i dessa dagar om vikten av att vi upprätthåller förmågan att göra internationella insatser.

Det är stort fokus på hemmaplan och vårt närområde, och detta är viktigt och riktigt, men vi får inte glömma utgångspunkten att vi bygger säkerhet för Sverige och världen också genom att vara långt borta.

Sahelområdet, från öst till väst, har drabbats hårt av olika konflikter och problem. Från vår sida är det naturligt att delta för att försöka

stabilisera hela regionen. Självklart är detta också ett ansvar för Afrikanska unionen, som tidigt har varit där och tagit sin del, men det är bra att FN nu går in och stöttar och stärker.

Vi har sett en spridning från det ena landet till det andra. Det är viktigt att vi tittar på den här konflikten och vår närvaro som en del i ett större pussel. Hela norra delen av den afrikanska kontinenten är föremål för åtskilliga prövningar i dessa dagar. Det är klart att försöken eller ambitionen att stabilisera i Mali har en betydelse också i det sammanhanget.

När det gäller diskussionen om Mali har vi som sagt varit närvarande sedan tidigare, och vi avser att vara närvarande också i framtiden. Den väpnade styrka vi nu ska fatta beslut om är en del i ett större sammanhang. Detta är viktigt, för det ingår i hur Sverige bör jobba. Vi bör arbeta med flera verktyg i verktygslådan för att förebygga och bygga upp men också försöka stabilisera och säkra en fredlig utveckling.

Också jag vill tacka de flickor, pojkar, kvinnor och män som är beredda att göra denna insats. Utan dem blir det ingen insats. Det är viktigt att vi har ett starkt stöd här i riksdagen för det mycket utmanande uppdrag som de har att utföra på plats i Mali.

Tillsammans med en kollega från försvarsutskottet besökte jag Karlsborg och samtalade med dem som skulle göra den första insatsen. Det var viktigt och bra att få höra hur de ser på uppdraget. De tar sig an detta med stort allvar och stor kompetens.

I dagar som dessa, herr talman, finns det skäl att understryka vikten av att vi har utbildning för vår personal när det gäller 1325 och 1820.

När FN sänder ut personal eller deltar i insatser måste FN:s personal och FN som struktur självklart säkerställa att man inte begår brott mot sina egna värden. Om man gör det måste det vara tydligt att det händer någonting, herr talman. Annars kommer tilltron till FN:s förmåga på plats att gå förlorad. Det har vi tyvärr aktuella och tråkiga exempel på.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. Jag är glad att den motion Alliansen väckte om sjukvårdsresurser har tillstyrkts.

(Applåder)

Anf. 6 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Vänsterpartiet ställer sig bakom regeringens förslag och utskottets betänkande, inklusive alliansmotionen angående behovet av att säkerställa medicinsk evakueringsförmåga.

Det är självklart bra med stor enighet om att göra insatsen men också i synen på de många flyktingar som konflikter skapar, precis som denna också gör. Dessa flyktingar är inte lycksökare utan människor i nöd.

Herr talman! Som rubrik för detta anförande kunde man möjligen haft ”Ständigt dessa helikoptrar”. Det verkar inte spela någon roll om det ska bekämpas bränder i Västmanland eller jagas ubåtar i skärgården – adekvat helikopterstöd saknas, så även i Mali.

Det är trots löften om motsatsen högst osäkert om det under större delen av detta år kommer att finnas bra helikopterstöd för medicinsk evakuering. I så fall är det svårt att upprätthålla 10-1-2-garantin, det vill säga att inom tio minuter få kamrathjälp, inom en timme traumavård och

inom två timmar akutkirurgi. Då är det självklara valet att minska aktionsradien.

Sveriges zon är i princip 100 mil lång. Det är som att åka bilvägen härifrån till Överkalix – det är en bra bit, vet vi norrbottningar. Helikopterstöd utsträcker aktionsradien till åtminstone 25 mil utan problem. Men utan det är den kanske 7–8 mil, om det råkar finnas vägar, vilket är långt ifrån säkert i detta område.

Detta är besvärande. Insatsen beräknas kosta 660 miljoner kronor enbart för innevarande år. Då hoppas man att man ska kunna få ut så mycket nytta som möjligt för pengarna. Detta är en besvärande faktor i sammanhanget.

Självklart går möjligheterna att få adekvat medicinsk hjälp i tid först. Det är ingen lätt uppgift och inget lätt beslut att skicka ut svenska soldater till Mali. Så sent som förra veckan var svenska soldater inbegripna i skottväxling med en rebellstyrka.

Mali är ett speciellt land. Det är stort – sjunde störst i Afrika och tre gånger större än Sverige. Mali har en glest utspridd befolkning på 14 ½ miljon enligt den senaste folkräkningen, som i och för sig är fem år gammal. Befolkningen tillhör de fattigaste på jorden. Spädbarnsdödligheten är 12 procent, och medellivslängden är 51,8 år.

Landet har ett halvdussin språk. Franska är officiellt språk men talas av få. Hälften av de vuxna är analfabeter. Det är en blandad befolkning mellan nomader och bofasta, vilket i sig är konfliktlösande många gånger. Kartgränserna är i stor utsträckning dragna med kolonialmakternas linjaler, och det vet man vad konstlade gränser innebär.

Det är även religiös splittring mellan kristna och muslimer. Dessutom har man ett klimat som ställer människor på extremt hårda prov. 65 procent av landet är öken eller halvöken.

Det märkligaste med detta är att detta land, nästan som på trots, är väldigt kulturellt högtstående. Det är ett av de afrikanska länder som har genomfört flest demokratiska val. Det är otroligt med tanke på förutsättningarna.

Det finns tyvärr ett samband mellan det svenska flygvapnets spaningsinsats över Libyen 2011 och de svenska FN-soldater som nu skickas till Mali.

Den FN-mandaterade Natoinsatsen över Libyen, där uppdraget var att skydda civila mot Gaddafiregimens attacker, ledde till att regimen föll 2011. Men det ledde i sin tur till att vapen från Gaddafiregimens förråd plundrades och har spritt sig över stora delar av Mellanöstern och Sahelområdet.

Många av de legosoldater som Gaddafi rekryterade kom från detta område. En del av dem har varit med om att skapa den jihadistiskt inspirerade utbrytarstaten i norra Mali.

Det är viktigt att komma ihåg att även med de bästa intentioner kan saker och ting ibland utvecklas på ett sätt som är allt annat än positivt. Trots detta anser vi att fler saker talar för en svensk insats än mot.

Anf. 7 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Det är förvisso sant att vi lever i en mycket orolig tid och att spänningar också byggs upp i vårt eget närområde. Sammantaget bedömer jag att detta kommer att leda till att både försvars- och

säkerhetspolitiken de kommande åren i huvudsak fokuserar på vad vi kallar den nationella dimensionen.

Men det finns naturligtvis ändå många goda skäl för Sverige att parallellt med detta ta ansvar för fred och säkerhet internationellt. När Jeff Ahl säger att de pengar som nu anslås för operationen i Mali borde gå till det nationella försvaret finns det skäl att påminna om att vi har ett särskilt anslag för internationella insatser, och skulle vi inte använda det fullt ut skulle de resurserna förmodligen gå förlorade för försvaret över huvud taget. Då är det bättre att vi gör nytta.

Men det är viktigt att understryka att svenska insatser bör styras av dels de behov som finns i olika regioner, dels den effekt som en svensk insats kan åstadkomma. I det sammanhanget vill jag passa på att ta avstånd från en del av de uttalanden som företrädare för regeringen har gjort i samband med Maliinsatsen, där det nästan framstår som om detta huvudsakligen är motiverat av en kandidatur till FN:s säkerhetsråd – ett budskap som har upprepats gång efter annan.

Låt mig, herr talman, var tydlig på den här punkten: Sverige är inte i Mali för en plats i säkerhetsrådet. Vi är där för att göra skillnad för malier och för den maliska staten.

Det finns många likheter mellan Afghanistan och Mali. Det handlar, som Stig Henriksson var inne på, om ett mycket omfattande operationsområde. Det motstånd som finns i landet är också splittrat, dels geografiskt, dels genom att det fördelar sig på kriminella kretsar, religiös extremism och etniska minoriteter.

Men det är också viktigt att understryka att det finns skillnader mellan Afghanistan och Mali. Nu är det inte USA och Tyskland som arbetar sida vid sida med Sverige i operationsområdet, och det är inte Nato utan FN som är huvudman för insatsen. Den sammantagna slutsatsen så här långt är att när vi deltar i den här typen av operationer måste vi stå på egna ben i större utsträckning än vad vi kanske har behövt göra på andra håll.

Det har varit svårigheter och oklarheter när det gäller byggandet av den svenska campen. Det har funnits frågetecken kring förnödenhetsförsörjningen i operationen. Bristen på Medevac är också ett tydligt exempel på en osäkerhet som tyvärr begränsar vår förmåga och vårt uppträdande i operationsområdet.

I dag finns det tillgång till en civil helikopter för medicinsk evakuering, men enbart dagtid. FN har utställt löften om helikoptrar som ska komma från El Salvador respektive Indonesien, men stor osäkerhet kringgärdar detta. Därför var det bra att det sammansatta utskottet kom med ett tydligt tillkännagivande till regeringen om att det nu är nödvändigt att säkerställa förmågan till medicinsk evakuering.

Man kan, herr talman, tycka att det är udda att ett riksdagsutskott involverar sig i det som framstår som operativa detaljer. Men det är viktigt att understryka att det knappast finns något som har större betydelse för våra soldaters moral än just tillgången till sjukvård om olyckan skulle vara framme. Det sammansatta utskottet har en tradition av att måna om personalen utomlands och ta ansvar för deras säkerhet. Och, herr talman, Folkpartiet uppfattar att också vi har bidragit till detta.

Men det handlar inte bara om säkerhet, utan det handlar också om effekt. Bristen på Medevac gör nu det svenska uppträdandet i Mali mer begränsat än vad nöden kräver. Vi kan röra oss inom, bedömt, ca 10

procent av operationsområdet utan tillgång till en effektiv luftburen Medevac. Det är ändå, herr talman, en insats som kommer att kosta 660 miljoner kronor enbart under 2015.

Vi har ett ansvar mot våra soldater, deras anhöriga och deras säkerhet. Vi har ett ansvar mot Mali och malierna. Men vi har också ett ansvar mot Sveriges skattebetalare. Därför är det avgörande att regeringen nu säkerställer denna förmåga, antingen genom att Sverige tillsänder de resurser som behövs eller genom att påtryckningarna på FN-systemet blir sådana att helikoptrarna levereras.

Stig Henriksson säger att det finns ett samband mellan det som inträffade i Libyen för tre fyra år sedan och bland annat det svenska agerandet där och de behov av insatser som nu har uppstått i Mali. Jag kan till del hålla med Stig Henriksson om den analysen. Men det är också viktigt att komma ihåg hur det var för tre fyra år sedan i Libyen. Det blev enligt min mening en ohållbar situation som framtvängde ett agerande från det internationella samfundet när Muammar Gadaffi besinningslöst lät haubitsar skjuta rakt in i det civila sjukhuset i Benghazi. Vi hade en skyldighet att agera, Stig Henriksson. Jag beklagar att du nu antyder att Sverige då inte skulle ha varit en del i försöken att stabilisera och säkra Libyen för dess invånare.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 8 JEFF AHL (SD) replik:

Herr talman! Allan Widman pratar om att kostnaderna är innanför den ram som finns. Det stämmer absolut. Problemet är att Allan Widman gör det väldigt enkelt för sig när han pratar om bara kronor och ören. Allan Widman vet liksom jag att utöver det man betalar för själva insatsen tillkommer utbildning, då man tar instruktörer till exempel från de förband som är hemma i Sverige. Det innebär att verksamheten på de förband som ska öva mot den nationella dimensionen kompenseras ned.

Med hänsyn till det undermåliga beslut som Allan Widman har varit med och stött innebär detta att försvaret återigen underfinansieras. Därför anser vi, som det enda äkta försvarsvänliga partiet i Sveriges riksdag, att vi på alla sätt och så fort vi kan ska försöka kompensera Försvarsmakten för detta.

Det är inte bara insatsen som kostar, utan det finns också en personell aspekt på det hela, där personal omfördelas från de förband som ska öva hemma till dem som ska åka utomlands. De som ska åka utomlands på skarp insats är alltid prioriterade.

Vi får inte göra det för enkelt för oss när vi pratar om detta utan måste se utanför det som bara är kronor och ören.

Anf. 9 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Det är möjligt att Jeff Ahl har missuppfattat Folkpartiets ställningstagande när det gäller det kommande inriktningsbeslutet. Vi är inte någon del i en uppgörelse kring detta utan har en egen, något mer ambitiös hållning.

När det gäller internationella insatser får man inte, precis som Jeff Ahl säger, förenkla något. Här och nu och i år finns det inga möjligheter att föra över pengar från de internationella insatserna till andra delar av vårt

försvarsanslag, utan som jag sa, herr talman, handlar det om att använda de här pengarna och se till att de kommer till nytta – annars kommer de att brinna inne.

Det är väl också värt att tillägga att de soldater som utbildas i internationella insatser inte går upp i rök efter insatsen, utan de finns kvar i det svenska försvaret, och den utbildning som de har fått kommer naturligtvis också till användning i det vi brukar kalla den nationella dimensionen.

Det är min uppfattning att det är av stort värde för vår nationella försvarsförmåga att det finns både officerare och soldater som har verkat under skarpa förhållanden. Det är aldrig möjligt för Sverige att här hemma på övningsfält skapa de situationer och få de erfarenheter som ges på den internationella arenan. Detta är viktigt att betänka.

Herr talman! Jag skulle till och med vilja gå så långt som att säga att om vi under den strategiska timeouten inte hade haft de internationella insatserna hade förmågorna i det svenska försvaret sannolikt varit sämre än vad de är nu.

Anf. 10 JEFF AHL (SD) replik:

Herr talman! Jag får börja med att be om ursäkt till Allan Widman för att jag såklart misstog mig. Jag får skylla på dålig sömn i natt. Men jag vet inte om det är en tillräcklig bortförklaring. Men det är helt rätt som Allan Widman säger, att Folkpartiet valde att ställa sig utanför. Det är positivt ur många aspekter att fler partier faktiskt tar till sig det som kommer från Försvarsmakten.

Vi, liksom Folkpartiet, har ställt oss bakom denna internationella insats. Om Allan Widman och Folkpartiet har ställt sig utanför denna uppgörelse, då är det väl av ännu större vikt att Allan Widman ställer sig bakom det som vi yrkar på, nämligen att man till exempel i den kommande höstbudgeten tillskjuter extra resurser till försvaret för att kompensera för det bortfall som kan räknas i personella insatser för att stödja de förband som ska åka utomlands. Återigen: De förband som ska åka utomlands är prioriterade vad avser materiella insatser och utbildningsinsatser, vilket medför extra resurser som går utöver det som är kronor och ören.

Om Allan Widman och Folkpartiet, liksom Sverigedemokraterna, menar allvar med att försöka stärka den svenska försvarsförmågan borde det innebära att de tar det i beaktande när man ska åka utomlands också.

Detta handlar inte om själva utgiftsområdet och de underliggande områdena, utan detta handlar om att se till helheten. Det handlar inte om kronor och ören, utan det handlar om hur de personella resurserna fördelas inom Försvarsmakten på hemmaplan vad gäller utbildning av de förband som ska skickas utomlands.

Anf. 11 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Det nya inriktningsbeslutet som sannolikt kommer att fattas här i riksdagen i mitten av juni månad börjar gälla från och med den 1 januari 2016. Det är viktigt att vi klarar ut det.

Sedan kan jag bara konstatera att såväl personal som materiel har ett liv efter den internationella insatsen och kommer att omhändertas också inom ramen för en nationell försvarsförmåga.

Anf. 12 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Allan Widman framförde många kloka synpunkter under sitt anförande, inte minst när det gäller kombinationen av problem med helikoptrar, aktionsradie och kostnader som kan bli besvärande om det inte blir en lösning.

Det är viktigt att säga att Vänsterpartiet stödde Libyeninsatsen. Det var bara Sverigedemokraterna som var emot den. Det som jag i all stillsamhet påpekade var att det tyvärr finns ett samband mellan goda intentioner och dåliga resultat. Detta är ett exempel på det. Sedan kanske det inte fanns något bättre att göra i det läge som var. Det är det som är problemet med sådana insatser, alltså att det sällan finns bra alternativ. Det finns dåliga och ännu sämre alternativ.

Resultatet av Libyeninsatsen totalt sett – inte den svenska delen – är inte lysande för Libyen och inte heller för en del av grannländerna. Det är kanske inte lika katastrofalt som för de aktioner som har skett i Irak och Afghanistan. Men det är illa nog. Det tillåter mig att påpeka att det ibland finns en skillnad mellan de intentioner man har och det resultat man uppnår.

Robert Burns fångade detta redan 1785 när han skrev: De vackraste och klokaste planer, både av möss och människor, går ofta till spillo.

Anf. 13 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill gärna börja med att understryka det som Stig Henriksson säger, nämligen att aldrig så goda intentioner naturligtvis kan komma på skam vid implementering. Jag tror det gäller inte minst de sammanhang som vi nu diskuterar.

Jag ber om ursäkt om jag missminde mig, men jag hade en känsla av att Vänsterpartiet under det som kallades för Operation Unified Protector stödde insatsen inledningsvis men sedan i en förlängning intog en annan hållning.

Jag tycker att det är bra att Stig Henriksson nu uttrycker sig på ett nyanserat sätt, nämligen att det var ett stillsamt påpekande om att det finns interkommunicerande delar mellan situationen i Libyen och situationen i Mali utan att därför göra, om jag förstår honom rätt, någon negativ värdering av den samlade eller den svenska insatsen i Libyen för några år sedan.

Anf. 14 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att jag är stillsam redan från början i detta sammanhang. Men jag tror också att Allan Widman minns rätt, alltså att vi var med på den första delen av Libyeninsatsen. Men sedan uppstod det tvivel över nyttan med detta. Men det hände långt före min tid i denna församling, och jag låter det därför hänga i luften.

Jag tror att vi har klarat ut det som jag uttryckte i mitt anförande om att det tyvärr finns ett samband mellan den svenska flyg- och spaningsinsatsen över Libyen 2011 och aktionen över huvud taget i Libyen och att vi nu skickar soldater till Mali. Detta samband finns, och det tror jag tål att begrundas. Det kommer många sådana knepiga situationer med val vi måste göra och beslut som vi måste fatta. Vi måste minnas att många av dessa beslut kastar långa skuggor framför sig.

Anf. 15 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Som flera talare varit inne på här tidigare i dag finns det många mörka moln på vår himmel säkerhetspolitiskt. Vi ser hur spänningen ökar i Östersjön och i vårt närområde. Vi ser det i Mellanöstern, och vi ser hur Islamiska staten genomför förfärliga härlingar. Vi ser det också i Mali.

Vad ska vi då göra? Ska vi se bort? Ska vi räkna med att någon annan ska ta ansvar? Ska vi tänka att någon annan får göra detta jobb, och sedan får vi se vad som händer? Nej, det duger inte. Sverige måste bidra till säkerhet och stabilitet.

Först och främst har vi naturligtvis ett ansvar för att se till att skapa säkerhet i vårt närområde. Men vi måste också hjälpa till på olika sätt där vi kan göra en insats runt om i världen.

Sverige har historiskt sett gjort stora insatser. På Afrikas horn har vi med framgång hjälpt till att bekämpa piratverksamhet. I Afghanistan har vi gjort betydande insatser. Vi har gjort det även i Libyen.

Nu diskuterar vi det svenska deltagandet i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali. Mali är ett av de fattigaste länderna i världen. 50 procent av befolkningen är analfabeter, tre miljoner är på flykt och islamister härjar i den norra delen av landet. Detta är fråga om en stabiliseringsinsats, en fredsfrämjande insats.

Det är alltså stora utmaningar med tanke på att det är ett land som är tre gånger så stort som Sverige. Sverige ska göra en insats i en stor del av detta land – uppemot 100 mil.

Som också har sagts är det naturligtvis av yttersta vikt att om man ska göra en begränsad insats måste man ha helikopterförmåga. Den finns på dagtid men inte nattetid. Vi från Alliansens sida har påpekat att det måste lösas, därför att om vi ska ha soldater där ute måste vi kunna garantera säkerheten. Om vi inte har helikopterförmågan blir våra möjligheter att hjälpa till så mycket mer begränsade. I stället för att göra insatser på över 25 mil blir det kanske bara på 7 mil.

Det här är inte okej. Därför har vi nu tryckt på och fått majoritet i utskottet för en tydlig signal om att detta måste lösas.

Låt mig också ta tillfället i akt att tacka de soldater och befäl som befinner sig där just nu samt deras anhöriga. Det är tack vare deras insats som det här fungerar. Därför är det så viktigt att det finns ett starkt stöd i den här kammaren – det är vi som sänder ut styrkan – och det gör det också. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 16 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! FN spelar en central roll för fred och säkerhet i världen, och Sverige prioriterar sitt engagemang i FN enligt det som har sagts i regeringsförklaringen. Sveriges deltagande i Minusma bör ses i detta sammanhang. Det som är utgångspunkten för det engagemanget är FN:s resolution 2164, och det handlar om tre huvudsakliga uppgifter:

1. stöd till säkerhet, stabilitet och skydd av civila,
2. stöd till den nationella politiska dialogen och försoning,

3. stöd till att återupprätta statens överhöghet i hela landet, återuppbygga Malis säkerhetssektor, främja och skydda mänskliga rättigheter samt stöd till humanitärt bistånd.

Sverige ingår alltså som en del i detta och utför deluppgifter inom hela det scenario som det handlar om. Det är det som är uppgiften och det grundläggande motivet. Under den tid som vi socialdemokrater befann oss i opposition pekade vi på vikten av att delta i olika typer av FN-missioner.

Det är alltså inget huvudändamål att vi ska kandidera till FN:s säkerhetsråd, utan det handlar om dessa seriösa uppgifter. Det är det som är motivet och ingenting annat. Jag vill bestämt dementera alla andra typer av påståenden eller insinuationer.

Vi deltar alltså tillsammans med en rad andra länder: Tchad, Togo, Niger, Burkina Faso, Senegal, Benin, Ghana, Nigeria, Guinea, Nederländerna, Danmark, Finland, Norge, Portugal och Frankrike. Det är alltså många länder som är inblandade med olika typer av bidrag i denna mission. Jag tycker att det är viktigt att man också beskriver hur många länder som deltar.

Det här är vårt första större bidrag av personal till en FN-ledd operation sedan 2006. Sveriges bidrag till Minusma innebär en möjlighet för Sverige och Försvarsmakten att få förnyad kunskap om FN:s fredsfrämjande verksamhet. Det är kunskap som kommer att vara värdefull om tillfälle ges att lämna fler styrkebidrag till FN.

Enligt gällande proposition finns det i dag 250 personer på plats i Mali inom ramen för det svenska bidraget, och vi har möjlighet till en förstärkning på upp till 400 personer. Det svenska bidraget omfattar i huvudsak underrättelsekompani för att stödja underrättelseenheten inom insatsen. Där har Nederländerna den samordnande rollen.

I det svenska förbandet ingår det också en nationell stödenhet, en kvalificerad sjukvårdskomponent och de skyddsfunktioner som behövs för verksamheten. Vi bidrar också med stabsofficerare vid relevanta staber. Bidragets huvuduppgift är, som sagt, att förse insatsens underrättelseverksamhet med information som kan användas för att uppfylla säkerhetsrådets mandat.

Den utökade numerären till 320 personer – den gällande propositionen medger 250 personer under normala omständigheter – beror på en utökad nationell stödenhet till följd av att Sverige måste driva och vidmakthålla campen i Timbuktu – ett åtagande som FN initialt skulle stå för. Huvudbidraget i form av den väpnade styrkan kommer nog fortsatt att uppgå till 200 personer. Övrig personal utgörs av stödpersonal som tekniker, ingenjörer och sjukvårdsresurser. Den totala numerären på den nationella stödenheten kommer att variera över tiden och styrs av Försvarsmakten.

Det planerade förbandsbidragets uppgift är, som i dag, att förse insatsens underrättelseenhet med information i syfte att uppfylla säkerhetsrådets mandat. Försvarsmakten gör ett mycket bra arbete. Det är inte så att alla de förutsättningar som inledningsvis redogjordes för har uppfyllts. Men man har etablerat en camp på platsen för några månader sedan där det var öken tidigare.

FN har inte levt upp till alla utfästelser om exempelvis tillgång till medicinsk evakuering och förnödenhetsförsörjning. Det krävs fortsatta

samtal med FN på alla nivåer för att få FN att leverera det som man initialt har utlovat.

Medevacresurserna, som här har berörts i debatten, från El Salvador och Indonesien är försenade. Begränsad tillgång på Medevac begränsar ju också det svenska förbandets operativa uppträdande. Samtidigt har svensk medicinsk förmåga säkerställts inom förbandet. Den operativa verksamheten planeras efter de medicinska förutsättningarna.

Det svenska förbandet är ett välutbildat förband utrustat med bepansrade fordon. Det har hög förmåga till egenskydd och eget taktiskt uppträdande. Man har tillgång till sjukvård, men sjukvården och den bristande tillgången på Medevac bedöms som en riskfaktor vid olika typer av operationer. Ungefär 10 procent utgörs av sjukvårdsresurser.

Truppen och där ingående förmågor är baserad på information från FN, men FN har inte levt upp till utfästelsen.

Nu har vi fått information om att El Salvador ska leverera tre lättare helikoptrar i slutet av maj och två tyngre helikoptrar levereras från Indonesienser i augusti 2015. Det som tidigare sagts är att det finns en helikopter som är tillgänglig dagtid när vädret medger flygning. Beredskapstiden är en timme.

Den adekvata svenska sjukvården verkar enligt 10-1-2-regeln: kamrathjälp inom 10 minuter, kvalificerade livsuppehållande sjukvård inom en timme och kirurgisk behandling inom två timmar. Läkarteam medföljer förbandet vid längre patrullering. Kontingentschefen anpassar operationerna som genomförs så att fastställd medicinsk beredskap erhålls. Tillgången till läkarteam är alltid gränssättande för förbandet.

När verksamheten etablerades i Mali var detta frågor som diskuterades väldigt intensivt med Försvarmakten, och vi från Regeringskansliet har följt detta hela tiden. Vi har också tagit del av de återkommande påstötningar som har gjorts från Försvarmakten i förhållande till FN-organisationen när det gäller att leverera utlovad utrustning.

Jag har också personligen haft ett möte med undersekreteraren i FN, Ladsous, som ansvarar för fredsskapande operationer, under 30 minuter då jag framförde tydligt och med många frågor behovet av att FN står för sina åtaganden. Jag har också begärt ett ytterligare möte med honom för att ta upp frågan igen. Jag har även varit i kontakt med Frankrikes försvarsminister för att där stimulera till ett liknande agerande. Vi har samma uppfattning om FN:s förmåga att hittills leva upp till sina insatser.

Jag vet också att den här frågan diskuterades i Regeringskansliet på den tiden då Karin Enström var försvarsminister när man förberedde för Malioperationen. Då förutsatte man att FN skulle stå för sina utfästelser och också klara detta med Medevac. Just det här problemet förutsågs och dessa signaler kom även då till Regeringskansliet.

Så det här är inget nytt problem, utan det är något som vi alla har att arbeta med och förhålla oss till. Vi kommer att göra allt vi kan, och ända sedan vi etablerade förbandet har vi kontinuerligt framfört åsikten om att FN måste stå för sina åtaganden.

FN-operationer av det här slaget är ofta behäftade med den här typen av problem. Då får man anpassa förbandets operativa möjligheter efter de förutsättningar som gäller.

Allt annat vore att inte ta ansvar för situationen från förbandsledningen och från Försvarmakten.

Ingen ska tro att detta inte är någonting som tas på största allvar och att det inte bearbetas kontinuerligt. Om någon tror det hoppas jag att jag nu har varit tydlig: Så är inte fallet. Medvetenheten om detta är oerhört stor och tydlig, och vi gör vad vi kan på den punkten.
(Applåder)

I detta anförande instämde Kenneth G Forslund, Paula Holmqvist, Peter Jeppsson och Åsa Lindestam (alla S).

Anf. 17 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för att han är med i debatten här i kammaren. Jag vill inleda med att säga att jag tycker att det är bra att vi har en bred uppslutning kring denna insats.

Detta har en lång historia. Det första tillfället som riksdagen skulle besluta om att bidra till Minusma var redan för två år sedan, då det handlade om att bidra med taktiska flygtransporter. Den gången erbjöd vi FN ett bra bidrag, men sedan visade det sig att FN inte ens kunde ta emot insatsen. Vi ser att det finns en tröghet i systemet.

Samtidigt är det viktigt av flera skäl att Sverige inte bara bidrar med pengar till FN:s olika organ och insatser, utan att vi också bidrar med trupp. Det handlar om legitimitet, och det handlar om att kunna öka insatsernas effektivitet. Kvalificerade förband kan bidra med specialkompetenser, som i det här fallet kvalificerade kompetenser som gör att man kan lyfta effekten av en hel insats. Där är vi överens.

Detta har som sagt varit en operation som har kantats av både problem och oklara besked från FN:s sida. Jag uppskattar att försvarsministern kommer hit och försöker förklara och berätta och vad man har vidtagit för åtgärder. Men försvarsministern måste väl ändå hålla med om den problematik som finns när det gäller att vi har ett kvalificerat förband på plats som verkar i en svår miljö. När förutsättningarna för tillgången på Medevac då inte är tillräckliga har man ganska svårt att lösa sin uppgift, och det är en viktig uppgift man har.

Peter Hultqvist säger att man har begärt ett möte. Men jag skulle ännu tydligare vilja höra: Vad kommer regeringen nu att göra efter att ha fått denna tydliga signal från riksdagen?

Anf. 18 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Jag har inga svårigheter över huvud taget att begripa problematiken. Om någon har uppfattat det som att jag har det måste jag vara ännu tydligare: Det är just eftersom man verkar i en svår miljö och under svåra förhållanden det är så viktigt att försöka lösa frågan.

Detta var också någonting som var tydliggjort på den tid då Karin Enström var försvarsminister. Karin Enström vet hur detta fungerar; man förväntar sig att FN står för sina utfästelser. Det var den signal jag begrep var också den förra regeringens signal när man gick in och skrev propositionen.

Det är denna linje vi har drivit: FN måste visa att de lever upp till det de har sagt på varje punkt. Jag har försökt göra det som jag förutsätter att Karin Enström hade gjort i mitt ställe om hon hade varit kvar i den här rollen. Vi kommer att fortsätta att arbeta på det sättet, hela tiden och kontinuerligt. Vi är inte nöjda med det här förrän det är löst.

Jag kan inte säga annat än att jag för diskussioner med Ladsous och ställer alla de relevanta frågorna: När kommer det? Förstår ni att FN:s status i sammanhanget blir något degraderad om ni inte levererar? Varför händer det ingenting? Sedan hör jag hans olika typer av förklaringsmodeller och säger att detta inte är acceptabelt. Det här måste komma på plats. Vår tydlighet finns det nog ingenting att ytterligare efterfråga i. Jag har varit urtydlig i förhållande till FN.

Jag har begärt ett nytt möte just med anledning av att det inte har hänt någonting. Det senaste mötet jag hade var i samband med den försvarsministerkonferens som hölls i Riga, där Ladsous var med. Nu har jag alltså begärt ett nytt möte för att följa upp det här mot bakgrund av att det inte har hänt saker.

Anf. 19 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Då hoppas jag att försvarsministern känner sig styrkt av att han har med sig ett enigt utrikes- och försvarsutskott. Det kan han ta med sig in i förhandlingarna.

Oavsett det hoppas jag att FN tar signalerna på allvar och att regeringen, dels med hjälp av försvarsministern, dels på alla andra sätt, sätter tryck på FN och på de bidragarländer som har åtagit sig dessa uppgifter. Det handlar om att vi ska kunna verka så att denna oerhört viktiga helhetsinsats i Minusma ska få den underrättelseinformation man behöver för att kunna lösa sin uppgift på bästa sätt.

Detta är någonting nytt i sig – hela Asifu, underrättelsedelen i Minusma. Därför har jag en fråga till försvarsministern: Hur avser regeringen att följa upp själva effekten av insatsen? Det handlar både om ett återinträde i FN-systemet med större förband och om någonting som är en nyhet inom FN:s fredsfrämjande insatser, nämligen en underrättelseenhet. Vilken typ av uppföljning ser försvarsministern framför sig?

Jag gör också medskicket att det finns en tydlig signal från hela Sveriges riksdag om att lösa tillgången till Medevac.

Anf. 20 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Jag har ingenting emot att Sveriges riksdag har gjort detta uttalande. Däremot vill jag också redovisa vad regeringen har gjort, så att det inte framstår som att regeringen har stått handlingsförlamad och inte noterat förhållandet.

Sanningen är den som jag säger; vi har påpekat det här så mycket vi har kunnat i olika sammanhang och följt upp det kontinuerligt. Där står vi på samma plattform. Jag kan gärna markera i kommande samtal att det finns en riksdagsambition som är tydlig i det här. Det är bra att vi jobbar mot samma mål. Det finns ingen motsättning i sammanhanget, och jag är glad för att jag har fått möjlighet att redovisa regeringens syn och regeringens arbete i dag i den här debatten.

När det gäller underrättelsedelen och utvärderingen har vi erfarenhet av just underrättelseenheter från andra internationella missioner. Vår möjlighet att genomdriva denna typ av arbete underlättas av den erfarenheten. Tyvärr begränsas nu förbandet av de omständigheter vi här har resonerat om.

Jag tycker att vi på något sätt ska utvärdera hela operationen – både underrättelsedelen och helheten. Jag tror att återinträdet i FN-systemet i denna numerär kräver en särskild analys. Det kan också vara så att det kommer fram många bitar här som också bör framföras till FN i olika sammanhang för att stärka relevansen, tyngden och genomförandet av deras egna operationer. Förmodligen kommer vi att göra många erfarenheter som kan komma till nytta i ett brett perspektiv.

Anf. 21 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Också jag vill tacka försvarsministern för att han är här i samband med att vi diskuterar en internationell insats. Det är inte alltid det har funnits en regeringsrepresentation vid dessa tillfällen, och därför tycker jag att det är bra att Peter Hultqvist nu befinner sig här.

Det är bra att Peter Hultqvist är tydlig med att skälen till insatsen är just att Sverige vill åstadkomma en skillnad för malierna, för Mali och för hela situationen i denna del av Afrika. Han får ursäkta mina insinuationer, herr talman, men de beror på att både utrikesministern och statsministern gång efter gång har upprepat att Sverige finns i Mali bland annat därför att vi kandiderar till FN:s säkerhetsråd.

Jag tycker mig spåra mycket förnuft i det som försvarsministern säger här. Även försvarsministern pekar på svårigheterna när det gäller att bygga och driva campen och svårigheterna med förnödenhetsförsörjningen. Min fråga till honom är: Delar försvarsministern min uppfattning att när det gäller FN-insatser är den övergripande slutsatsen så här långt att man som enskild nation i större utsträckning måste lita till sig själv? I så fall tycker jag att vi ska dra viktiga slutsatser för framtiden.

Jag uppskattar också de muntliga och möjligen skriftliga påtryckningar som regeringen och försvarsministern gör på FN-systemet för att åstadkomma leverans av de utlovade helikoptrarna. Men om nu detta inte skulle ge effekt blir till sist frågan om försvarsministern och regeringen i så fall avser att verka för att svenska helikoptrar sätts på plats, i likhet med hur många andra västeuropeiska länder agerar i operationer av det här slaget.

Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Nu utökas numerären till 320 personer, vilket kan jämföras med att propositionen medger 250 under normala omständigheter. Det beror på en utökad nationell stödenhet som är en effekt av att vi måste driva och vidmakthålla den svenska campen i Timbuktu. Det är ett åtagande som FN initialt skulle stå för. Här har vi en typisk sådan fråga som vi har löst med egen kraft därför att vi känt att det inte går att göra på annat sätt.

Den förra regeringens inställning och vår inställning har så här långt varit att FN måste stå för sina åtaganden och uppgifter och det som de har sagt att de ska göra. Så här långt är det utifrån det som vi har drivit den här processen, och vi kommer att fortsätta att driva den på det sättet.

Sedan beror det naturligtvis på hurdan utvecklingen blir och vilka bedömningar Försvarsmakten gör av situationen i olika lägen. En väldigt viktig parameter som vi måste ha med oss i bedömningen är vad Försvarsmakten säger om det operativa läget och om vilka åtgärder som måste vidtas. Jag är inte beredd att gå några händelser i förväg, men jag är

väldigt lyhörd för vad Försvarsmakten säger om hur operationen fortlöper och vilka möjligheter som finns samt ifall det blir ett förändrat läge på något sätt.

När det gäller själva grunden för insatsen kan jag bara konstatera att det som regeringen har beslutat om och det som Sveriges riksdag har ställt sig bakom om är de bevekelsegrunder som står i FN-resolutionen. Detta har jag redogjort för i underlagen till riksdagen. Och där står det ingenting om några kandidaturer till FN:s säkerhetsråd. Det går inte att få fram den typen av ambitionsnivåer i det här.

Sedan kan man väl säga att den som bidrar ...

(TALMANNEN: Tiden har gått ut.)

Anf. 23 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Där tror jag att försvarsministern var på väg tillbaka till den retorik som har kringgärdat den här operationen, nämligen att det finns kopplingar till Sveriges kandidatur till säkerhetsrådet. Han har möjlighet att återkomma och fullfölja detta i nästa replik.

Det tycks, herr talman, som att försvarsministern delar min övergripande slutsats att vi är mer ensamma och förlitar oss mer på oss själva i den här typen av FN-ledda operationer. Som jag framhöll i mitt anförande är det inte Tyskland och USA vi har med oss i Sektor väst i Mali, utan Burkina Faso och Guinea-Bissau, länder som är väsentligt mindre resursstarka.

Försvarsministern säger att det är viktigt att FN infriar de åtaganden som man har gjort och att det är det som regeringen kommer att vänta på. Men å andra sidan, herr talman, säger han att Sverige nu tar ett eget ansvar för förnödenhetsförsörjningen och utökar den nationella stödenheten för att kunna se till att grejerna kommer fram. Då är min enkla fråga: Om vi kan göra detta när det gäller förnödenhetsförsörjningen, varför kan vi då inte också göra det när det gäller helikoptrar? Numera, herr talman, har den svenska staten en hyggligt god tillgång till väl beprövade och fungerande betalda och levererade medeltunga och lätta helikoptrar.

Anf. 24 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Att man ska kandidera till en specifik post inom FN kan aldrig vara ett motiv för att gå in i den här typen av operationer. Ska FN bli en organisation som är stark och uppfattas som relevant måste förvisso olika länder bidra, och är det så att man bidrar och är aktiv på olika sätt kanske andra upplever det som positivt även när det gäller olika typer av positioner. Men det kan aldrig vara ett motiv för att gå in i sådana här saker, utan motivet är att göra skillnad i Mali. Det är också det som är grunden för regeringens agerande. Jag tycker inte att det är relevant att komma med den här typen av insinuationer. Det blir ett för ytligt sätt att ta debatten.

När det sedan gäller uppfattningar och vad det finns för olika typer av glidningar i resonemanget kan jag bara konstatera att vi nu tar det här ansvaret för att få det att fungera. Jag har inte gjort några utfästelser om ytterligare utvidgat ansvarstagande.

Däremot har jag tydligt redogjort för att vi är väldigt lyhörda för vad Försvarsmakten gör för bedömningar. Detta gäller också bedömningar av hur helhetsituationen utvecklas i Mali. Om det visar sig att man ska ta nya steg i de här sammanhangen får man göra det då, men jag är inte beredd att ge den typen av besked eller över huvud taget antyda någonting i det sammanhanget i dag.

Det är dock viktigt att vi hela tiden är uppmärksamma, för det är en svår och komplicerad operation. Vi kan redan konstatera att förbandet agerar utifrån ett förhållande där det finns begränsningar, eftersom FN inte har levt upp till sina utfästelser och löften.

Anf. 25 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Jag skulle till att börja med också bestämt vilja dementera att anledningen till missionen i Mali skulle vara en kandidatur till FN:s säkerhetsråd. Det finns inga sådana diskussioner över huvud taget inför beslutet. Det här låter faktiskt som en tidningsanka. Förlåt uttrycket, herr talman, men det låter till och med som en Allan Widman-anka, om man får lov att säga så. Vi socialdemokrater har under lång tid tryckt på vikten av att vara med i FN-missioner, för vi tycker att FN:s roll är viktig. Nog sagt om det, herr talman.

Som vi hört av tidigare talare behandlar detta betänkande svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali. Sverige har en lång tradition av internationellt arbete i allmänhet och av att stödja FN:s insatser i synnerhet. Dagens ärende är ytterligare en tydlig bekräftelse av detta.

Det svenska deltagandet i Minusma inleddes under hösten 2014 och kommer att bli fulltaligt under denna vår. Det är viktigt att konstatera, herr talman, att när vi i riksdagen bemyndigar regeringen att sända en svensk väpnad trupp på uppdrag i ett annat land är det även ett beslut som innebär ett stort och tungt ansvar.

Missionen är inte riskfri. I den bästa av världar kommer våra svenska soldater – befäl, kvinnor, män – att komma hem igen helskinnade utan några skador. Men det kan heller inte uteslutas att förlust av människoliv kommer att förekomma. Därför är det oerhört viktigt att det förbereds för snabba nationella förstärkningar, om sådana skulle behövas. Det är viktigt att det på förhand finns en av riksdagen beslutad marginal att ta i anspråk för förstärknings- eller evakueringsinsatser.

Den planerade svenska militära insatsen på plats i Mali kommer att utgöras av ca 320 personer från den 1 juli 2015 till utgången av juni 2016, medan den begärda personalramen är högst 470 personer.

Utskottet är också noga med att understryka betydelsen av att insatsen har tillgång till kvalificerade sjukvårdsresurser. I det svenska bidraget, herr talman, ingår en kvalificerad sjukvårdskomponent om ca 25 personer med kirurgisk förmåga som kan genomföra nödvändig stabilisering inklusive kirurgi för medicinsk evakuering till fortsatt vård och rehabilitering. Som nämnts motsvarar sjukvårdsresurserna ca 10 procent av personalen. FN kommer också att förse det svenska bidraget med sjukvård. I Timbuktu finns i dag ett fältsjukhus som drivs av Nigeria.

I området där det svenska förbandet verkar finns i dag en helikopter för Medevac tillgänglig under dagtid, och FN planerar att från andra länder tillföra tre lätta och två tyngre helikoptrar, vilka kommer att stationeras i Timbuktu. Det är inte Sverige som kommer att leverera dessa helikoptrar.

Förutom detta anser utskottet att regeringen bör ta de initiativ som krävs för att säkerställa tillräcklig tillgång till medicinsk evakueringsförmåga inom ramen för insatsen. Det tycker jag att försvarsministern har redogjort för på ett föredömligt och bra sätt, både i sitt anförande och i replikskiftena.

Det svenska förbandets huvuduppgift är att bidra till insatsens underrättelseenhet. Mali som stat måste fortsätta att återfå kontrollen i hela landet, och det måste till långsiktigt hållbara lösningar på krisen i landet. Det är även viktigt att ha i åtanke att det svenska deltagandet i Minusma svarar mot en direkt förfrågan från FN.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag trycka på vikten av att våra befäl, soldater och civila som skickas på utlandsmissioner känner att de har Sveriges riksdags stöd. Det är moraliskt viktigt och framför allt mänskligt viktigt både för dem som är beredda att offra sina liv och även för deras anhöriga som väntar här hemma på ett återförenande efter avslutad mission.

Herr talman! Jag vill också passa på att skicka en hälsning till våra soldater och befäl som åker i väg för att axla detta uppdrag. Vi följer er med stort intresse och önskar er alla lycka till. Med anledning av det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen. (Applåder)

Anf. 26 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Att skicka i väg svenska soldater, det vill säga svenska män och kvinnor, till oroshärdar runt om i världen är inte något lätt beslut. Det kräver en hel del eftertanke. Att vi är så pass många som är här i dag och diskuterar den här frågan vittnar om det. Från och med den 1 juli, som vi har hört innan, kommer det att finnas 320 män och kvinnor från Sverige i Mali.

Vi har tidigare hört om bakgrunden till varför de svenska soldaterna under FM-mandat är i Mali. För mig som enskild ledamot har det föregåtts av många funderingar, och då främst på säkerheten som är det allra viktigaste. Tidigare i vintras var jag på ett studiebesök i Kungsängen. Där träffade jag ett antal soldater. Det var bara män då, eller man kanske kan säga killar, eftersom de inte var så gamla.

De förberedde sig för att åka ned till Mali. De höll på med utrustningen av galtar, de fordon som vi har transporterat ned och som är den svenska truppens fordon. De var välmotiverade, och flera av dem hade tidigare tjänstgjort Afghanistan. Jag frågade dem om de var oroliga. Nej, svarade de, det är vi inte. Vi är väl förberedda, och vi vet hur vi ska agera. Det tycker jag känns tryggt.

Det som nu oroar hela utskottet som vi har hört här är Medevacförmågan, det vill säga medicinsk evakuering, ser ut. Den är inte tillfredsställande. Det är därför riksdagen nu uppmanar regeringen att säkerställa att det finns tillgång till medicinsk evakuering. Det var en av anledningarna till att vi skaffade helikopter 16 till Afghanistan.

Nu är det FN:s mandat. Vi hoppas verkligen att det går lite fortare med de tunga helikoptrarna från Indonesien. Det är just tunga och större helikoptrar med stort utrymme som behövs så att man kan ha avancerad sjukvård också under transporttiden.

Försvarsutskottet var på Högkvarteret för ett tag sedan. Där var även chefen för Malistrykan, överstelöjtnant Carl-Magnus Svensson, som jag talade lite grann med. Jag blev något lugnare efter det samtalet. Han berättade om deras kirurgiska förmåga, att det finns en stor sjukvårdskompetens, hur många som finns där och att de är med ute på uppdragen.

Jag gick in ganska detaljerat. Jag har en bakgrund som biomedicinsk analytiker. Jag började fråga: Hur ser blodsituationen ut? Hur ser det ut med plasma och sådant? Det är väldigt viktigt. Jag blev lite lugnad när jag fick veta att de har tio enheter blod därnere som byts ut. Blod håller bara i sex veckor. Man har fryst plasma. Plasma är också väldigt viktigt. Det är saker som är basala om det händer någonting. Vissa tider finns det psykologer på plats och ibland sjukgymnaster. Det får vi inte heller glömma. Det är viktigt att man har psykologer därnere. Det är ett ansträngande uppdrag, och det finns en anspänning.

I november ställde jag en skriftlig fråga till försvarsministern om hur det ser ut med avancerad sjukvård, det vill säga fältsjukhus. Jag fick då svaret att Nigeria har ett fältsjukhus därnere. Det är säkert helt okej med nigeriansk sjukvård i ett fältsjukhus. Men det som oroade mig då var samma sak som nu. Det är blodsituationen. Jag frågade även överbefälhavaren om det, och han gav mig vatten på kvarn om det. De var också oroliga för blodsituationen. Det har kommit till min kännedom att det finns ett regionalt tyskt fältsjukhus genom EUTM, European Union Training Mission, i närheten. Det kanske vore någonting. Jag hoppas att försvarsministern och regeringen kan titta på om det är någonting som våra soldater på Camp Nobel skulle kunna använda.

Detta är tv-sänt. Jag skulle vilja uppmana svenska folket att tänka på våra soldater som vi har därnere. Försvarsmakten har en alldeles utmärkt blogg. Om man går in på Försvarsmaktens hemsida och skriver Malibloggen kan man följa med vad som händer därnere. Det tycker jag att ni ska göra.

Jag vill liksom de andra debattörerna skicka en hälsning till dem som är därnere och till dem som nu åker ned i Mali 02: Ta hand om varandra! Jag beundrar er för ert mod och känner en stolthet över att vi har så duktiga svenska soldater. Tack för det ni uträttar därnere!

(Applåder)

Anf. 27 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Ledamöter, åhörare och lyssnare! Detta är en mycket viktig debatt och ett angeläget område. Det är ett långsiktigt åtagande som det känns väldigt bra att vi har ett brett stöd för att gå vidare med.

Jag kan inledningsvis göra en rapport från gårdagen. Vi var tre ledamöter på plats i Bryssel i går vid ett seminarie- och diskussionstillfälle om den europeiska grannskapspolitiken. Samtalen fördes inför kommande europeiska försvarsmöte i juni. Det var representanter för utrikesutskottet, EU-parlamentet, de nationella parlamenten i medlemsländerna och också de grannländer som ingår i samarbetet.

Det var ett mycket intressant samtal om vad som händer i vårt närområde både i det östra samarbetet med Ukraina och Ryssland men också om Medelhavsområdet och inte minst Nordafrika. Flera experter beskrev situationen i Libyen. Man tog upp hur vi skulle fortsätta att jobba för att stabilisera situationen i Medelhavet och i de akuta situationerna som råder nu där många människor har stora utmaningar och också riskerar livet.

Mycket fokuserade på det förändrade säkerhetspolitiska läget och vilka insatser vi behöver göra tillsammans för att få en bra nivå i hela vårt område, få en stabil situation och att alla kan vara med och bidra. Det var väldigt olika utgångspunkter beroende på vilket område man representerade. I samtalet kom också insatsen i Mali upp. Det gällde utrustning, utbildning och också behovet av att det ska vara uthållighet i insatsen.

Herr talman! Det är viktigt att fokusera på varför vi vill fortsätta insatsen. Det handlar om att säkerställa skydd, säkerhet och stöd till civila och att stödja den politiska dialog- och försoningsprocessen. Det handlar om att ge stöd för att det ska finnas förutsättningar för att kunna utveckla det humanitära biståndet till landet.

För mig och Centerpartiet är det viktigt att vi från svensk sida bidrar när det internationella samfundet kallar. Vi tycker att det är mycket välkommet att vi kan ta detta steg i stor enighet. Det är självklart att vi ska ha en fortsatt viktig roll i de internationella sammanhangen.

Den militära styrkan som vi har på plats och vars mandat nu ska förlängas består av svenska kvinnor och män som fortsatt ska göra en insats. De är beredda att göra en viktig insats för att säkra trygghet och stabilitet och se till att det finns förutsättningar för människor i Mali att utveckla sina liv, att kunna se sina barn växa upp i trygghet och säkerhet. Det handlar om att på både kort och lång sikt säkra dessa möjligheter och även jobba för fortsatt demokratisk utveckling.

Det är ingen ofarlig insats som vi nu ger förnyat mandat till. Det innebär en risk för dem som ställer upp och står till förfogande för insatsen. Det måste vi stötta och på alla sätt bidra till att hålla kontakt med dem som reser till Mali och fortsätter att verka i landet.

En viktig komponent är det som vi redan varit inne på, nämligen tillgången till sjukvård och medicinsk evakuering. Jag är glad över att utskottet tagit ställning och ställt sig bakom förslaget att stärka den delen.

Vi har också talat om tillgången till och betydelsen av helikoptrar för att möjliggöra underrättelseverksamhet i större områden och att snabbt kunna evakuera till sjukvårdsområdena om det skulle behövas. Det är viktigt att fortsätta att följa den delen, vilket många i debatten varit inne på.

Målet är att det svenska deltagandet ska bidra till att uppfylla Minusmas mandat och att staten ska återfå kontrollen i hela landet. Det är viktigt att det verkligen blir en långsiktig lösning. Det måste vi sträva efter och fortsätta att dela ansvaret för.

Många har nämnt att de varit och träffat soldater, och det har jag också gjort. Tillsammans med min kollega i utrikesutskottet besökte vi Karlsborg och träffade befäl och andra ansvariga samt soldater som förberedde sig inför insatsen. Den professionalism och den inställning som vi fick ta del av var imponerande, liksom viljan att jobba för en på alla sätt god insats i det tuffa området.

Mali är ett av de absolut svåraste områdena i världen för insatser. Det talas om temperaturer på upp emot 52 grader att verka och ha en camp i. Det ställs särskilt stora krav på de svenska soldater som förbereder sig men också på dem som är på plats i Mali. Det sägs att det behövs åtta till tio liter vatten per dag för att kunna fungera. Också andra former av stöd behövs för att verkligen optimera insatsen.

Herr talman! Det finns mycket att säga, och mycket har sagts. Jag vill understryka värdet av att vi fortsatt engagerar oss i det viktiga arbetet. Jag vill dessutom rikta mitt varma tack till dem som bidrar till insatsen. De gör ett väldigt fint arbete. Det är, som sagt, oerhört viktigt att vi är med och tar vårt ansvar i de internationella insatser som krävs för att stabilisera Nordafrika och Medelhavsområdet men också övriga områden i vår närhet och världen över.

Jag vill tillstyrka utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 7 Modernare regler för internationell järnvägstrafik

Civilutskottets betänkande 2014/15:CU15
Modernare regler för internationell järnvägstrafik (prop. 2014/15:58)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 8 Förstärkt skydd för fartygspassagerare

Civilutskottets betänkande 2014/15:CU16
Förstärkt skydd för fartygspassagerare (prop. 2014/15:95)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 9 Arbetet i ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten

Justitiekommitténs utlåtande 2014/15:JuU19
Arbetet i ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten (14440/14)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 10 Brottsbekämpande myndigheters tillgång till informations- systemet för viseringar (VIS)

Justitiekommitténs betänkande 2014/15:JuU23
Brottsbekämpande myndigheters tillgång till informationssystemet för
viseringar (VIS) (prop. 2014/15:82)
föredrogs.

Anf. 28 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 1 i betänkandet. Betänkandet behandlar brottsbekämpande myndigheters tillgång till VIS, alltså ett viseringssystem. Vi tycker att det i stort sett är bra. Mycket är följdbeslut till tidigare beslut och ganska givna till sin utformning. I vår reservation har vi dock pekat på ett par saker som vi menar ger en bättre lagtext och klargör hur vi bör agera i de fallen.

Till att börja med är det av största vikt att det finns en väl avvägd balans mellan olika grundläggande fri- och rättigheter och intresset av att kunna bekämpa brott, oavsett vilka brott det är, om det är organiserad brottslighet, terroristbrott eller vad det kan vara.

I propositionen föreslås att det på förordningsnivå ska anges vilka brottsbekämpande myndigheter som är behöriga att begära sökningar i VIS. Vi delar inte den uppfattningen. Vi anser att det ska regleras i lag vilka myndigheter som ska få tillgång till de integritetskänsliga uppgifter som VIS innehåller. Enligt vår mening bör det alltså framgå av lagen om internationellt polisiärt samarbete vilka myndigheter som är behöriga att begära sökningar i VIS.

I promemorian som ligger till grund för propositionen ställs krav på att det ska finnas särskilda skäl att anta att en sökning i VIS väsentligen kan komma att bidra till att den brottsliga verksamheten eller brottet ifråga förebyggs, förhindras, upptäcks eller utreds. I rådsbeslutet föreskrivs att det ska finnas rimliga skäl.

Regeringen och några av remissinstanserna gör bedömningen att särskilda skäl skulle ställa hårdare krav på när en sökning får göras än vad som föreskrivs i rådsbeslutet. Vi delar inte den bedömningen. Vi anser att det måste finnas mer kvalificerade förväntningar på att sökning kommer att leda till ett positivt resultat i det enskilda ärendet och förordar därför att det ska krävas särskilda skäl för att en sökning i VIS ska tillåtas.

Det är en ganska viktig distinktion för att göra rättssäkerheten bättre. På så sätt förhindras att rutinsökningar görs samtidigt som det säkerställs att sökningar i VIS endast görs när det bedöms vara nödvändigt och efter nogsam prövning från fall till fall. Det har att göra med just rättssäkerheten och är därmed en viktig punkt. Vi anser inte att bestämmelserna i rådsbeslutet uppställer något hinder för att på vår nationella nivå utforma lagstiftningen på det sätt som föreslås i promemorian. Vi tror att det är ett bättre sätt.

I det här fallet, där intresset av brottsbekämpning och effektivitet ställs mot skyddet för den enskildes integritet, är det mycket viktigt att säkerställa att brottsbekämpande myndigheter endast ska få tillgång till uppgifter i VIS i de fall där brottsligheten är så allvarlig att skälen att ge insyn finns och att de skälen väger tyngre än motstående intressen, såsom fri- och rättigheter som rör den personliga integriteten och finns fastslagna

i såväl regeringsformen som i internationella konventioner. Det är viktigt eftersom de är grundläggande dokument som vi har att följa för att rättssäkerheten ska fungera.

Vi har i vår reservation också framfört kritik mot brottskatalogen över grova brott som omfattas av sökningar i VIS. Katalogen är mycket omfattande, speciellt i förhållande till de skäl som nämns för att ge brottsbekämpande myndigheter tillgång till VIS. Vi menar att denna brottskatalog på något sätt behöver ses över så att man inte gör övertramp. Det finns gränser för hur långt man kan gå. Det måste ses i kontexten av den tid vi upplevt där framför allt kampen mot terrorister, terroristbekämpningen, varit väldigt fokuserad och där det tidigare förekommit en hel del övertramp.

Jag vet att en del kanske tycker att det här lite grann känns som att ha både livrem och hängslen. Jag tycker att det är bra att ha både livrem och hängslen, speciellt i de här fallen. Vi måste vara säkra på att saker och ting sker rättssäkert så att vi inte plötsligt står där med byxorna neddragna. Därför är det jättebra att dessa delar finns med.

Mot bakgrund av det sagda vill jag återigen yrka bifall till reservation 1.

Anf. 29 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Folkpartiet vill till att börja med understryka att det är välkommet att EU-samarbetet fördjupas också på det område som berör viseringsreglerna både inom unionen och med tredjeland. Redan 2004 beslutade Europeiska unionens råd om inrättande av ett gemensamt viseringssystem. Helt klart är detta nödvändigt för att EU-länderna ska kunna kombinera öppenhet och rörlighet mellan länderna och även en fungerande brottsbekämpning, som är särskilt föremål för justitieutskottets ansvarsområde.

EU:s viseringssystem är en del av det så kallade Schengensamarbetet som har två syften, dels främja den viktiga personliga rörligheten inom EU, dels motverka internationell kriminalitet och olaglig invandring.

I grunden anser vi att det är mycket positivt att detta beslut äntligen kommer till stånd. Men ett fördjupat EU-samarbete när det gäller yttre gränskontroll, brottsbekämpning med mera ställer också högre krav på rättssäkerhet och integritetsskydd. Folkpartiet har därför i detta betänkande, herr talman, betonat behovet av en översyn av EU:s dataskyddsreglering samtidigt som vi är medvetna om att förhandling pågår sedan 2012–2013 om en framtida reglering.

Av våra två reservationer i detta betänkande vill jag ändå särskilt yrka bifall till reservation nr 3. Från Folkpartiets liberalernas horisont berör denna del i regeringens förslag till lagändring om internationellt polisiärt samarbete en mer principiell fråga, nämligen samarbetet med tredjeland utanför Europeiska unionen.

Lagförslaget innebär att det i särskilda fall ska finnas möjlighet att göra undantag från det generella förbudet mot att lämna viseringsuppgifter till tredjeland. Undantag ska kunna ske om det finns brådskande situationer där det finns skäl att anta att just den informationen i viseringssystemet i det enskilda fallet väsentligen kan bidra till att förebygga, förhindra eller upptäcka allvarliga brott eller till och med terrorism. Detta förutsätts vara förenligt med våra svenska intressen och att landet som tar emot

uppgifterna har tillräckligt god lagstiftning till skydd av personliga uppgifter.

Folkpartiet anser att principerna bakom dessa regler är fullt rimliga, men det finns inga särskilda strukturer för att säkerställa vår parlamentariska insyn i hur reglerna används i praktiken. Därmed blir det svårare, herr talman, för riksdagen att följa tillämpningen av denna i grunden mycket integritetskänsliga lagstiftning. Effektivitet i brottsbekämpningen måste gå hand i hand med rättssäkerhet och insyn. Det gäller en begränsad del av lagstiftningen – vi är medvetna om det – men principen är densamma. Därför anser vi att riksdagen redan nu bör förtydliga att en lagstiftande församling – i vårt fall Sveriges riksdag – årligen bör få en åiterrapportering från regeringen om överlämnande av personuppgifter till tredjeländ på detta viktiga område.

Om utrikessekretess eller andra tungt vägande hänsyn gör att redovisningen bör ske i andra former utesluter vi inte detta, men utgångspunkten måste vara att åiterrapportering i möjligaste mån bör ske offentligt för parlamentarisk kontroll, till exempel genom en skrivelse till Sveriges riksdag.

Anf. 30 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! I dagens datoriserade värld finns uppgifter om oss överallt. I princip så fort vi gör en aktiv handling, oavsett om vi handlar med kontokort, skriver ett mejl, ringer ett telefonsamtal, reser, tar in på hotell eller gör något annat, finns våra uppgifter registrerade och lagrade. Det är därför viktigt att balansen finns mellan skyddet för den personliga integriteten och möjligheterna för våra brottsbekämpande myndigheter att göra ett bra och effektivt jobb.

Vi har oftast inget emot att våra uppgifter finns lagrade. Vi har vant oss, och det gör inget att uppgifterna finns där. Men den stora frågan är vem som ska få tillgång till dem, för vad och i vilken omfattning.

Den proposition och det betänkande som vi behandlar i dag rör de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till informationssystemet för viseringar. VIS är en gemensam databas för medlemsstaterna i Europeiska unionen. Den lagrar data som en person fyller i vid en ansökan om visum in i Schengenområdet. Om någon myndighet ska få tillgång till dessa uppgifter, som är integritetskänsliga, måste det finnas både hängslen och livrem. Jag håller med Vänsterpartiet, och jag anser att den balansen är tillgodosedd i denna proposition.

Det ska vara tydligt avgränsat för vilket ändamål uppgifterna får användas och vilka myndigheter som får söka ur registret. Medlemsstaterna ska också utse vilka myndigheter som ska ges tillgång till uppgifterna. Här har regeringen beslutat att ge tullmyndigheter, polismyndigheter, säkerhetspolis, ekobrottsmyndigheter och kustbevakning möjlighet att begära sökning i systemet. All sökning ska gå igenom polismyndigheterna, som har direktåtkomst till databaserna.

Det är bra att det är endast en myndighet som har denna åtkomst. Det innebär att det finns ytterligare brandväggar innan en sökning kan göras, även om polismyndigheterna inte får eller ska göra en överprövning. Dels ska myndigheten vara behörig att begära en sökning, dels ska villkoren för sökningen vara uppfyllda. Det ska vara fråga om ett brott där det finns skäl att anta att uppgifterna i systemet väsentligt kan komma att bidra till att

utreda terroristbrott eller annan grov brottslighet, eller kunna förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar sådana brott för vilken sökning är tillåten.

Personer som vill skicka in begäran ska vända sig till den särskilda enheten vid sin egen myndighet, som i sin tur skickar en motiverad begäran till polismyndigheterna, som i sin tur kan utföra sökningen.

Man kan tycka att detta är ett administrativt krångligt system, men man kan också se det som att det finns flera instanser som faktiskt ska göra en form av prövning innan de ger sig in i det gemensamma systemet.

Regeringen har noga gått igenom vad som bör finnas i lag och vad som bör föreskrivas i förordning. Vilken myndighet som ska ha direktåtkomst till systemet, vilka sökbegrepp som får användas, begränsningar i användningen av hämtade uppgifter, rättelse och skadestånd föreslår regeringen ska finnas i lag. Här instämmer majoriteten i utskottet.

Vilka myndigheter som ska vara behöriga att begära en sökning bör däremot enligt regeringen följa regleringen av informationsutbyte enligt Prümrådsbeslutet och CBE-direktivet, alltså på förordningsnivå. Även här instämmer utskottet i den avvägningen.

Herr talman! Datainspektionen är tillsynsmyndighet för personuppgiftsbehandling vid de myndigheter som berörs av rådsbeslutet. Datainspektionen har uppgett att myndigheterna under senare tid också fått tillsynsansvar för andra delar av det internationella utbytet av personuppgifter på brottsbekämpande områden. Det är bra att det sker en samlad tillsyn, men samtidigt måste vi också vara observanta på det sammantagna tillsynsansvaret Datainspektionen har så att myndigheten faktiskt ges möjlighet att utöva sin tillsyn på ett tillfredsställande sätt. Detta är regeringen medveten om, och den kommer att följa utvecklingen. Det tycker vi är bra.

Vi vet, herr talman, att grov brottslighet och terrorism inte stannar vid ett lands gränser. I dag är den grova brottsligheten ofta, och nästan alltid, gränsöverskridande. Det krävs ett samarbete mellan länder och myndigheter. Att då få tillgång till misstänkta personers resvanor är en metod för att kunna utreda och klara upp ett brott eller förhindra att det över huvud taget sker.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i justitieutskottets betänkande.

Anf. 31 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Helene Petersson i Stockaryd är inte bara en socialdemokratisk företrädare utan hon har ett förflutet i konstitutionsutskottet och har säkert jobbat mycket med integritetsfrågor. Jag och Folkpartiet instämmer i behovet av brottsförebyggande myndigheters tillgång till det polisiära samarbetet på internationell nivå.

Vårt yrkande gäller specifikt den årliga återrapporteringen som vi önskar till Sveriges riksdag. I betänkandet står det att utskottet utgår från att så kommer att ske även i detta fall.

Då har jag en fråga till regeringsföreträdaren Helene Petersson. Har du informerat dig om att det kommer att ske en årlig rapportering till Sveriges riksdag – eller på annat sätt?

Anf. 32 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Det är såväl utskottens och riksdagens uppgift som regeringens uppgift att se till att de lagar och beslut som antas i riksdagen följs upp. Där har vi alla ett ansvar.

Jag uppfattar att Folkpartiets inriktning är att det ska vara en årlig rapportering. Det finns många saker som ska rapporteras årligen, och jag tror inte att vi kan ställa de kraven på alla möjliga olika delar.

Samtidigt har vi – Roger Haddad nämnde det själv – en utrikessekretess som kommer att gälla här i de allra flesta fall.

Att kräva årlig rapportering till riksdagen tror jag kommer att bli väldigt svårt. Vi kan ha det på ett annat sätt. Vi kan till exempel begära återrapportering till utskottet, för i utskottet kan man delge mer sekretessbelagda uppgifter än vad man kan göra offentligt här i kammaren.

Vi ska ta vårt ansvar. Vi kan se till att det här följs upp. Men att kräva att regeringen ska komma med en årligen återkommande uppföljning av det här, det tror jag inte på.

Anf. 33 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Man kan ju tolka motivationstexten eller argumentationstexten från majoriteten i utskottet när den behandlar Folkpartiets yrkande 2, där vi önskar att man ska få en årlig rapportering från regeringen till riksdagen. Det kan också ske exempelvis direkt till justitieutskottet. Andra utskott och EU-nämnden tar del av viss information som inte ska vara fullt offentlig på det sättet men som ändå ställs under parlamentarisk kontroll, och det är det vi efterfrågar.

Men just den här beskrivningen att utskottet utgår från att så kommer att ske – är det med betoningen att regeringen ska göra en uppföljning, eller kommer justitieutskottet att genomföra den här årliga kontrollen eller inhämtningen? Det har varit svårt för oss att tolka och dra några slutsatser av argumentationen för varför en majoritet i utskottet avslår vårt yrkande.

Helene Petersson i Stockaryd nämnde Datainspektionen. Är det detta man hänvisar till, att det räcker att Datainspektionen gör en generell granskning, eller kommer det att ske en specifik uppföljning från regeringens sida?

Anf. 34 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Regeringen följer upp alla åtaganden den har på det ena eller det andra sättet. Datainspektionen är tillsynsmyndighet. Den har det specifika ansvaret.

Men som jag tolkar Folkpartiet här vill man i princip ha en årlig skrivelse eller en på något annat sätt dokumenterad årlig redogörelse från regeringen. Det tror vi inte är vare sig möjligt eller önskvärt. En sådan skrivelse kan bli väldigt tunn eftersom det är mycket som inte får redovisas i pappersform eller via talarstolar här.

Vi ska ta på oss det ansvaret från justitieutskottets sida också. Vi kanske vill ha en uppföljning här. Det finns många sätt förutom att ha en årlig skriftlig redogörelse för en uppföljning från regeringen. Men vi ska ta till oss det här, och det är viktigt att vi ser till att följa upp det.

Anf. 35 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Det här är en så kallad genomförandeproposition, det vill säga att riksdagen har debatterat det här ärendet tidigare och antagit principerna. Därefter har den tidigare regeringen och den här regeringen jobbat med detaljerna för att implementera lagstiftningen och få den på plats. Där är vi nu, i dag.

Integritet är viktigt. Det är viktigt att vi alltid har en löpande diskussion. Men det finns också alltid en skala för vad som är väldigt integritetskänsligt och vad som är mindre integritetskänsligt. Jag tror att om vi ska ha en bra diskussion om integritet måste vi kunna se de skillnaderna.

Det här ärendet handlar alltså om ett register för viseringar. De flesta av oss är ju för den fria rörligheten i Europa. Vi tycker att den är bra. Men den kräver också andra åtgärder.

En av de åtgärderna är den vi ska diskutera i dag, nämligen den att ha kontroll över vilka som har fått visum in i Schengenområdet, i Europaområdet, och att veta vilka som befinner sig inom området. I det fall att man misstänker allvarlig brottslighet ska de brottsbekämpande myndigheterna kunna se vilka som har visum, när de kom in i unionen, när de bör lämna unionen och vilka de är.

Av den diskussion som nu har varit kan man nästan få intrycket att vi har diskuterat hemliga tvångsmedel. Det har vi inte, utan detta handlar uteslutande om att ha kontroll över vilka som befinner sig i unionen. Det, herr talman, kan jag tycka är rätt rimligt om vi ska kunna ha någon form av trygghet och rättssäkerhet.

Det är väsentligt att myndigheterna kan få tillgång till de här uppgifterna, men det ska naturligtvis inte vara på det sättet att vem som helst slentrianmässigt kan göra en slagning i registren för sitt höga nöjes skull. Det måste finnas ett ramverk och ett regelverk. Där är vi nu, med i vårt tycke rätt rimliga regler.

De här reglerna innehåller huvudsakligen två viktiga saker. Den första är åtkomstpunkt. Vem ska man kontakta i vilket land för att få uppgifterna? För vad ska man kunna få ut dem, och hur hög ska misstankegraden vara?

Vi anser att det måste finnas ett skäl. Man kan inte slå på vad som helst. Men det får heller inte vara omgärdat av regler som gör att de här besluten inte går att använda. Läger vi ribban så högt att man i princip måste veta vad som står i registret för att få ta del av uppgifterna, som något parti har föreslagit, har vi ingen nytta av detta. Jag tror att den nivå där ribban är lagd nu, där vi säger att det måste finnas en väsentlig anledning, är högst rimlig. Läger vi ribban högre kommer vi inte att kunna använda oss av detta.

Då är frågan: Vilken integritet finns det risk att man kränker i detta fall? Jo, när man tittar på allvarlig brottslighet finns risken att en tredjelandsmedborgares visumansökan och beviljade visum kan ses av den myndigheten. Jag gör bedömningen att det integritetsintrånget inte är särskilt stort relativt till den brottslighet som det i det fallet handlar om.

Herr talman! Jag tycker att den här frågan är ganska enkel. Ska vi värna den fria rörligheten måste vi också kunna skydda oss mot dem som vill missbruka den fria rörligheten i andra syften. Då måste vi ha rimliga system. Det här är ett rimligt system.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande. Det här gör att vi kan fortsätta värna den fria rörligheten men att vi också får verktyg att stoppa dem som är här i fel syfte.

Jag vill slutligen säga att vi ser fram mot det nya dataskyddsdirektivet, som alla vet är på väg framåt. Vi är tämligen nöjda med den skrivelse som utskottets majoritet har i det fallet.

Anf. 36 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Herr talman! VIS är en avvägning mellan fri rörlighet och behovet av att gemensamt inom EU bekämpa grov brottslighet. Därför beslutade EU 2004 att införa ett informationssystem för viseringar, där brottsbekämpande myndigheter under vissa förutsättningar får möjlighet att utbyta information om medborgare inom EU-området i syfte att utreda terroristbrott eller andra grova brott.

För att på ett adekvat sätt också kunna ta hänsyn till människors integritet har en rad avgränsningar gjorts kring vilken information som får samlas in och hur den får hanteras. Endast personal på myndigheter med behörighet har rätt att ta del av, ändra eller lägga till uppgifter i systemet. I systemet får sparas uppgifter som namn, vissa uppgifter om resa, fotografi och fingeravtryck. Informationen får användas av myndigheterna endast för att motverka terroristbrott eller annan grov brottslighet och får hämtas ut endast om det finns rimliga skäl att anta att uppgifterna kommer att bidra till att grova brott förebyggs eller klaras upp.

Det finns tydliga begränsningar kring sökkriterier och vilka uppgifter som finns tillgängliga, just för att skydda integriteten. Det finns också regleringar som förhindrar att uppgifterna får överföras till tredjeland, om inte brådskande skäl föreligger och landet har ett adekvat skydd för personuppgifter. Informationen får inte heller lämnas ut om den strider mot svenska intressen.

Inte desto mindre ska man inte sticka under stol med att införandet av rådsbeslutet innebär ökad kontroll av människor från tredjeland. Men det ska sättas i relation till de uppgifter även om oss svenska medborgare som finns tillgängliga. När det gäller till exempel en sådan sak som bostad finns de flesta av våra adresser tillgängliga på Eniro utan några som helst begränsningar. Sådan information skulle samlas in här men finnas tillgänglig för en betydligt snävare krets. Det är viktigt att ha det i åtanke när man tänker på vilken information det egentligen är som samlas in.

Herr ålderspresident! Som jag inledde med att säga är det en avvägning mellan skydd för individen och skydd för det allmänna mot grov brottslighet. Enligt Prömsrådsbeslutet ska direktivet införas. Det är därför viktigt att vi inkluderar en mängd olika skydd för människors integritet så att avvägningen mellan integritet och brottsbekämpning blir korrekt. I mitt anförande har jag presenterat en del av dessa skydd.

Utifrån dessa avvägningar vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 37 JOHAN HEDIN (C):

Herr ålderspresident! Debatten i dag har hittills handlat om två oerhört centrala aspekter av demokratins själva kärna. Det handlar dels om att skydda medborgarna från allvarliga brott, dels om att skydda medborgarnas integritet.

Problemet med den här typen av ämne är att lagarna ofta är alldeles rimliga att genomföra var för sig. Syftet med dem är att lösa och kanske förhindra allvarliga brott som terrorism. Problemet är att utvecklingen, när alla sådana lagar läggs på hög, går mot ett allt större hot mot den personliga integriteten inom EU. Det måste man göra något åt. Det är därför mycket positivt att arbetet med dataskyddsreglering har fått förnyad fart.

Det ämne som vi debatterar här i dag är dock inte ens på topp tio när det gäller de allra viktigaste frågorna. Det här handlar om att hämta ut uppgifter om vem som har fått ett visum. Jag tycker inte att det är särskilt problematiskt, även om man naturligtvis ska väga in alla aspekter som har tagits upp i dag. Av utskottets betänkande framgår också att ingenting talar för att arbetet med att jobba med dataskyddsregleringen inte kommer att fullföljas.

Vad beträffar uppföljning konstaterar utskottet att det alltid är angeläget att besluta om att lagstiftningen följs upp, inte minst när det gäller bestämmelser som rör skyddet för den enskildes integritet.

Herr ålderspresident! Samarbete är bra, och vi har mycket att vinna på att samarbeta mer inom EU-systemet. Det gäller många områden, alltifrån den gemensamma inre marknaden till säkerhetspolitisk samverkan. Men det finns också områden där vi inte bör avhända oss alltför mycket nationell beslutskompetens. Från olika håll i Europa nämns det till exempel att Europeiska åklagarmyndigheten bör utvecklas som en enhet inom EU. Det är enligt min och Centerpartiets uppfattning ett typiskt exempel på sådant som bör hanteras på nationell nivå.

Jag vet inte om herr ålderspresident är bekant med den brittiska politiska satirserien *Yes Minister*. Där finns det ett exempel på när ministern Jim Hacker går från att vara minister till att bli premiärminister. Det gör han med ett politiskt knep som jag inte rekommenderar till någon hederlig politiker; han målar upp ett hot som inte finns. Han sprider ett rykte om att EU är på väg att förbjuda den brittiska korven. Det är naturligtvis fruktansvärt och väcker stor upprördhet genom hela Storbritannien. Han talar då inför en församling och håller ett brandtal som jag inte ska citera i dag – men det är väldigt bra, ett av de bästa politiska tal som har skrivits.

Han når en politisk fördel av att måla upp ett hot som inte finns. Jag kom att tänka på det i den här debatten – ingen nämnd, ingen glömd.

Med det vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 19.)

§ 11 Vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen

Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU14
Vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen (prop. 2014/15:79)
föredrogs.

Ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 12 Riksrevisionens årsredovisning för 2014

Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU15
Riksrevisionens årsredovisning för 2014 (redog. 2014/15:RR1)
föredrogs.

Ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 13 Införande av vissa internationella standarder i penningtvättslagen

Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU18
Införande av vissa internationella standarder i penningtvättslagen (prop. 2014/15:80)
föredrogs.

Ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 14 Grönbok om kapitalmarknadsunionen

Finansutskottets utlåtande 2014/15:FiU29
Grönbok om kapitalmarknadsunionen (KOM(2015) 63)
föredrogs.

Ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 15 Kommittéberättelse 2015

Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU19
Kommittéberättelse 2015 (skr. 2014/15:103)
föredrogs.

Anf. 38 VERONICA LINDHOLM (S):

Herr ålderspresident! Skrivelsen handlar alltså om riksdagens skrivelser till regeringen. I skrivelsen lämnar regeringen en redovisning av de beslut regeringen har fattat med anledning av riksdagsbeslut som meddelats i riksdagens skrivelser till regeringen. Redogörelsen omfattar huvudsakligen regeringsbeslut från tiden 1 januari–31 december 2014. Dessutom lämnar regeringen vissa uppgifter om antalet gällande författningar.

Författningarna kan delas in i grundförfattningar och ändringsförfattningar. En ändringsförfattning är en författning genom vilken en annan författning ändras, ges utsträckt giltighet i tiden, sätts i kraft eller upphävs. Antalet gällande författningar var den 1 mars i år 4 031 stycken – otroligt spännande fakta!

Sedan 1961 har regeringen lämnat redogörelser till riksdagen för vilka åtgärder regeringen har vidtagit med anledning av riksdagens olika beslut. Redogörelsen tar upp samtliga riksdagsskrivelser från det senaste kalenderåret som är ställda till regeringen och äldre riksdagsskrivelser som inte tidigare har rapporterats som slutbehandlade av regeringen.

Inom Regeringskansliet har det upprättats en ny redogörelse för behandlingen av skrivelserna till regeringen. Redogörelsen avser huvudsakligen åtgärder som vidtagits under tiden 1 januari–31 december 2014 för att underlätta för att riksdagsutskotten ska få en så aktuell bild som möjligt vid sitt utvärderings- och uppföljningsarbete.

I skrivelsen redogörs för vilka beslut kammaren har fattat och på vilka sätt regeringen har verkställt de besluten. Och riksdagen har tagit en lång rad initiativ. Det kommer bland annat att krävas rejäla krafttag för att återställa ordning och reda på arbetsmarknaden, så att företag kan konkurrera på lika villkor och så att löntagarna får trygga anställningar.

Den genomsnittliga handläggningstiden för tillkännagivandena är, som det har varit under lång tid, cirka två och ett halvt år, vilket är inom ramen för det som KU bedömer som rimligt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

*Redovisning av
elnätsverksamhet*

§ 16 Redovisning av elnätsverksamhet

Näringsutskottets betänkande 2014/15:NU12
Redovisning av elnätsverksamhet (prop. 2014/15:56)
föredrogs.

Anf. 39 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 5 och i övrigt avslag på motionerna.

När det gäller propositionen har jag inte så mycket att tillägga. När det kommer till situationen för de svenska elnäten finns det däremot en mängd frågor som inom kort behöver få ett svar från regeringen.

Sverige är ett långsträckt land med olika förutsättningar beroende på var man bor. När det gäller elproduktionen har norra Sverige med sin vattenkraft en viktig roll att spela för hela Sveriges elförsörjning. Utmaningarna att få elen från norr till söder är stora. Just nu pågår ett viktigt arbete med att få klart Sydvästlänken, som är tänkt ta bort ett antal flaskhalsar och se till så att södra Sverige får en säker tillgång till klimatsmart el till konkurrenskraftiga priser.

Herr ålderspresident! Leveranssäkerhet, låga CO₂-utsläpp och konkurrenskraft är tre ledord i den svenska energipolitiken. I dag har Sverige bra förutsättningar för att klara alla tre målen.

Med införandet av elområden i Sverige var det en viss och befogad oro för att elpriserna i elområde 3 och 4 skulle sticka i väg när bristen på överföringskapacitet blev för stor och vintrarna blev kalla. Men tack vare milda vintrar och en kärnkraftsproduktion som efter uppgraderingar har levererat stabilt har de stora prisskillnaderna inte uppstått. En hel del förnybar elproduktion är också installerad i södra Sverige, huvudsakligen vindkraft. Detta är el som naturligt nog producerar när det blåser. Vi kan inte förlita oss på att den producerar när vi behöver den som mest och är därför beroende av reglerkraft, det vill säga kraft som kan överföras till de områden som vid stiltje får brist på el, eller annan elproduktion som snabbt kan sättas i produktion. Det vanligaste alternativet är gaskraft.

Svenska kraftnät ansvarar för våra stamnät och fick fram till 2012 kritik av Riksrevisionen för dålig framförhållning. Nu har detta ändrat sig, och det finns i dag planer som innehåller Svenska kraftnäts syn på de utmaningar som väntar och de prioriteringar som affärsverket har tänkt göra på ca 15 års sikt. Frågan är dock om inte dessa planer måste revideras efter förra veckans besked från Vattenfall om att två av Ringhals reaktorer nu stängs i förtid.

De två reaktorerna ligger i elområde 3, och de producerar 10 procent av Sveriges basel. Stängningen av dessa kommer att skapa stora utmaningar, och frågorna om hur dessa utmaningar ska mötas måste vi få svar på inom kort.

Det tar tid att ersätta 10 procent av vår elförsörjning. Det tar tid att bygga överföringskapacitet. Tillståndsprocesser tar tid. Allt tar tid, och tid är vad vi nu inte har om vi vill ha kvar industrin, jobben och välfärden i Sverige.

Regeringens reaktion på Vattenfalls beslut har varit allt annat än lugnande. Energikommission, höjning av elcertifikatsnivåerna och förlängd effektreserv är inte svaret på hur vi ersätter 10 procents basproduktion i de delar av Sverige som behöver det som mest. Men avsaknaden av svar är kanske naturlig, för även om det är regeringens

agerande som har satt oss i denna svåra situation verkar den vara totalt oföberedd på konsekvenserna.

Först ropar de rödgröna på blocköverskridande samtal, sedan fattar de ensidigt och i all hast en rad beslut som nu får stora negativa konsekvenser för försörjningstrygghet och konkurrenskraft. Man dubblar kärnavfallsavgiften, höjer skatten på termisk energi med 17 procent, aviserar ytterligare höjda säkerhetskrav på kärnkraften och väljer att höja subventionerna för förnybar el. Det förväntade resultatet av dessa beslut samlat är på kort sikt låga elpriser när det blåser och minskade möjligheter för annan elproduktion att konkurrera.

Energiminister Baylan har under den senaste veckan påstått att snabbstängningen av Ringhals reaktorer 1 och 2 inte har något med regeringens agerande att göra. Det är naivt och inte så lite fördummande att påstå detta.

Även Vattenfalls vd Magnus Hall säger att beslutet om att stänga påverkades av skattehöjningen och regeringens samlade energipolitik. I denna kammare förstår jag att i alla fall ett av regeringspartierna är nöjt och visst fattar att dess politik påverkar. Även om Miljöpartiets prioriteringar är annat än tillväxt och jobb borde man i det andra partiet, Socialdemokraterna, vara mycket orolig för hur deras agerande kommer att påverka konkurrenskraften och jobben.

Herr ålderspresident! Hur ska regeringen nu garantera leveranssäkerheten? Energiminister Baylan säger att 5 terawattimmar förnybar volatil kraft, i första hand vind, ska ersätta de 13 basterawattimmar som beräknas försvinna från kärnkraften. Har energiministern glömt bort, eller väljer han att bortse från att vindkraft bara levererar 6 procent av den installerade kraften? 5 terawattimmar blir då 0,3 tillgängliga terawattimmar. Är detta det enda svaret den rödgröna regeringen har? Då är Sverige illa ute!

Baylans uttalande om de 5 nya terawattimmarna intermittent elproduktion som ska rädda Sverige sätter även det nya höga krav på elnäten: Vem ska bygga och betala den nödvändiga nätutbyggnaden? Har regeringen en plan för hur elen ska komma dit den behövs när den behövs?

Jag är inte motståndare till förnybart. Jag tror att framtiden ligger i förnybara, hållbara energikällor. Men jag blir mycket orolig när vissa partiers mål ligger i själva energikällan och inte i de resultat som energikällan ska medverka till. Vi behöver en säker elförsörjning för att Sverige ska fortsätta utvecklas och vara attraktivt för industrin att investera i. Det senaste halvårets agerande från regeringen har inte medverkat till att skapa de nödvändiga förutsättningarna.

Herr ålderspresident! Med de rödgrönas politik förlorar vi elproduktion i de delar av Sverige som redan har det svårt i dag. Bland dagens motionärer finns flera, från alla partifärger, som tar upp det orättvisa i att dela upp Sverige i elområden. Svaret från politiken, även från alliansregeringen, har varit att prisskillnaderna sällan uppstår. Nu när kärnkraftens uppgraderingar är gjorda så producerar den stabilt, och Sydvästlänken är snart klar. Fast nu ändras förutsättningarna.

Vad händer när kapaciteten inte räcker till, priserna går upp och industrin väljer att flytta? Vad har regeringen att säga till invånarna och industrin i södra Sverige?

Denna gång räcker det inte för energiminister Baylan och de rödgröna att svara: energikommission. Problemet har uppstått på grund av att de rödgröna inte lever som de lär. Efter att de i fyra år och en hel valrörelse har ropat efter blocköverskridande energiöverenskommelser gör de tvärtom så snart de får möjlighet. I stället för att söka en bred enighet i riksdagen fattar de ensidiga beslut som vi nu ser konsekvenserna av. Regeringens skapade problem måste lösas nu och inte någon gång efter 2025. Då har industrin redan flyttat någon annanstans. Då är jobben redan förlorade.

Sverige behöver en regering som tar ansvar nu, inte en regering som först skapar problem och sedan lämnar över till en kommission att lösa dem.

I detta anförande instämde Jörgen Warborn (M).

Anf. 40 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr ålderspresident! Vi debatterar i dag näringsutskottets betänkande 12, *Redovisning av elnätsverksamhet*. Det är svårt att undvika att beröra förra veckans besked från Vattenfall om att man ändrar inriktningen för drifttiden för Ringhals 1 och 2 och nu avser att avveckla dessa anläggningar i förtid.

Det är ett beklagligt besked som äventyrar och utmanar driftssäkerheten i de svenska elnäten när man tar baskraft ur drift och sedan politiskt avser att ersätta den med nyckfulla, väderberoende kraftslag. Det handlar om nästan 1 700 megawatt som man kommer att förlora och som går över effekthalansen och den kraftbalans som finns i det svenska systemet.

Redan med dagens rådande förutsättningar och beskedet från Vattenfall beaktat kommer man under en tioårs vinter att ha svårt att uppnå positiva värden i kraftbalansen.

Där har vi en utmaning vad gäller förutsättningarna under de kallaste vintrarna när dessa anläggningar har tagits ur drift. Men det är på intet sätt förvånande. Varningsklockorna har ringt, vilket kan ses av de otaliga remissvar där man har varnat för de energipolitiska konsekvenserna av den ekonomiska politik som regeringen vill föra. I det avseendet har regeringen valt att inte lyssna över huvud taget. Nyckelfrågan framöver kommer att vara hur man ska klara av att garantera att det alltid finns effekt i systemet.

Herr ålderspresident! Om drygt en månad kommer vi i denna kammare att debattera ett betänkande gällande elcertifikatssystemet. Men det är någonting som ingår också i dagens betänkande. Där återfinns motioner om elcertifikatssystemet från den allmänna motionsperioden.

Sverigedemokraternas utgångspunkt gällande dagens system är att det bör fasas ut genom att man inte tilldelar ytterligare anläggningar

elcertifikat. Merparten av de så kallade förnybara energislagen, som uppmuntras via elcertifikaten, har vidare till sin natur brister som gör att de inte kan betraktas som substitut till den för svensk industri så viktiga baskraften. De är nämligen väderberoende, och det är mer troligt att de inte levererar än tvärtom de dagar på året som vi behöver effekten som allra mest.

Detta stödsystem för subventioner har lett till en självkvävande marknad där man har svårt att få lönsamhet i investeringar och renoveringar av befintliga produktionsanläggningar. Även det så kallade förnybara drabbas av detta då subventionerna inte längre är tillräckliga.

Vår uppfattning är således att man har nått en slutpunkt med det system som råder i dag. Det befintliga systemet med elcertifikat bör överges i sin nuvarande form då det inte beaktar de behov som vi framöver har på den svenska elmarknaden. Där måste vi ha ett system som även premierar anläggningar som har förmågan att leverera elenergi med jämn kapacitet oberoende av vilka väderförutsättningar som finns för att fortsatt kunna hålla leveranssäkerheten uppe.

Herr ålderspresident! Under hösten lanserade EU-kommissionen förslaget om en energiunion, en union för energisystemet i Europa som behöver en tilltagande grad av säker, hållbar och konkurrenskraftig energi till rimliga priser för alla invånare. För att uppnå dessa mål är energiunionen inriktad på en trygg energiförsörjning, solidaritet och förtroende, den inre marknaden för energi, energieffektivitet, utfasning av fossila bränslen samt forskning, innovation och konkurrenskraft.

Jag och Sverigedemokraterna håller givetvis med om visionen om ett konkurrenskraftigt Europa genom ett starkt energisystem, men därefter går åsikterna och den faktiska verkligheten isär i fråga om hur detta ska uppnås och finansieras.

För att just klara de bitar som energiunionens energivision målar upp gör EU-kommissionen vissa ekonomiska beräkningar. Gällande överföringskapacitet mellan länderna är målet att nå en sammanlänkning för varje enskilt medlemsland om 10 procent, vilket enligt kommissionens beräkningar kommer att kräva investeringar på uppemot 2 000 miljarder fram till 2020. Det krävs för att man ska kunna nå detta, men marknaden kan för närvarande endast skjuta till ungefär hälften av det beloppet. Enligt kommissionens pressrelease kommer man även att behöva investera mer än 10 000 miljarder i energisektorn fram till 2020.

Dessa astronomiska summor är inte finansierade, vilket kommer att resultera i att kommissionen vill lägga ytterligare tryck på marknaden, nätanvändarna, de europeiska fonderna, nationell skattefinansiering och även framtida EU-energiskatter.

Vi sverigedemokrater anser att frågeställningen är rimlig gällande vem som ska bekosta de här enorma investeringarna på tiotusentals miljarder. Hur kommer dessa kostnader att fördelas? Ska det vara på skattebetalare? Ska det vara på industri? Ska det vara på elanvändare? Hur kommer det att påverka priset till slutkonsumenterna? Hur kommer det att påverka

europaisk industriell konkurrenskraft? Och hur kommer det att påverka det globala koldioxidläckaget?

Den sista frågeställningen är om Sverige med sin näst intill koldioxidfria och stabila elproduktion till konkurrenskraftiga priser samt fullgott sammanlänkningsmål ska följa Europas och Tysklands vision. Ska Sverige följa en vision som har skapat elfattigdom? Vän av ordning kan fråga sig om det inte borde vara precis tvärtom.

Sverigedemokraterna ser det som orimligt att man skapar en europeisk energivision som inte är finansierad och som kommer att drabba skattebetalarna med enorma subventioner till förnybara investeringar och därmed lägga en blöt filt över den europeiska industrins konkurrenskraft och klimatmål.

Herr ålderspresident! Politiska styrmedel såsom subventioner eller skattesanktioner får aldrig utformas på ett sådant sätt att konkurrenskraften för vår industri försämras gentemot vår omvärld.

Tillgången till energi är en grundförutsättning för att vi ska kunna behålla och utveckla vårt välförhållande. Näringslivets konkurrenskraft får inte försämras till följd av en osäker inhemsk energisituation där vi äventyrar vår goda leveranssäkerhet och vår goda driftssäkerhet.

Jag vill med detta yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 1 och 4 i detta betänkande.

Anf. 41 RICKARD NORDIN (C):

Herr ålderspresident! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till reservationerna 2 och 5 och göra lyssnare och andra uppmärksamma på att Centerpartiet också har ett särskilt yttrande i det här betänkandet.

Sverige har unika förutsättningar för förnybar energi. Det är ett avlångt land, där samvariationen när det gäller vind i norr och i söder, om det blåser eller inte, är ganska liten, vilket gör att det ofta blåser någonstans. Vi har vatten som gör att vi kan balansera vår kraft. Vi har faktiskt också ganska bra tillgång till sol.

Sverige skulle kunna vara Europas gröna batteri. Det kom en Sweco-rapport nu under våren som visar att det mest samhällsekonomiskt lönsamma för oss i Sverige är att bygga ut den förnybara energin och bygga ut överföringskapaciteten till andra länder. Det handlar inte bara om att skapa bra förutsättningar hos oss i Sverige. Genom att bygga ut överföringskapaciteten, både inom Sverige, från norr till söder, och till andra länder kan vi föra över elen till ställen där den behövs bäst och där den gör allra störst klimatnytta.

Vi i Sverige kan med vår rena energi och vår balanskraft hjälpa andra länder. Vi kan se till att man får mindre problem med Ryssland, att de baltiska staterna kan förlita sig på svensk energi i stället för på rysk energi och att stora delar av EU faktiskt kan satsa mer på det förnybara trots att de inte har den fantastiska vattenkraften i samma utsträckning som vi har. Men det kräver ganska mycket av oss. Det kräver att vi har ett stomnät och ett bra elnät som fungerar alla dagar i veckan, året runt och, framför allt, från norr till söder. Här finns det fortfarande mycket att göra.

Svenska kraftnät upplevs som både slutet och ganska buffligt. Här behövs det mer transparens. Det behövs en granskning av den faktiska samhällsekonomiska nyttan tillsammans med driv på teknikutveckling. Det behövs samordning av projekt för att man ska ta mindre markresurser i anspråk och inte behöva använda lika mycket av den värdefulla skogsmark och åkermark som vi har i Sverige och som vi ska använda till att faktiskt skapa både mat och förnybar energi.

Vi måste våga tänka längre än till vad som kostar minst i antal kronor i dag när det gäller att dra stora kraftledningar. På lång sikt kan det faktiskt vara billigare att göra på ett annat sätt. Men då krävs det ett politiskt mod. Det krävs också politiska förutsättningar för att Svenska kraftnät ska göra det här. Där tycker vi att det är viktigt att riksdag och regering går i bräschen.

Det måste också bli enklare att ansluta den förnybara energin till nätet. Alliansregeringen minskade tröskeeffekterna ganska kraftigt när det gäller anslutningen för landbaserad vindkraft, men för den havsbaserade har vi fortfarande ganska stora utmaningar kvar. Där går vi i Centerpartiet i bräschen för att slopa anslutningsavgifterna för havsbaserad vindkraft. Vi hoppas att regeringen kan följa efter.

Sverige har fantastiska förutsättningar för att bli det gröna batteriet i Europa, som vi också tycker att Sverige ska bli. Vi har den förnybara elen. Vi har balanskraften. Men kom ihåg att det här också kan minska importberoendet i EU. Varje dag under hela året importerar vi bränsle till EU för 1 miljard euro. Det är 1 miljard euro om dagen som i stället för att gå till Ryssland, till Venezuela och till andra diktaturer, skurkstater och länder som tummar på mänskliga rättigheter skulle kunna gå till svensk landsbygd och till jobb och företagande här i Sverige. Det skulle kunna gå till det som skapar jobb här, som skapar förutsättningar att bo och leva i hela landet och som framför allt skapar förutsättningar för ett bra klimat.

Det kräver dock att man inte gör som regeringen, det vill säga lägger skatt på det förnybara – lägger skatt på sol och vind. Det kräver att man går före och faktiskt vågar satsa. Det kräver att man ger besked när det gäller de stora havsbaserade vindkraftsparkerna regeringen nu har på sitt bord. Det kräver att man ger besked om dem för att de, som dessutom ligger i södra Sverige, ska kunna täcka upp för de orosmoment i form av nedläggningar av kärnkraft vi har hört tidigare talare ta upp.

Det handlar om att vi måste främja det förnybara, bygga ut elcertifikatssystemet och uppmuntra dem som vill ta ansvar för sin egen energiförsörjning. Det kräver regelförenklingar så att man kan flytta den el man har även inom sin bostadsfastighet. Det kräver framsynthet, och det kräver engagemang och mod.

Det kommer att svida. Det kommer att svida för de stora kraftbolagen när småskaligheten tar över. Tänk själva: För 20 år sedan fanns det några stora jättar för tillverkning av filmrullar. Vissa av dem valde att tycka att den digitala tekniken var något vi inte skulle syssla med. De är i dag mer eller mindre utdöda. Den digitala tekniken används överallt och har

förändrat landskapet totalt, och vi ser att de som faktiskt överlevde var de som omfamnade den nya tekniken.

På samma sätt är det med energibolagen i dag. De stora energibolagen går på knäna. De vädjar om stöd till olika saker för att kunna överleva och få sina affärer att gå ihop. Men det är inte dem vi politiker ska stötta, utan vi ska stötta teknikutvecklingen och att människor själva vill ta ansvar och producera sin egen energi. Den fajten kommer vi i Centerpartiet att ta, precis som vi alltid har gjort. Centerpartiet grundades nämligen i tanken att människor vill själva. Människor kan själva, och människor har egna idéer om att vara mindre beroende av andra.

Jag har en tvåårig son hemma, och en av de saker han säger oftast är ”Alvar kan!”. Han vill göra saker och ting själv, för han tycker att han klarar av det. I det Sverige vår rödgröna regering nu skapar är det inte ”Alvar kan!”, utan det är ”Staten kan!”. Staten kan ordna energiförsörjningen, staten kan ta in skatt och staten kan tänka åt dig. Men med staten som överrock kommer också det glada utropet ”Alvar kunde!”, som kommer när han faktiskt klarar det han vill själv, att försvinna – till förmån för ett passivt barn utan engagemang, utan nyfikenhet och utan drivkraft.

Entreprenörer, teknikutveckling och teknikpionjärer som vill gå före gör sig icke besvär i dagens rödgröna samhälle. Staten ändrar nämligen reglerna till förmån för de kollektiva lösningarna, där storbolagen gnuggar händerna och cashar in. Det kommer jag som centerpartist och pappa aldrig att acceptera. Jag vill ha ett Sverige som drivs av människors idéer, inte politiska regler. Jag vill ha en värld där vi släpper ut mindre klimatgaser. Därför är visionen om Europas gröna batteri rätt. Därför är visionen om att människor ska få chansen att påverka sin egen vardag lite mer rätt. Därför måste också människor få chansen att bli lite mer oberoende av både elnätsbolag och stora energibolag.

Vi kan göra skillnad, men då krävs det också politiskt mod att inte bara göra det som är enkelt och som lobbyisterna lägger framför oss. Då krävs det att vi har modet att stå upp för det vi innerst inne vet är rätt. Därför, herr ålderspresident, tycker jag att man ska rösta för reservationerna 2 och 5 i detta betänkande och dessutom ta tydlig ställning mot regeringens föreslagna solskatt.

Anf. 42 BIRGER LAHTI (V):

Herr ålderspresident! Det blev mycket om lite av varje i det här betänkandet, hör jag. I dag när vi debatterar redovisning av elnätsverksamhet och betänkandet om just detta kan man konstatera att det kommer att beröra ett brett spektrum av frågor som berör el. Det har vi märkt. Av några talare att döma har regeringen också gjort någonting rätt.

I budgetpropositionen för 2015, utgiftsområde 21, framgår det att målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång till el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Vänsterpartiet hoppas givetvis att den ny-

tillsatta energikommissionen kommer fram till en bred uppgörelse om energipolitiken som ger Sverige stabila förutsättningar för framtiden och att kommande generationer med stolthet kan titta på historien när vi tog de avgörande besluten för deras vidkommande.

Målet innebär en strävan mot en väl fungerande marknad med ett effektivt utnyttjande av resurser och en effektiv prisbildning. Detta omfattar en vidareutveckling av den gemensamma elmarknaden i framför allt Norden, genom en fortsatt satsning på harmonisering av regler och ett utökat samarbete mellan de nordiska länderna. Den satsning som sker på förnybar el inom elcertifikatssystemet måste också utökas. Vänsterpartiet välkomnar regeringens förslag om att utöka kvoten inom elcertifikatssystemet och den lagändring som propositionen föreslår. I propositionen finns det några delar Vänsterpartiet kommer att ha synpunkter på, men det gäller inte utökningen.

I Riksrevisionens granskning av statens roll på elmarknaden slogs det fast att Svenska kraftnäts investeringsplanering har haft brister och kännetecknas av låg transparens men att förbättringsåtgärder kan skönjas. Inför 2014 godkände riksdagen en investeringsplan om drygt 5 ½ miljard kronor. Investeringarna i stamnätet blev dock mindre än planerat, och avvikelserna har enligt vad som anges i Svenska kraftnäts årsredovisning för 2014 haft tre huvudorsaker:

- Entreprenörer har helt enkelt inte klarat av att leverera enligt sina åtaganden.
- Elpriset har varit lågt, vilket har gjort att externa parter inte har haft tillräcklig lönsamhet för att kunna fullfölja sina åtaganden inom investeringarna.
- Projekt har startats senare än beräknat.

Därutöver förklarades avvikelserna av förseningar med anledning av omfattande tillståndsprocesser.

I februari 2015 överlämnade Svenska kraftnät sin investeringsplan för 2016–2018 till regeringen. Affärsverkets investeringar beräknas uppgå till 11 ½ miljard kronor under treårsperioden. Utbyggnaden av stamnätet för el i Sverige är kraftigt eftersatt, och stora delar av det existerande nätet behöver förnyas. Tillkomsten av ny förnybar elproduktion skapar nya flaskhalsar i överföringen, inte minst i södra Sverige där stamnätskapaciteten har begränsningar.

Det är uppenbart att nätkapaciteten måste byggas ut, bland annat för att öka möjligheterna att på ett effektivt sätt överföra el från produktionsplatserna – som ofta ligger i de norra delarna av landet – till de södra delar där en stor del av elkonsumtionen sker. Ett viktigt led i att få fart på stamnätsutbyggnaden vore att effektivisera tillståndsprocessen för stamnätskoncessioner. I dag tar denna process orimligt lång tid, vilket även Riksrevisionen har påpekat.

Därför driver Vänsterpartiet frågan om att regeringen bör ge ansvariga myndigheter i uppdrag att utreda möjligheterna till en snabbare

tillståndsprocess för stamnätskoncessioner. Med detta sagt, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till reservation 6 under beslutspunkt 6 i näringsutskottets betänkande 12 om redovisning av elnätsverksamhet.

Anf. 43 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr ålderspresident! Kan elnätsverksamhet verkligen vara något att tala om? Med tanke på beslutet om Ringhals kan vi fråga oss hur mycket el vi egentligen har att distribuera framöver. När det handlar om att kunna bedriva en effektiv och säker eldistribution är det nog bland det viktigaste vi kan tala om i energiväg.

Stamnätsutbyggnaden med Sydvästlänken berör många människor i de områden där länken ska byggas. Det finns en oro, inte minst för påverkan på hälsan. Vi kan tycka mycket om människors funderingar om teknikens påverkan och så vidare, men oron kan vara minst lika farlig för människor som om det de facto är så eller inte.

Därför är det viktigt för Svenska kraftnät att ha relevanta möten med berörda fastighetsägare och människor på bygden som funderar över om det är bäst att ha ledningarna i luften eller marken och så vidare.

Det måste ändå finnas en samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning för Svenska kraftnät och givetvis för samhället i stort.

Vi ska dock ha klart för oss att överföringskapaciteten har en direkt inverkan på den prisbild som konsumenten får. De elområden som har funnits sedan 2011 har främst påverkat priserna i södra Sverige. Det beror på den begränsade överföringskapaciteten. Även om det inte är en jättestor skillnad så märks den, enligt Riksrevisionen och Energimarknadsinspektionen.

När det gäller just överföringskapaciteten är det viktigt att vi har ett säkert system för dessa elnät och att människor blir behandlade lika över hela landet. Att vi ska ha ett land som fungerar likadant från norr till söder är verkligen på agendan just nu.

Är det något vi tar för givet är det en eldistribution som fungerar. Det finns diskussioner i andra länder i Europa om kostnader för el. Vi har hört begreppet energy poverty och att människor inte har råd att betala sina elräkningar. I det land som vi har turen att bo i har vi en annan tanke kring detta: Det ska vara en rättighet att ha en bra eldistribution så att vi kan tända våra lampor, laga mat på våra spisar och så vidare. Därför är det en viktig fråga.

Vi kan också ta upp frågan om elcertifikaten, men det kommer vi till i en annan debatt så småningom.

Vi kan givetvis också tala om Ringhals och skatterna som regeringen tänker lägga på kärnkraften. Är att ta bort en del av vår baskraft i förtid den viktigaste miljöåtgärden man kan göra? Låt oss i så fall vidta andra åtgärder så att vi får fram fler energislag eller bygga vidare på dem vi har så att de utvecklas och ger större effekt.

Herr ålderspresident! Det här är en viktig diskussion, men jag avvaktar med den tills den kommer upp i ett annat ärende.

Anf. 44 INGEMAR NILSSON (S):

Herr ålderspresident! I dag debatterar vi alltså näringsutskottets betänkande nr 12, 2014/15, som behandlar regeringens proposition *Redovisning av elnätsverksamhet* och 16 motioner med 23 olika yrkanden från den allmänna motionstiden i vad som här har kallats för elmarknadsrelaterade motioner.

När det gäller regeringens proposition ställer sig ett enigt utskott bakom den. När det gäller samtliga motionsyrkanden yrkar jag avslag på dem. Jag yrkar alltså bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Herr ålderspresident! Betänkandet är lite spretigt när det gäller motioner från den allmänna motionstiden och handlar inte enbart, som rubriken antyder, om elnätsfrågor. Det handlar om allt från elmarknadens funktionssätt – fungerar den som en marknad eller inte – till teknikvalsfrågor om växelström eller likström. Det handlar om luftledningarna eller markkabel liksom om spelregler för kommunala elnätsbolag.

En sak visar detta på, och det är att det inom energipolitikens område finns en oerhörd mängd politiska och tekniska frågor att diskutera och debattera.

Dessa frågor speglar också de utmaningar som vi ser på nordisk och europeisk elmarknad. De låga elpriser som uppkommit på grund av hög produktion och en effektivare elanvändning på konsumentens sida, inte minst inom näringslivet, innebär att konventionell baskraft har blivit mindre lönsam.

Att en större andel av elproduktionen dessutom har blivit mer intermittent innebär också att effektfrågan och effektbalansen, det vill säga vår förmåga att i varje millisekund ha exakt rätt tillgång på el, utmanas. Ett litet och exportberoende land som Sverige, som är beroende av vår konkurrenskraft i näringslivet, måste klara dessa utmaningar och därför ta dem på stort allvar.

Därför, herr ålderspresident, är jag glad över att regeringen har tillsatt den energikommission som just nu står i begrepp att inleda sitt arbete för att hantera dessa utmaningar. Det är utmaningar som vi socialdemokrater tar på största allvar och med en stor portion ödmjukhet.

Här kommer också alla de frågor som tas upp i de motioner som här behandlas och många fler att diskuteras, vändas och vridas på. Låt oss ta den tid som kommissionen har för sitt arbete så att den kan göra de omvärldsstudier, analyser och scenariobeskrivningar som direktivet föreskriver. Då får vi också med säkerhet ett ännu bättre underlag för långsiktiga och förhoppningsvis brett politiskt förankrade beslut om den så viktiga energipolitiken.

Energikommissionens viktiga uppgift blir att analysera och bedöma hur förutsättningarna ser ut och vilka behov som finns från ca 2025 fram mot 2050 och vad som krävs av oss på kort och lång sikt för att Sverige även då ska ha konkurrenskraft, leveranssäkerhet och en elproduktion med låg inverkan på miljö och klimat.

Det är därför, herr ålderspresident, som vi avstyrker de motioner som handlar om elmarknadens funktionssätt, om omfattningen av och investeringsbehovet i utlandsförbindelser och om olika typer av teknikvalsfrågor. Jag är nämligen övertygad om att Energikommisionens fortsatta arbete kommer att tillfredsställa de många frågor som motionerna är ett uttryck för.

När det gäller motioner om elområden konstaterar en bred majoritet i utskottet det faktum att den viktigaste åtgärden för att minimera elområdenas prispåverkan, Sydvestlänken, nu successivt tas i drift och är i full drift inom en relativt snar framtid. Vi kan också konstatera att prisskillnaderna mellan elområdena varit betydligt mindre än befarat och att regeringen följer frågan noga. Sammantaget gör det att även dessa motioner avstyrks.

När det gäller frågan om elcertifikatssystemet får vi chansen att inom bara några veckor debattera det systemet fullt ut med anledning av den proposition som nu ligger på riksdagens bord. Det är en proposition som föranlett en rad motioner, så vi kan säkert se fram emot en både spännande och spänstig debatt om bara ett fåtal veckor. Bland annat av det skälet avslås därför motioner som handlar om elcertifikatssystemet i detta betänkande.

Herr ålderspresident! När det gäller motioner om elnätsutbyggnad och tillståndsprocesser är syftet och ändamålet utan tvekan gott. Det förtjänar dock att påpekas att vi i Sverige har nya regler på detta område sedan den 1 juli 2014. Därför finns det anledning att avvakta och se hur dessa nya regler faller ut. Det har gått mindre än ett år, och så många möjligheter att testa regelverket har man av naturliga skäl inte haft.

När det gäller kostnadsfördelningen mellan nätbolag och berörda producenter har vi också på detta område ett nytt regelverk sedan knappt ett år tillbaka för att komma till rätta med de så kallade tröskeeffekterna, som tidigare har utgjort en hämsko för produktion av förnybar el. Med tanke på den korta tid som har gått anser utskottets majoritet att de aktuella motionerna ska avslås.

Herr ålderspresident! Energipolitiken har under vissa tider kidnappats av både politiska och andra aktörer för att kunna användas som ett relativt ofarligt tillhygge i det skyttegravsrig som de som förordar en konfrontativ blockpolitik tycker sig behöva.

Det är ofarligt därför att inget dramatiskt *sannolikt* kommer att inträffa inom den närmaste framtiden. Så har man kunnat resonera länge, kanske alltför länge – det är lite ”trygga hörnet”.

Vi socialdemokrater har inställningen att energipolitiken är en alltför viktig fråga att bråka om på det sättet. Sverige är ett litet land, och om vi ska klara de utmaningar som en ökad globalisering innebär för vår konkurrenskraft måste energipolitiken vara långsiktig och stabil. Detta förutsätter ett samarbete över blockgränserna i denna riksdag.

Jag hoppas nu att alla ansvarsfulla partier, som ser behovet av att skapa dessa långsiktiga, stabila spelregler som såväl producenter och näringsliv som privatkunder och samhället behöver, på ett område som är så extremt

långsiktigt som energipolitiken, tar chansen att inom ramen för Energikommisionen bidra till vad Sverige behöver, nämligen en långsiktig, bred överenskommelse om den svenska energipolitiken.

Möjligheterna finns. Jag skulle vilja påstå att de till och med är goda. Om inte kan käbblet och pajkastningen säkert pågå ett tag till, men sedan är risken att vi inte längre har någon politisk handlingsfrihet. Se några länder i Europa som varnande exempel.

Jag tycker att det vore både tragiskt och närmast förödande om vi inte gemensamt kan ta till vara ett av världens bästa utgångslägen för en klimatsmart, konkurrenskraftig och säker el- och energiförsörjning i Sverige, där vi också kan bidra till en positiv utveckling på det här området i vår del av Europa och världen.

Vi har verkligen chansen att göra något riktigt bra. Låt oss ta den chansen gemensamt.

Herr ålderspresident! Jag yrkar än en gång bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 45 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr ålderspresident! Återigen hör vi att Socialdemokraternas svar på de utmaningar som vi har här och nu är Energikommisionen, som enligt sitt uppdrag ska ta fram lösningar för Sverige efter 2025.

Jag blir väldigt orolig när Socialdemokraterna och Ingemar Nilsson åter lämnar detta besked nu när vi ser att vi står inför utmaningar som behöver få ett svar här och nu.

Om vi ska göra som Ingemar Nilsson föreslår och vänta med att göra något över huvud taget tills Energikommisionen har lämnat sitt betänkande om vad som ska hända efter 2025 kommer vi att leva i ett vakuum, herr ålderspresident.

Detta vakuum kommer att leda till höga elpriser. Det är, som Ingemar Nilsson sa, oroande för effektbalansen i Sverige. Vi kommer att få se den elintensiva industrin flytta ut.

Jag måste därför fråga Ingemar Nilsson: Har inte de rödgröna för avsikt att göra någonting nu åt den uppkomna situationen, som föranletts av de rödgröna regeringspartiernas politik?

Om de rödgröna har för avsikt att göra något, vilket de förhoppningsvis har, kommer de då, som de själva bett om så länge, att söka en bred överenskommelse i Sveriges riksdag? Eller kommer de, som de har gjort det senaste halvåret, att köra solo med de negativa konsekvenser som resultat som vi nu ser?

Jag tycker att Sveriges industrier och invånare förtjänar ett svar. Är det ett vakuum som väntar oss, med de problem det leder till, eller kommer ni att göra rätt och söka lösningar i en bred överenskommelse i Sveriges riksdag, Ingemar Nilsson?

Anf. 46 INGEMAR NILSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Cecilie Tenfjord-Toftby är en av ledamöterna i Energikommissionen och har en alldeles utmärkt chans, både som person och som företrädare för sitt parti, att bidra till de lösningar som behövs.

Vi kanske skulle behöva göra någonting här och nu. Det är nämligen så, med tanke på det anförande som Cecilie Tenfjord-Toftby höll, att både Ringhals 1 och Ringhals 2 är ur produktion, om jag inte är helt felunderrättad. Ringhals 2 har ganska allvarliga problem. Vi klarar oss nog i det korta perspektivet.

Regeringen har redan signalerat att man i det korta perspektivet kommer att föreslå riksdagen att förlänga effektbalansen. Det är precis den typ av åtgärder som i så fall behövs.

Jag sa i mitt anförande att vi behöver fatta beslut här och nu på kort sikt och att vi behöver fatta beslut på lång sikt. Det är precis det som är Energikommisionens uppgift.

Vi sitter inte i någon akutsituation, utan vi konstaterar bara att när Vattenfall höll sin presskonferens påverkades prisbilden på Nordpool Spot med 1 öre. Det var marknadens avvägning av konsekvenserna av det beslut som kablades ut från presskonferensen.

Jag är övertygad om att vi har ett så bra utgångsläge att vi klarar den typen av störningar. Det viktiga är att vi hittar en uppgörelse om hur vi långsiktigt ska lösa de svårigheter och utmaningar vi står inför, precis som jag beskrev. Det förändrar inte Energikommisionens uppdrag. Cecilie Tenfjord-Toftby är välkommen att bidra i det jobbet.

Anf. 47 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag blir inte lugnare av det besked Ingemar Nilsson ger. 2025 och 2018 – år 2018 kan två reaktorer som i dag producerar 10 procent av Sveriges elförsörjning sättas ur produktion för gott.

Det är sju år mellan 2018 och 2025, sju år där vi inte har tillgång till 10 procent av den basproduktion som vi har i dag. Jag tycker att Socialdemokraterna borde vara lite oroliga för vad som kommer att hända med Sveriges elförsörjning och effektbalansen.

Effektreserven, säger Ingemar Nilsson. Det är klart att den kan lösa några av problemen, men vi kan inte basera det hela på att effektreserven ska gå in och producera de 10 procent som går förlorade.

Jag undrar därför: Har Socialdemokraterna någon plan för hur man ska täcka upp för de 10 procent som kommer att försvinna?

Med tanke på att Ingemar Nilsson inte verkar orolig alls över Vattenfalls besked i förra veckan undrar jag också om Socialdemokraterna var beredda på beskedet. Var ni medvetna om konsekvenserna av besluten om höjd kärnavfallsavgift, höjd effektskatt och höjd ambitionsnivå i elcertifikatssystemet, så att vi får in mer el i systemet som på kort sikt trycker ned priserna och försämrar konkurrenskraften för den övriga elproduktionen?

Var ni beredda på att er politik skulle få dessa konsekvenser? Om svaret är ja, vad har ni då för åtgärdsplan för att täcka upp för den förlust som väntas uppstå 2018?

Energikommisionens uppdrag gäller 2025.

Anf. 48 INGEMAR NILSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag vill bara säga att det du gör just nu, Cecilie Tenfjord-Toftby, är att totalt underkänna det ni bejakar i så många andra sammanhang, nämligen en fungerande marknad. Om vi nu ska ha en fungerande elmarknad i Sverige är detta resultatet.

Vattenfalls vd konstaterade att lönsamheten är så låg i elproducentsbranschen att det inte går att driva reaktorerna vidare rent företagsekonomiskt. Det var hans utgångspunkt.

Han sa också – eftersom Cecilie Tenfjord-Toftby tog upp ett antal saker i sitt anförande – att effektskatt höjningen bidrog på marginalen. Ungefär 2 procent av produktionskostnaden är effektskatt – 2 procent. Det var det marknaden taxerade in till 1 öres höjning i ettårsperspektivet.

Kärnavfallsfondens avgift är ett beslut som värks fram av den ansvariga myndigheten och som är en konsekvens av en utveckling som vi själva inte råder speciellt mycket över.

Som Cecilie Tenfjord-Toftby mycket väl känner till är de ökade säkerhetskraven, i den mån de implementeras, en effekt av händelser runt om i världen som aktörerna har tagit in.

Vi har, möjligtvis till skillnad från Cecilie Tenfjord-Toftby och Moderaterna, under ganska lång tid haft kontakt med producentbranschen och fått väldigt tydliga signaler från flera aktörer om att lönsamheten är extremt låg när det gäller kärnkraftsproduktion. Det kommer den att vara under överskådlig tid, enligt de prognoser som finns för hur denna marknad utvecklas.

Om det är en reglerad marknad som Moderaterna vill ha, om det inte är den fria marknaden, där tillgång och efterfrågan styr priset, som är det önskvärda för just den här sektorn, är det kanske en annan energipolitik som vi kommer att ha i Sverige framöver. Men det är det vi tillsammans ska diskutera och se om vi hittar lösningar på inom ramen för Energikommisionens arbete.

Anf. 49 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr ålderspresident! Om vi backar tillbaka bandet till Ingemar Nilssons anförande: Jag tycker att det är en ganska cynisk bild av politik som Socialdemokraterna målar upp. Att vissa frågor medvetet skulle hållas olösta för att man skulle kunna ha politiska tillhyggen tror jag kanske säger mer om Socialdemokraterna än om något annat. Jag som centerpartist är inte här för att jag vill ha politiska tillhyggen och hålla debatter. Jag är lösningsfokuserad och vill skapa ett bättre samhälle och en bättre värld. Jag är inte här för att jag tycker att det är fantastiskt roligt att stå i den här kammaren och bedriva politiskt taktikspel.

Ingemar Nilsson lyfte fram Energikommisionen och sa att startåret ska vara 2025. Det pratades om någonstans mellan 2025 och 2030. Vi i Centerpartiet har hela tiden hävdade att det riskerar att bli åtminstone fem förlorade år. Elcertifikatssystemet vet vi hur det fungerar fram till 2020, inte fram till 2025. Vi vet att flera av EU:s målsättningar också passerar

bästföredatum 2020. Aviseringen om Ringhals eventuella nedläggning innebär att detta aktualiseras ytterligare.

Jag vill ställa en fråga till Ingemar Nilsson. Är inte dessa olika besked något som borde göra att regeringen överväger att tidigarelägga startåret för Energikommissionen, så att vi kan börja diskutera situationen redan från 2020 och perspektiven därifrån, just med tanke på nya, förändrade omvärldsfaktorer, och faktiskt gå tillbaka till den position som Centerpartiet har haft hela tiden?

Anf. 50 INGEMAR NILSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Till Rickard Nordin: Det är klart att det kan upplevas som en cynisk bild. Men jag har faktiskt varit med till och från på den politiska arenan sedan vi hade kärnkraftsomröstningen här i landet 1980. Att påstå att frågan om svensk energipolitik och kärnkraftsfrågan inte har använts som ett politiskt tillhygge i debatten tycker jag är på gränsen till naivt, eller också är det någon sorts verklighetsförfalskning man ägnar sig åt.

Det har inte varit ett kärnvapenkrig, men det har varit ett kärnkraftsslag – det är ingen som helst tvekan om det. Det har varit till och från och inte bara från politiska företrädare, vilket jag också sa, utan också från en del andra aktörer. Visst har detta varit ett slagträ i diskussionen.

Apropå förlorade år: Jag tycker att Energikommissionens direktiv är väldigt öppna, och det tycker jag är en fördel. Jag hälsar det med tillfredsställelse, för det ger stora möjligheter. Det är inget som hindrar kommissionen här. Det var också därför jag sa att vi behöver fatta ett antal beslut i relativ närtid för att hantera de frågor som vi ser dyker upp från 2020, 2025, 2030 och så vidare. Vi kan inte vänta till 2025 – det är inte avsikten. Vi kommer att tvingas fatta beslut här och nu.

Om det är några förlorade år eller inte kan diskuteras. På temat en fungerande elmarknad kan vi konstatera att den så ofta omtalade energiuppgörelsen, som den forna alliansregeringen träffade 2010, i vart fall av marknaden väl är bedömd som fyra förlorade år, för det har inte hänt ett enda dugg på den marknaden under de åren, så de har i praktiken underkänt den uppgörelsen.

Anf. 51 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr ålderspresident! De öppna direktiv som Ingemar Nilsson talade om säger att man först och främst ska diskutera el och inte värme- och transportsidan, vilket jag tycker är ett problem. Men framför allt står det tydligt vilka startår det ska vara och vilka perspektiv vi ska ta ställning till, och där står det inte från 2020.

Jag välkomnar att vi uppenbarligen ser en öppning här, där vi också kan diskutera elcertifikatssystemet och vad som ska hända med det efter 2020 till exempel och vilka målsättningar som ska gälla.

Sedan blir jag lite frågande. En regering som säger sig vilja ha 100 procent förnybar energi borde välkomna de resultat som vi har sett tack vare Alliansens klimat- och energiöverenskommelse, där vi ser att

vindkraften har växt exponentiellt de senaste åren. Under alliansregeringen tiodubblades vindkraften. Att säga att det är att marknaden har underkänt överenskommelsen har jag väldigt svårt att se.

Vi ser att bioenergin har gått om oljan. Vi har mer än 51 procent som också handlar om biokraft i kraftsystemet. Vi ser också för transportsektorn att energieffektiviseringen har ökat och att biodrivmedlen har kommit in med en hastighet som vi inte har sett tidigare över huvud taget.

Att säga att den överenskommelsen var ineffektiv och underkänd av marknaden har jag väldigt svårt att acceptera.

Jag tycker snarare att den energiöverenskommelsen har varit en förutsättning för mycket av det som vi har sett när det gäller miljöbilar och när det handlar om den förnybara energin, där vi har sett att den energin har blivit mer och mer konkurrenskraftig. Det är, precis som Ingemar Nilsson sa tidigare, de effekterna vi har sett på hela kraftmarknaden i Europa, hur omställningen har skett. Då tycker jag att det är lite förmätet att säga att marknaden har underkänt överenskommelsen. Det är snarare så att vi har skapat många förutsättningar för att vi ska nå fram till där vi är i dag.

Anf. 52 INGEMAR NILSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag kan ge Rickard Nordin rätt såtillvida att utbyggnaden av det förnybara, som handlar om både vindkraft och bioenergi, i grunden har varit positiv. Men vad debatten hela tiden kretsar kring är det som av en del kallas baskraft och av en del kallas något annat. Det är det krig som jag tidigare beskrev, som handlar om kärnkraftsdebatten. Där har marknaden gett ett underkännande, vilket gör att vi har problem på investeringsidan.

Vi har inte i det här replikskiftet diskuterat nätutbyggnaden. Men det är ett annat område som inte accepterar den uppgörelse som finns eftersom man inte är beredd att investera. Lönsamheten är låg, och osäkerheten om hur den framtida produktionen ska se ut är alldeles för stor, och därför kommer inte nödvändiga investeringar fram. Visst har man underkänt stora delar av uppgörelsen – det är alldeles tydligt.

Jag vill avsluta med något som jag vill skicka med till Rickard Nordin. Jag tycker att du i ditt anförande hade ett par positiva anslag på det här området.

Jag tycker att det finns anledning för kommissionen att titta på tidsschemat. Det vet jag att vi har full möjlighet att göra. Du har ett antal intressanta anslag kring havsbaserad vindkraft och annat, där jag tycker att det finns all anledning att föra dialogen vidare. Jag ser fortfarande stora möjligheter att hitta de breda uppgörelserna, om vi kan lämna skyttegravsdiskussionerna, och det tror jag faktiskt att Rickard Nordin och Centern är garant för att vi kan göra.

Anf. 53 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik:

Herr ålderspresident! Ledamoten Ingemar Nilssons inlägg är många vackra ord som han klär regeringens politik med och de avsikter som finns med det arbete som Energikommissionen ska göra. Det finns mycket som både jag och Sverigedemokraterna tror är positivt, att man kan få någon form av långsiktighet och något ramverk som kan främja investeringar långsiktigt.

Men jämte det sker mycket i den ekonomiska politiken och även inom energipolitiken som både föregår och föregriper det arbete som sker inom Energikommissionen och som snävar in det handlingsutrymme som Energikommissionen kommer att ha framöver för vad som ska komma ut. Det är liksom att under matchen börja ändra i spelreglerna och ändra förutsättningarna för den match som redan pågår. Det påverkar också förutsättningarna för att man ska kunna nå fram till något långsiktigt.

Jag tänkte beröra en sak som har varit uppe lite grann innan. Alla känner till att det är låg lönsamhet generellt sett för kraftproducenter. Säger man sig ha god kontakt med producenter och det inte kommer som någon överraskning framstår det åtminstone för mig som än mer märkligt om man känner till konsekvenserna av den ekonomiska politik man vill föra och ändå genomför den, där det får energipolitiska konsekvenser. Då kan man fråga sig: Är det rimligt att man genom den ekonomiska politiken raserar förutsättningarna för en fortsatt god driftssäkerhet och leveranssäkerhet i det kortare perspektivet?

Anf. 54 INGEMAR NILSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Det är möjligt att jag lyssnade för dåligt. Jag vet inte om jag uppfattade frågeställningen, om frågeställningen gäller om det är rimligt att man för den ekonomiska politik man för om man känner till den bristande lönsamheten i energiproducentbranschen – jag tolkade frågan på det sättet.

Jag misstänker då att Mattias Bäckström Johansson i första hand avser diskussionen kring effektskatten. Jag har tidigare berört den i mitt replikskifte med Cecilie Tenfjord-Toftby och kan konstatera att både företrädare för branschen och andra säger att den har oerhört liten betydelse. Problemet är inte effektskatten, utan problemet är att hela energiproduktionsområdet har extremt låg lönsamhet. Det är ingen svensk företeelse. Det är en europeisk företeelse. Det är likadant överallt.

Min fråga till Mattias Bäckström Johansson är: Vad vill Sverigedemokraterna och Mattias Bäckström Johansson? Vill ni ha en reglerad marknad där vi stänger nationsgränserna? Du var nämligen i ditt eget anförande mycket skeptisk till utlandsförbindelser och överföringsförbindelser med andra länder. Ser ni el och elproduktion som en vara och en tjänst på en marknad, eller vad ser ni det som? Det tror jag är en viktig utgångspunkt. Du är också en av ledamöterna i Energikommissionen. Det är en viktig utgångspunkt hur vi definierar el. Vad är el i detta sammanhang? Är det en vara och en tjänst som ska röra sig fritt över gränserna, eller är det någonting annat? I så fall, med vilka

regler ska den prissättas? Det tror jag är mycket viktigt för att klara ut hur den här diskussionen och debatten ska kunna tas vidare.

Jag får ingen tydlig bild av vilken typ av energipolitik som Mattias Bäckström Johansson och Sverigedemokraterna förespråkar i detta fall.

Anf. 55 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik:

Herr ålderspresident! När det gäller utländska förbindelser har Sverige redan tangerat det mål som har satts upp för energiunionen. Det har betalats av marknaden på marknadsmässiga grunder. Det som kanske kommer att ske mer inom energiunionen är att Sverige genom de medel som skattebetalarna har betalat in och som går vidare in i EU ska finansiera delar av de utlandsförbindelser som byggs mellan andra medlemsländer. Sverigedemokraterna tycker inte att det är en bra lösning att våra skattemedel ska finansiera denna utbyggnad, eller riskera att finansiera denna utbyggnad.

Men skatt måste tas ut efter bärkraft. Ingemar Nilsson har själv kunnat konstatera att denna bärkraft inte har funnits. Ändå återkommer man med skattehöjningar på 17 procent, och man försämrar villkoren ytterligare.

Även om man har en ren energimarknad måste man förhålla sig till det fysikaliska fenomenet att den energimängd som ska ställas till förfogande måste balanseras direkt av det som efterfrågas. Det måste finnas balans i varje givet ögonblick.

Det råder bekymmer med att en ökad produktion av intermittenta kraftslag kommer att äventyra leveranssäkerheten och den goda driftssäkerhet som vi hittills har haft och som åtminstone jag ser som en förutsättning för att vi ska kunna upprätthålla en god industriell konkurrenskraft framöver också. Då kan man inte blunda för detta. Det framstår för mig som mycket märkligt att man, trots att man vet om den svaga lönsamheten, återkommer med skattehöjningar på 17 procent och att man med den ekonomiska politiken raserar förutsättningarna. Hade man behov av dessa medel rent finansiellt hade man kunnat ta ut dem på andra kraftslag också där det inte finns någon form av produktionsskatt eller någon skatt på den effekt som finns installerad. Det är bara vattenkraften och kärnkraften som har det. I sådana fall är diskussionen snarare att det kanske ska åläggas även intermittenta kraftslag.

Men frågan är: Är det rimligt att man genom den ekonomiska politiken påverkar förutsättningarna för driftssäkerheten?

Anf. 56 INGEMAR NILSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Vi kan säkert diskutera skatter hur länge som helst. Jag kan bara konstatera att senast den termiska effektskatten höjdes var 2008 under den dåvarande regeringen. Den höjdes då med 24 procent.

Men jag fick inget svar på vilken typ av marknadslösning som Mattias Bäckström Johansson och Sverigedemokraterna står för. Jag förstår det som att de är mycket angelägna om att värna kärnkraftens roll i detta sammanhang. Det kan jag ha respekt för. Det är dock problematiskt att om

vi ska ha en avreglerad elmarknad i Sverige, där produktionsvillkoren ska vara enligt marknadens spelregler, blir det oerhört problematiskt. De nuvarande kärnkraftsågarna är nämligen mycket tydliga med att lönsamheten är så dålig att deras anläggningar med de driftskostnader som de har inte klarar att konkurrera.

Vill man titta på förutsättningarna för en fortsättning på detta kan jag rekommendera ett studiebesök i Finland eller i Storbritannien för att man ska få se hur de framtida marknadsmässiga lösningarna ser ut för detta kraftproducentlag. De ser inte speciellt ljusa ut. Alltså måste vi diskutera om det finns andra lösningar.

Därför kommer jag tillbaka till diskussionen om utlandsförbindelser. I dag har vi ett produktionsöverskott på 10–20 terawattimmar varje år i Sverige. Om vi har tillräckligt många utlandsförbindelser kan vi ligga på den nivån även i framtiden. Då kommer vi till stor del att kunna klara de effektfrågor som Mattias Bäckström Johansson tar upp i detta fall, om vi har en så stor produktion. Men det förutsätter att vi har fungerande utlandsförbindelser och fungerande överföringskapacitet. Då kan vi gynna oss själva och se till att vi har en klimatsmart, leveranssäker och konkurrenskraftig elproduktion i Sverige. Men vi kan också bidra till en positiv utveckling i vårt närområde i denna del av Europa. Det tycker jag är en bra och klimatsmart energipolitik. Jag hoppas att Mattias Bäckström Johansson också kommer till denna slutsats inom ramen för Energikommissionens arbete.

(Applåder)

Anf. 57 LISE NORDIN (MP):

Herr ålderspresident! Energikommissionen, som just har startat sitt arbete, kommer att hantera många av de frågor som berörs i denna debatt, exempelvis stödsystem för förnybar energi, sammanlänkning med andra länder genom elkablar och hur elmarknaden fungerar. Jag ser fram emot dessa diskussioner. Det är mycket positivt att regeringen har bjudit in riksdagens alla partier för att diskutera långsiktighet och spelregler för energisektorn för tiden efter år 2025. Samtidigt är det viktigt att frågor inte parkeras där, eftersom det finns många frågor som behöver beslut i närtid.

Jag hör i denna debatt både oppositionens rop på att regeringen ska agera nu och fatta beslut för att hantera aktuella energifrågor och sedan att beslut inte ska tas innan Energikommissionens arbete är klart. Det blir mycket inkonsekvent. Jag hoppas att oppositionen kommer att landa i enligt vilken linje som man vill argumentera gentemot regeringen. Ska vi ha en mer aktiv politik nu för att hantera de frågor som finns på bordet nu, eller ska frågor läggas i Energikommissionens arbete för beslut senare?

Regeringen kommer förstås att fortsätta regera och ta ansvar för de energifrågor som finns på bordet nu, samtidigt som man har bjudit in samtliga partier för att diskutera långsiktigheten. Det finns en unik möjlighet att skapa långsiktighet för alla aktörer på energimarknaden.

Energikommissionens arbete kommer att inledas med en kunskapsinhämtning. Det är mycket viktigt eftersom energisystemet både i Sverige och i vår omvärld genomgår en förändring. Förnybar energi är det som växer snabbast i världen. Det är viktigt att politiken följer utvecklingen. I betänkandet presenteras siffror för energisituationen för 2014. Där framgår att elanvändningen under förra året var den lägsta sedan 1986. Vattenkraften var det kraftslag som producerade mest, därefter kom kärnkraften. Vindkraften slog produktionsrekord och stod för 8 procent av den totala produktionen.

Herr ålderspresident! Jag tror att det behövs lite fakta i den diskussion som nu kom upp kring kärnkraften efter Vattenfalls besked att man vill stänga ned två reaktorer i Ringhals på grund av bristande lönsamhet. De två reaktorer det handlar om, Ringhals 1 och Ringhals 2, producerar ett bra år ungefär 10 terawattimmar. Just nu står båda reaktorerna stilla. Samtidigt har Sverige ett stort och växande elöverskott. Förra året exporterade Sverige närmare 16 terawattimmar el. Jag kan därför inte riktigt förstå den oro som vissa försöker framhålla om att detta skulle vara en utmaning för energisystemet. Vi har ett elöverskott som med råge kompenserar det bortfall som nu planeras för två kärnkraftsreaktorer.

Samtidigt finns det på riksdagens bord förslag om att höja utbyggnadstakten när det gäller den förnybara energin via elcertifikatssystemet.

Det har här också sagts att det skulle vara en utmaning för effektbehovet. Jag vill för denna kammare poängtera att vindkraften de senaste åren har levererat mer tillförlitligt än vad kärnkraften har gjort.

Regeringen har en tydlig inriktning för att kärnkraften ska betala mer av sina samhällsekonomiska kostnader. Därför har det fattats viktiga beslut det senaste halvåret om att justera nivån på kärnavfallsavgiften till den nivå som behövs för att industrin ska betala för sitt eget avfall.

Säkerhetskraven har höjts som ett resultat av erfarenheterna av kärnkraftsolyckan i Fukushima. Nu görs också en justering av effektskatten. Det är samtidigt så att kärnkraften fortfarande inte betalar sina fulla samhällsekonomiska kostnader.

Elcertifikat är ett teknikneutralt stöd för förnybar elproduktion. Det har felaktigt påståtts att det är ett stöd riktat till vindkraft. Sedan införandet 2003 har den största delen av stödet gått till bioenergi och vattenkraft. Men vindkraften har vuxit på senare år därför att den har blivit mer konkurrenskraftig.

Det har också felaktigt påståtts att elcertifikatssystemet är dyrt. Tvärtom har Energimyndigheten fastslagit att det har varit en vinstaffär för både hushåll och företag. Det lilla påslaget på elräkningen för certifikat har med råge kompenserats med sänkta elpriser. Energimyndigheten fastslår också att en fortsättning och höjning i elcertifikatssystemet fortsatt skulle sänka elpriserna jämfört med om systemet inte fanns kvar.

Regeringen har nu lagt fram en proposition till riksdagen med förslag om att höja målet i elcertifikatssystemet till 30 terawattimmar till år 2020, jämfört med det tidigare målet om 25 terawattimmar. Det skulle kraftigt

förbättra möjligheterna att bygga ut mer förnybar energi. Den omröstningen planeras till juni.

Miljöpartiet har sedan införandet av elcertifikatssystemet varit positivt till ett sådant system men föreslagit högre mål. Sverige har fantastiska möjligheter för förnybar energi genom tillgången på skog, vatten, sol och vind. Det är både ett sätt att skapa nya jobb och ett sätt att minska beroendet av fossil energi och kärnkraft. Det finns här ett moderat förslag om att elcertifikaten också skulle gälla forskning om ny kärnkraft, vilket faller på sin egen orimlighet eftersom det här gäller ett produktionsstöd för förnybar energi.

Herr ålderspresident! Betänkandet innehåller också förslag om elprisområden som infördes i Sverige 2011. Miljöpartiet var kritiskt till att de infördes så hastigt utan möjlighet att planera för åtgärder för att minska eventuella prisskillnader. Ett sätt att minska risken för variationer i elpris är att bygga ut mer elproduktion i södra Sverige. Det finns planer på att bygga ett flertal större projekt med exempelvis havsbaserad vindkraft.

En vindkraftspark till havs kan producera lika mycket el som en hel kärnkraftsreaktor. Det är positivt att regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att titta på hur Sverige kan ge bättre förutsättningar för den havsbaserade vindkraften att växa, precis som den har gjort i Danmark, Tyskland och Storbritannien. Utredningen är planerad att vara klar före sommaren.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har i regering enats om målet att Sverige på sikt ska ha 100 procent förnybar energi. För att nå dit är elmarknaden och möjligheten att planera för ett energisystem i balans viktiga. Sverige har en fantastisk resurs i vattenkraften, som fungerar som reglerkraft. När en kärnkraftsreaktor snabbstoppas med plötsligt bortfall av stor effekt klarar elnätet det i dag, bland annat tack vare vattenkraftens reglerförmåga. Det finns många sätt att bygga ett smart och modernt energisystem med mer förnybar energi där vattenkraften tillsammans med energilagring, efterfrågeflexibilitet och sammanlänkning med fler länder kan bygga ett smart system.

På så sätt får vi ett stabilare nät som också naturligt reglerar en större andel förnybar energi. Något förenklat kan det beskrivas som att det alltid blåser någonstans. Ett större sammanhängande elnät gör också att Europa kan minska sitt beroende av energiimport från Ryssland och att vi kan hjälpa fler länder att minska sin användning av fossil energi. El från ett vindkraftverk i Sverige kan genom export till exempelvis Danmark hjälpa till att minska användningen av kolkraft. Inom EU diskuteras nu förslaget till en energiunion, och Sverige är pådrivande för att fler länder ska länkas samman med fler elkablar.

I den här debatten har frågan lyfts om vikten av att få konsumenter mer aktiva i energisystemet. Regeringen ser väldigt positivt på att öka möjligheten till att producera egen el och att fler människor ska kunna bli delaktiga i energiomställningen. Därför är det väldigt positivt att det sedan årsskiftet finns en möjlighet för småskaliga producenter av förnybar energi

att få ersättning för den el som man säljer ut på nätet, den så kallade skatte-reduktionen som uppgår till 60 öre per kilowattimme.

Regeringen aviserar nu också i vårändringsbudgeten att man kommer att höja stödet till solcellsinstallationer. I den budget som vann riksdagens majoritet från Alliansen och Sverigedemokraterna kom det inget nytt tillskott till solcellsstödet. Men nu höjs det från nästa år, och det är väldigt positivt.

Herr ålderspresident! Det finns utmaningar, men möjligheterna är större. Jag yrkar bifall till förslagen i propositionen och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 58 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr ålderspresident! Först vill jag rätta Lise Nordin. Hon har nog missuppfattat mig. Jag har inte sagt att jag vill ha en regering som inte agerar, men jag vill ha en regering som gör som den lär.

Under hela förra mandatperioden, under hela valrörelsen har de rödgröna krävt att energibeslut ska fattas i bred enighet, eftersom de är så oerhört viktiga för Sveriges framtid. Då undrar jag hur Lise Nordin ser på att regeringen har fattat ett antal beslut utan att söka den breda enigheten.

Jag hoppas att få se flera beslut från regeringen gällande energipolitiken framöver, men då förväntar jag mig att ni faktiskt gör det som ni krävde att vi skulle göra, det som ni själva säger är så oerhört viktigt.

Lise Nordin säger i sitt anförande att det inte är något problem med bortfallet av 10 procent av Sveriges basproduktion av el därför att vi har ett överskott. Hon säger också att förra året producerade vindkraften 8 procent av den totala elproduktionen i Sverige. Det är sant, men om man tittar på när vindkraften produceras, produceras den när vi inte har behov av vindkraft. Av den producerade vindkraftselen gick 2,4 procent till konsumtion i Sverige. Övrig el gick på export.

Jag har ingenting emot export. Jag tycker att det är väldigt bra att det finns de möjligheterna, men vi kan inte ta den totala vindkraftsproduktionen till intäkt för att vi har en stabil elförsörjning i Sverige.

Hur har Miljöpartiet tänkt att lösa utmaningarna under de dagar när vi inte har tillräckligt med el?

Anf. 59 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Vi måste börja med att ta fram de rätta siffrorna. De två reaktorerna i Ringhals 1 och 2 producerar under ett bra år 10 terawattimmar. Sveriges totala elproduktion uppgår till 150 terawattimmar. Så det kan inte bli fråga om några 10 procent.

Det är viktiga frågor som Cecilie Tenfjord-Toftby ställer. Jag vill börja med behovet av långsiktighet i spelreglerna för energisystemet.

Det är, som sagt, en unik situation där regeringen har bjudit in samtliga åtta riksdagspartier för att diskutera långsiktigheten i spelreglerna. Det handlar om att ge bättre förutsättningar för investeringar än vad den

tidigare politiken gjorde. Den energiöverenskommelse som allianspartierna slöt innehöll inga mål efter år 2020. Vi är nu ganska nära det årtalet, och därför finns det behov av att skapa långsiktiga spelregler. I dag kan vi se att marknadsaktörer har svårt att få lönsamhet i att göra investeringar med de låga elpriser som finns.

Cecilie Tenfjord-Toftby frågar hur vi ska kunna ha ett energisystem i balans. Det är felaktigt att vindkraften inte produceras när vi behöver den, det är precis tvärtom. Vindkraften producerar allra mest under vinterhalvåret och under dagtid när vi använder mest el. Det finns också ny forskning om hur sol och vind kompletterar varandra naturligt. Sådan forskning finns både i Uppsala och i Göteborg.

När solen går i moln blåser det mer och tvärtom. Sverige har också fantastiska möjligheter med vattenkraften som reglerkraft. Det finns även en imponerande teknikutveckling för att man ska kunna lagra energi i batterier. Det finns stor potential för efterfrågeflexibilitet, att låta både företag och konsumenter vara mer aktiva och reagera på utbud och efterfrågan.

Jag nämnde i mitt anförande den stora möjligheten att bygga fler kablar till våra grannländer och på så sätt få ett stabilare energisystem.

Det stämmer nog som Cecilie Tenfjord-Toftby säger, att Sverige exporterar väldigt mycket vindkraftsel. Att vi har ett så stort elöverskott innebär ju också att det finns utrymme för att stänga ned några av de äldsta kärnkraftsreaktorerna som har dålig lönsamhet. Jag förstår att Vattenfall har fattat det beslutet.

Anf. 60 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr ålderspresident! Låga elpriser är ett problem för elproducenterna, säger Lise Nordin i sin replik. Då är frågan: Varför väljer man då att föra in ännu mer el på en redan överhettad marknad?

Vi har tidigare hört från Ingemar Nilsson och från energiminister Baylan att de inte anser att regeringens beslut inom energipolitiken under det senaste halvåret har något att göra med Vattenfalls beslut om att stänga två reaktorer i förtid.

Därför undrar jag om Lise Nordin är av samma uppfattning. Har inte regeringens agerande det senaste halvåret någon påverkan på den förtida stängningen av Ringhals 1 och 2? Åsa Romson har varit ute i debatten och sagt raka motsatsen. Om Miljöpartiet anser att det är regeringens agerande det senaste halvåret som påverkat Vattenfalls beslut att tidigarelägga stängningen av Ringhals 1 och 2, har inte Miljöpartiet då kommunicerat detta med sin röda regeringspartner? Eller var det något som Miljöpartiet valde att hålla för sig självt? Har ni olika mål med energipolitiken inom Regeringskansliet?

Anf. 61 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Det blir inkonsekvent att som Moderaterna argumentera för att det inte behövs mer el i systemet och sedan säga att

om vi stänger ned gammal kärnkraft är det risk för att vi får elbrist. Det är två argumentationslinjer som krockar, som inte kan fungera samtidigt.

Miljöpartiet har under lång tid sett att Sverige har gammal kärnkraft och att det behövs en beredskap för när de äldsta reaktorerna stängs ned. Just nu har vi fyra av tio reaktorer som har passerat 40 år, vilket är den livslängd de byggdes för. Miljöpartiets bedömning har sedan länge varit att de äldsta reaktorerna snart kommer att stängas ned. I vårt valmanifest fastslog vi att två reaktorer kommer att stängas ned under den här mandatperioden.

Regeringen har en tydlig inriktning att kärnkraften ska betala mer av sina samhällsekonomiska kostnader. De justeringar som gjorts i den riktningen är något mycket positivt. Det är möjligt att det har påverkat det beslut som Vattenfall fattade, men vi har under lång tid vetat att lönsamheten är dålig för kärnkraften. Det beror dels på att det finns ett stort överskott på el, dels på att reaktorerna är gamla och har driftsproblem.

Jag tror att beslutet som Vattenfall fattade var det klokast möjliga och påverkades både av marknadens funktion och av de spelregler som nuvarande regering, men förstås också tidigare regeringar, har satt upp.

Regeringen har en inriktning att Sverige successivt ska ställa om till 100 procent förnybar energi. Jag tror att den omställningen kommer att göras av marknaden eftersom den förnybara energin i dag är den mest konkurrenskraftiga att bygga. Kärnkraften kommer att fasas ut i takt med att den faller för åldersstrecket. Jag tror att det är början på en omställning i Sverige, precis som i många andra länder. Förnybar energi är det som växer snabbast, och kärnkraften minskar sin andel i världen.

Anf. 62 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik:

Herr ålderspresident! I förra veckan var Miljöpartiet ett av de få partier som gick ut och välkomnade beskedet att fullt fungerande kärnkraftverk stängs i förtid. I vissa medier fanns tillägget att det rädde någon form av feststämning. Jag kan i så fall bara beklaga att man hanterar energipolitiken på det sättet.

Jag tänkte inte i den här repliken säga något om kärnkraften utan i stället ta upp problemet med de flaskhalsar som finns för kraftöverföring, för att klara av effektsituationen i södra Sverige nu när de kommer att tappa anläggningar, oavsett om de fälls i förtid eller faller ut av åldersskäl.

I Sverige tillämpas inte nätkoder fullt ut för vindkraften. På kontinenten finns en lång sådan tradition. Man har varit nödd och tvungen att ställa krav på reaktiv effektstyrning för vindkraftverken och sett till att vindkraften bidrar till nätstabiliteten. Därmed har man kunnat upprätthålla tillgången på reaktiv effekt under dygnets alla timmar.

En rimlig utgångspunkt är att elkvalitetskrav ska gälla för alla typer av kraftgenerering, speciellt när regeringen har ambitionen att kraftigt öka el med låg kvalitet. En fråga som infinner sig är om det inte i så fall är dags att även från politiskt håll ställa hårdare krav på vindkraftsproducenterna, att de ska vara med och försörja elnäten med reaktiv effekt. Om man inte

är villig att göra det är frågan hur man annars ska lösa den reaktiva effektsituationen framöver.

Anf. 63 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Mattias Bäckström Johansson säger att kärnkraften är fullt fungerande och talar om stängning i förtid. Jag vill upprepa att de två reaktorerna Ringhals 1 och Ringhals 2, som Vattenfall beslutat att stänga, just nu står stilla. Det kan knappast kallas för att kärnkraften är fullt fungerande. De äldsta reaktorerna i Sverige har haft mycket svåra problem med sin driftssäkerhet. Vindkraften har de senaste åren levererat mer tillförlitligt än vad kärnkraften har gjort.

Jag tror, herr ålderspresident, att oavsett när kärnkraften stängs ned kommer Sverigedemokraterna att säga att det är i förtid. Vi måste inse att kärnkraften i Sverige börjar bli gammal. Fyra av tio reaktorer har passerat 40 år, vilket är den livslängd de byggdes för.

Beträffande frågan hur vi ska hantera flaskhalsar i energisystemet vill jag påminna om att det finns två sätt att hantera situationen. Det ena är att bygga ut överföringsnätet. Det andra är att bygga mer elproduktion i södra Sverige. Jag ser en stor potential i att bygga ut elproduktionen med förnybart i södra Sverige.

Elnätet är i dag så pass stabilt och robust att det klarar av att hantera en kärnkraftsreaktor som snabbstoppas. När en kärnkraftsreaktor snabbstoppas faller en stor effekt ifrån, och energinätet klarar det redan i dag.

Det är viktigt, herr ålderspresident, att vi i den här diskussionen känner stor ödmjukhet inför den forskning som tittar på just de här frågorna. Exempelvis visar forskning från KTH, där man studerat detta, att Sverige redan med dagens elnät skulle klara av 100 procent förnybar el. Jag är mycket hoppfull om att tekniken kommer att ge oss ytterligare verktyg för att hantera ett energisystem i balans som är modernt och 100 procent förnybart.

Anf. 64 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik:

Herr ålderspresident! Det är skillnad på att leverera mer tillförlitligt och att det ska finnas tillgänglighet. Vindkraften har en avsevärt lägre energitillgänglighet, vilket skapar problem eftersom den inte levererar med jämn kapacitet större delen av tiden. Vilken tillgänglighet som finns i övrigt är en helt annan sak, oavsett om man klarar av att producera fullt ut eller inte.

Bekymret kvarstår med att det ställs olika elkvalitetskrav på olika typer av kraftgenerering. Just tillämpningen av nätkoder, att de i Sverige inte tillämpas fullt ut för vindkraften, skapar bekymmer genom att det blir sämre driftssäkerhet och leveranssäkerhet. Det måste man ta tag i med tanke på den allt snabbare utveckling som sker. Det kommer att bli ett problem att nå upp till en god elkvalitet i näten ifall vi inte ställer den typen av krav på alla kraftproducenter. En större andel el med låg kvalitet skyndar på utvecklingen och gör att vi verkligen måste ställa om kraven.

Frågan kvarstår om det inte är dags att i så fall ställa hårdare krav på att exempelvis vindkraftsproducenterna ska vara med och försörja elnäten med reaktiv effekt, tillämpa nätkoder samt ha krav på reaktiv effektstyrning i anläggningarna.

Anf. 65 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Det bästa sättet att studera hur mycket intermittent energi som får plats i elnätet är att titta på de länder som har detta. Det finns ett flertal länder i Europa som har en mycket större andel intermittent energi i sina system än Sverige. Uppenbarligen är det en utveckling som sker i fler länder. Det är det som tekniken levererar. Till syvende och sist handlar det om ifall man vill se den utveckling som sker på energimarknaden som något positivt eller som något negativt.

Förnybar energi är det som växer snabbast i världen, eftersom den är mest konkurrenskraftig. Sverige är ett av de länder som har mest kärnkraft per capita. Sverige sticker snarast ut i en internationell jämförelse. De flesta länder satsar på förnybar energi, och jag är väldigt inspirerad exempelvis av Danmark och nu senast av Costa Rica. Det är länder som fattat beslut om målet om 100 procent förnybar energi.

Frågan om att bygga kablar till våra grannländer är aktuell och har redan diskuterats. Jag är besviken över att Sverigedemokraterna inte vill se det som en möjlighet att knyta samman Sverige mer med våra grannländer. Lyckligtvis finns det en stor majoritet i riksdagen som ser det som positivt att Sverige knyts samman med andra länder för att på så sätt skapa ett stabilt och mer effektivt energisystem. De investeringar som behövs och som Sverigedemokraterna vill varna för måste sättas i relation till vilka vinster som finns med ett effektivare system, där fler länder samexisterar i ett gemensamt energisystem.

Anf. 66 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr ålderspresident! Jag tror att Lise Nordin och jag delar väldigt många synpunkter i den här debatten. Lise lyfter själv fram den fina kombination som finns mellan sol och vind: När det inte blåser skiner solen och vice versa. Ändå går regeringen fram med en solskatt som i ett slag slår ut stora delar av den potential som finns för just solenergi, ett energislag där produktionen i dag inte är så stor. Om vi ska uppnå den fina kombination som Lise Nordin pratar om behöver vi mer investeringar i solceller, fler tak som överbyggs och fler möjligheter för människor att hjälpa till själva och för lite större fastighetsägare, föreningar och företag att ta eget ansvar för sin energiproduktion.

Lise Nordin sa också att hon ser utvecklingen med den nya tekniken som positiv. Men ändå väljer man att gå fram med de här förslagen. Ändå väljer man att straffbeskatta solelen så till den milda grad att många säger att de flesta investeringar inte kommer att bli av. Det här är givetvis ett sätt att göra storbolagen nöjda, att göra dem nöjda som ligger närmast marknaden i dag. Det gör inte solelen, om man inte kan få den hjälpen att man inte betalar skatt när man producerar för eget behov, vilket är fallet

på många andra områden. Man undrar lite i sitt stilla sinne: Är det så att det gamla socialdemokratiska förslaget om vedskatt ska plockas upp igen, att man ska beskattas för att man tar upp vatten ur sin egen brunn och så vidare?

Det finns en stor potential i solenergin i Sverige. Att på det här sättet straffbeskatta ut den och dessutom få in väldigt lite pengar för besväret tror jag är en väldigt farlig väg att gå.

Anf. 67 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag är besviken på Centerpartiets tonläge. Det här är viktiga frågor. Det är viktigt att marknaden har en tydlig kunskap om vilka förutsättningar som gäller för förnybar energi. Det som Rickard Nordin kallar en straffskatt för solel handlar om att vi behöver göra en skattejustering för att leva upp till de krav som ställs av Norge och EU och för att Sverige ska kunna höja målen för utbyggnaden av förnybar energi.

Med anledning av Centerpartiets anklagelser tycker jag att det behövs ett förtydligande som ger lite proportioner. Den justering av skatten på sol som nu har lagts fram av Finansdepartementet skulle innebära en skatteförändring med 2 miljoner kronor. Samtidigt gör regeringen en rekordhöjning av stödet till solcellsinstallationer med 150 miljoner kronor från och med nästa år. Det är alltså 2 miljoner kronor som står mot 150 miljoner kronor i investeringsstöd. Dessutom finns det sedan årsskiftet möjlighet för alla som har solceller på sitt tak i Sverige att få en ersättning på 60 öre per kilowattimme för den el man säljer på nätet.

Diskussionen om en skattejustering har väckts utifrån regeringens ambition att höja elcertifikatssystemet för att rejält höja utbyggnadstakten för förnybart redan till år 2020. Regeringen föreslår en höjning med 5 terawattimmar till 2020. Det skulle skapa stora möjligheter för Sverige att bygga ut mer av både solenergi och vindkraft.

Med det agerande som Centerpartiet har presenterat i den här frågan riskerar Sverige att förlora möjligheten att höja utbyggnadstakten för förnybar energi. Om Sverige inte ser över den här skattejusteringen riskerar vi att få ett beslut i EU som gör att svenska företag blir återbetalningsskyldiga. Det skulle definitivt vara ett hårt slag mot den förnybara energi som regeringen vill se mer av. Vi har ett mål om 100 procent förnybar energi.

Anf. 68 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr ålderspresident! Det är något som inte går ihop. Lise Nordin och regeringen säger att avtalet med Norge stipulerar vissa saker, men regeringen har valt att gå fram med ett otroligt mycket kraftfullare förslag än så. Det finns naturligtvis ganska mycket man kan göra inom ramen för avtalet med Norge. Fråga dem i solelbranschen själva! De säger att vissa av de här sakerna går att hantera och lösa. Men man har lagt ett snävt tak, och man lägger det per juridisk person i stället för per anläggning.

Det stora problemet är inte de 2 miljoner som går in nu, även om det såklart också är ett problem. Problemet som Lise Nordin uppenbarligen

inte vill se eller kanske inte förstår är de uteblivna investeringarna i framtiden. Det är de som hämmas. Branschen, om nu Miljöpartiet vill lyssna på den, säger att det inte är de 150 miljonerna i solcellsstöd som är det viktiga. Det viktiga är dels att behålla ROT-avdraget, som många människor använder sig av för att det är enklare, snabbare och smidigare, dels att behålla skattebefrielsen för dem som vill använda sin egen el och ta ansvar för sin egen energiförsörjning.

Det finns heller inga krav från EU på att vi ska förändra reglerna. Däremot finns det krav på det från Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme. Det finns hot från dem om anmälan till EU. Men för att få igenom en EU-anmälan när det gäller solenergi krävs det att man lider väsentlig skada – för de 2 miljonerna kan man knappast hävda att någon har lidit väsentlig skada – och att det är en avsevärd andel som påverkas. Med tanke på den lilla solel vi har i dag – tyvärr, och det kommer inte att bli bättre med regeringens förslag – blir det inte något problem med EU-reglerna. Det här är ett problem för stora bolag som är rädda för en teknikutveckling som de inte kan hantera. Regeringen har tagit fasta på den oron och lagt fram ett förslag som är otroligt mycket sämre än det man tog fasta på i det dåligt framförhandlade avtalet med Norge.

Centerpartiet har sagt att vi stöder ambitionshöjningen. Det har vi sagt alla dagar i veckan. Kom tillbaka med ett förslag från riksdagen om just detta och lämna solskatten därhän!

Anf. 69 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Den skattejustering som nu diskuteras gäller inte hushållen över huvud taget. I dag är det 17 solanläggningar som skulle påverkas av justeringen. Det är väldigt viktigt att behålla proportionerna. Om det skapas en orimlig oro på marknaden har Centerpartiet ett ansvar för det genom sin kommunikation.

Sverige har haft den här skattebefrielsen som ett undantag. Den har under lång tid diskuterats som en avart inom EU. Uppenbarligen har skattebefrielsen inte varit nyckeln till den solrevolution som vi vill se eftersom det hittills inte byggts ut mer solenergi än vad som varit fallet. Det är uppenbart att de verktyg som behövs för att skapa bättre förutsättningar för mer förnybar energi, såsom solenergi, är andra.

Det avtal som slöts med Norge för ett antal år sedan och varigenom Norge gick in i det svenska elcertifikatssystemet föregicks av en diskussion där bland annat Miljöpartiet sa att vi borde höja det svenska målet innan vi gick in i avtalet med Norge därför att det skulle vara svårare att justera vår ambition senare. Tyvärr fick vi rätt. Nu står Sverige inför en situation där vi vill höja utbyggnadstakten för förnybar energi fram till 2020 och behöver förhandla med Norge, som har krävt att vi ska ha likvärdiga skattevillkor.

Den största satsningen i historien på solinvesteringsstöd görs nu med regeringens budget. Men genom den budget som bifölls av riksdagen i december förra året valde Centerpartiet ihop med Alliansen och Sverigedemokraterna att inte höja solcellsstödet.

Det finns ett stort intresse hos svenska folket för att investera i solenergi. Det är i dag väldigt många människor som står i kö i väntan på det investeringsstöd som länsstyrelserna delar ut. Nu höjer regeringen det stödet med 150 miljoner kronor. Vi har en möjlighet till skattereduktion som kom på plats vid årsskiftet. Får vi till en höjning av utbyggnadstakten i elcertifikatssystemet skapar vi därmed bättre förutsättningar för förnybar energi. Jag hoppas och tror att Centerpartiets väljare vill se de stora satsningar som görs på förnybar energi samt att riksdagen i juni kommer att bifalla ambitionshöjningen för förnybart.

(Applåder)

(ÅLDERSPRESIDENTEN: Jag vill passa på tillfället att hälsa tidigare ledamöter välkomna in i kammaren för att avlyssna denna spännande och spännande debatt.)

Anf. 70 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr ålderspresident! För drygt en vecka sedan lämnade Vattenfall besked om att man har för avsikt att stänga reaktorer vid Ringhals kärnkraftverk. Ringhals är Nordens största elproducent. Där finns i dag fyra reaktorer, varav två nu kan komma att stängas.

När jag i helgen pratade med grannar och vänner hemma i Varberg, där Ringhals ligger, kom det upp många känslor. De flestas känsla var en stor besvikelse och en uppgivenhet. Ringhals är en stor och viktig arbetsgivare, den största privata arbetsgivaren i kommunen, med 1 640 anställda och därtill ca 1 000 årsentreprenörer. Utöver detta har beskedet naturligtvis en påverkan på i princip hela det lokala näringslivet.

Jag skulle vilja påstå att alla som bor i Varberg känner någon som jobbar på Ringhals. Många har varit där på studiebesök i skolan. När man träffar vänner eller vid middagar talar man om verksamheten. Vattenfall och Ringhals har blivit en väldigt naturlig del av Varberg. Det gör också att vi kanske inte har den oro som många andra har för kärnkraften, troligen för att vi kan lite mer om den.

Oron vi har är över vad som händer nu efter Vattenfalls besked om att man ska lägga ned två reaktorer. Jag kan förstå Vattenfalls ekonomiska grunder för sitt ställningstagande. Men vad jag inte förstår är Socialdemokraternas agerande, eller brist på agerande.

Jag håller regeringen ansvarig för att detta besked har kommit. Jag förväntar mig åtgärder för att i bästa fall förhindra att det sker och åtminstone för att komma med åtgärder som dämpar negativa effekter för människor och företag i Varberg, i Halland och i hela elområdet 3.

Jag förväntar mig också åtgärder som dämpar de negativa effekterna för företag i Varberg, Halland, ja faktiskt hela Sverige. Både människor och företag kan vänta sig högre elpriser. Den elintensiva industrin behöver konkurrenskraftiga priser. I förlängningen kommer beskedet att leda till sämre konkurrenskraft och färre jobb.

Detta berör i allra högsta grad frågan om elområdesindelningarna. Prisskillnaderna kommer att öka än mer mellan elområdena som ett

resultat av Vattenfalls besked. Det berör människor och företag i Gotlands län, Stockholms län, Södermanlands län, Uppsala län, Värmlands län, Västmanlands län, Örebro län, Östergötlands län samt delar av Jönköpings län, även Hallands län, Kalmar län, delar av Västra Götalands län, Gävleborgs län och Dalarnas län.

Vad blir Socialdemokraternas besked till människor som bor i dessa områden? Deras elräkningar kommer gå upp. På vilket sätt stärker beskedet svensk konkurrenskraft och skapar förutsättningar för fler jobb? Den elintensiva industrin kommer att få ökade kostnader.

Vi ser att regeringen är passiv. Man pratar snarare än att ta tag i de stora utmaningarna. När regeringen gör saker är det snarare åtgärder som slår mot företagsamhet, industri och konkurrenskraft. Nu krävs det handling i rätt riktning. Sverige kan mer!

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M).

Anf. 71 INGEMAR NILSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag kände mig nästan apostroferad, så jag tar repliken. Jag vill börja med att säga till Jörgen Warborn att jag har den största respekt för det du inleder med att konstatera. Det finns naturligtvis en arbetsmarknadspolitisk och en regionalpolitisk konsekvens av detta. Men det är inte det vi i första hand ska diskutera i dag.

Sedan har jag en filosofisk fundering. Om man nu bor i Varberg, är det så självklart att man då kan mer om kärnkraften och dess konsekvenser? Jag vet inte. Jag har bott i Varberg i halva mitt liv. Jag har bott i Bua, och jag har sett Ringhals kärnkraftverk från köksfönstret. Jag påstår inte att jag kan mer om kärnkraft än någon annan i kammaren. Jag är inte säker på att Jörgen Warborn kan det heller. Jag tycker att det är ett egendomligt sätt att argumentera.

Jag har tidigare försökt att relatera regeringens besked till kärnkraftsbranschen. När Jörgen Warborn nu säger att det kommer att bli högre elpriser för den konkurrensutsatta industrin och högre elpriser för elkonsumenterna i område 3 och 4 är det inte vad marknaden har taxerat in. Marknaden taxerade in Vattenfalls besked med en prognostisering på 1 öres prisskillnad.

Vattenfalls vd Magnus Hall konstaterade på sin presskonferens att ungefär 2 procent av konsekvenserna är en direkt följd av den regeringspolitik som nu är förd. Om man har så små marginaler i en verksamhet som kraftproduktion som kräver dessa långa investeringshorisonter är det ganska naturligt att man på affärsmässiga grunder fattar det beslut som Vattenfall har gjort. Jag ser ingen dramatik i det.

Vi har ett elöverskott och ett produktionsöverskott i Sverige som gör att vi fortfarande har, vilket jag tidigare har berört, ett fönster som är hyfsat stort att hantera dessa frågor. Det kommer inte att ske något dramatiskt i

närtid. Vi kommer inte att ha något underskott i närtid. Men vi behöver påbörja ett gemensamt arbete för att lösa frågorna på sikt. Det är beskedet från Socialdemokraterna i det här läget.

Anf. 72 JÖRGEN WARBORN (M) replik:

Herr ålderspresident! Ingemar Nilsson menar att det inte är någon dramatik. Men för oss i Varberg och Halland är det stor dramatik.

Vi har talat om kunskap kopplat till oron för kärnkraft i det stora hela och säkerheten runt det. Det finns undersökningar som visar att ju närmare du bor ett kärnkraftverk, desto mer litar du på det. Det tror jag hänger ihop med kunskapen, att vi känner någon som jobbar på verket och att vi är där på studiebesök. Det var vad jag försökte relatera till. Men det är kanske inte vad debatten i stort relaterar till.

Ingemar Nilsson har både nu och tidigare i debatten talat om marknaden och sagt att detta är ett exempel på att marknaden fungerar. Skulle då inte vi som moderater stå upp för detta? Jag tycker att marknaden är bra, och jag gillar när den fungerar. I det här fallet klandrar jag inte Vattenfall för det beslut som det har fattat. Det lever i en politisk värld. Det lever i kontexten av de beslut som vi och regeringen fattar. Jag klandrar snarare regeringen.

Skatt ska tas ut efter bärkraft. Det är problemet här. Elpriserna är väldigt låga. Trots det väljer regeringen att höja skatten. Det är en pomperipossapolitik som slår ut kärnkraften och påverkar oss hemma i Varberg och Halland, hela den elintensiva industrin och elkonsumenterna i hela elområde 3.

Anf. 73 INGEMAR NILSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Den här diskussionen kan tendera att dra i väg till att bli någonting helt annat än en energipolitisk diskussion, Jörgen Warborn. Det kan också bli någon sorts marknadsfilosofisk diskussion.

Jag vill än en gång understryka att jag har full respekt för den oro man känner i Varberg. Jag har full respekt för alla människor som upplever hot mot sina jobb och sin anställning. Det finns självklart en arbetsmarknadspolitisk effekt av detta. Men om vi ser både arbetsmarknadspolitik och energiförsörjning som nationella frågor och inte som lokala frågor får vi nog försöka att hantera den.

Det växer också fram möjlighet till många nya jobb runt om i landet och säkert även i Varberg inom energiområdet på andra områden än just kärnkraftsproduktionen. Vi får väl tro att oron kan lägga sig så att vi kan hantera den frågan.

Diskussionen om huruvida det ska vara en fungerande marknad eller inte är ganska intressant. Jag lyssnar på vad Vattenfall säger och vad andra företag i branschen säger. Det kan väl ändå inte vara så att vi ska ha en företagsbeskattning i det här landet som ska ta hänsyn till varje enskild branschs lönsamhet vid det enskilda tillfället?

Är det den typen av företagsbeskattningspolitik som Jörgen Warborn förespråkar skulle jag nog klassificera hela den diskussionen som någon form av försök till ett dolt statsstöd enligt de EU-diskussioner som varit här tidigare. Vi måste ha en konsekvent företagsbeskattningspolitik.

Senast den termiska skatten höjdes var 2008. Då höjdes den betydligt kraftigare än vad man gör nu. Då var det inga protester från Moderaternas sida, vad det nu kan ha berott på vid det tillfället. Det är en form av indexering vad gäller miljöskatter som är ganska rimlig med tanke på de år som har gått. Men det är fortfarande en oerhört marginell effekt.

Möjligtvis ska vi ha en annan princip för företagsbeskattning. Om det är vad Jörgen Warborn förespråkar är det lika bra att han säger det rakt ut och inte gör det till en fråga för just den här delen av energiproduktionen, det vill säga kärnkraftsproducenterna.

Anf. 74 JÖRGEN WARBORN (M) replik:

Herr ålderspresident! I regeringen är det två partier varav Ingemar Nilssons parti är det ena och Miljöpartiet är det andra. Det har uttryckligen sagt att detta är en strategi för att trycka undan kärnkraften och har lovat i valet att minst två reaktorer ska läggas ned. Det är mot den bakgrunden jag ser att man med politiska, ideologiska övertygelser väljer att höja skatten. Här har Socialdemokraterna vikt ned sig för de argumenten från Miljöpartiet.

Stefan Löfven var väldigt otydlig i valrörelsen om var han stod om kärnkraften. Jag kommer ihåg debatten där man frågade: Ska kärnkraften byggas ut eller inte? Han lyckades inte hålla upp vare sig grön eller röd lapp. I det vakuum som uppstått när en ledare är så otydlig har Miljöpartiet tagit ett tydligt grepp om Socialdemokraterna. Det är naturligtvis en olycklig situation.

Vi ska nog inte debattera arbetsmarknadspolitiken här. Jag har ställt interpellationer till ministern. Den kommer att komma upp i andra lägen. Men det vore intressant att höra: Vad tycker Ingemar Nilsson om kärnkraften?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 17 Lokala aktionsgrupper

Näringsutskottets betänkande 2014/15:NU19
Lokala aktionsgrupper (prop. 2014/15:89)
föredrogs.

Anf. 75 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Det lär bli få gånger i denna riksdag som jag kommer att vara så kunnig inom ett ämne som vi debatterar som i dagens fråga om en uppdaterad lagstiftning för lokala aktionsgrupper, så kallade LAG-grupper. Innan jag trädde in i denna riksdag arbetade jag i sju år som verksamhetsledare just i en sådan lokal aktionsgrupp.

Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nr 1 och förklara varför vi har en reservation i dag.

Den lagstiftning som vi i dag tar ställning till är en uppdaterad EU-lagstiftning som man moderniserar en del av. Lagstiftningen är så gammal att den har funnits sedan EU-inträdet för 20 år sedan. Anledningen till den reservation Vänsterpartiet har i dag är att man i regeringens förslag till en ny och uppdaterad lagstiftning har lyssnat alldeles för mycket på sin egen förordnade myndighet, Jordbruksverket. Framför allt har regeringen lyssnat alldeles för lite på de erfarenheter som man har dragit av tidigare arbete med lokala aktionsgrupper.

Man inför nu ett nytt begrepp i lagstiftningen: tystnadsplikt. Jag tänker mig att det är ungefär som prästernas tystnadsplikt. Att på detta sätt blanda ihop tystnadsplikt och sekretess i vår lagstiftning tycker jag är djupt olyckligt. Effekten blir en mer stelbent och rigorös lagstiftning med mindre förmåga att göra lokala anpassningar utifrån verklighetens fall.

De lokala aktionsgrupperna är inte, och ska inte vara, några myndigheter. Det är därför viktigt att vi inte pådyvlar dem en myndighetsstruktur. Jag och Vänsterpartiet anser därför att de frågor som rör offentlighet, sekretess och tystnadsplikt bör regleras på en lägre nivå än lagstiftning, exempelvis genom avtal med lokala aktionsgrupper som är på väg att bildas.

Jag tror att alla partier i denna kammare i grunden delar synen att våra projektmedel ska fördelas på ett så effektivt men samtidigt korrekt och säkert sätt som möjligt. Det handlar också om att vi ska flytta makt till lokala beslutsfattare så långt ned som möjligt, enligt EU:s subsidiaritetsprincip.

Tyvär går riktningen många gånger åt fel håll. I stället för att vi får mindre EU-byråkrati ökar oron för fel, och därigenom blir EU-regelverken ännu snårigare och krångligare. Tyvärr innebär denna lagstiftning att vi

ännu en gång går i fel riktning. Därför vill jag uppmana alla aktörer att inför framtiden tänka på vad det är som vi i grunden vill uppnå.

När jag tänker på vad det är vi vill uppnå tänker jag på alla de veteraner som jag har träffat i dag, på riksdagens veterandag. När de talar om vad de gör i dag lyfter de fram sitt lokala engagemang i sin hembygd dit de nu har återvänt från att ha suttit i denna kammare i en massa år för att bli lokalt engagerade i fiskeföreningen, i byalaget eller vad det än må vara. De visar att det finns en lokal kraft och en lokal kraft som vi ska ta vara på.

Genom att ta den lokala kraften till vara kan vi också få till en lokal utveckling, och då blir det precis det vi vill uppnå med lagen: lokal aktion. Därför vill jag än en gång trycka på att det är det som vi alltid ska jobba för i näringsutskottet.

Anf. 76 MATTIAS JONSSON (S):

Herr talman! Vi har här ett betänkande om lokala aktionsgrupper. Håkan beskriver detta med den kunnighet han har eftersom han själv jobbar i denna typ av verksamhet. Det var mycket beskrivande.

Man kan kanske initialt fundera på vad lokala aktionsgrupper står för. Regeringen föreslår en ny lag om just lokala aktionsgrupper. Förslaget innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter för grupperns handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling. Precis som Håkan lyfte upp är det ett förslag som också innehåller bestämmelser som rör uppgiftsskyldighet och tystnadsplikt.

Jag vill vara tydlig med att jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionen.

Jag framhåller betydelsen av de insatser som görs för regional tillväxt inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik. Lokalt ledd utveckling innebär möjligheter för lokala och regionala aktörer att anpassa lösningar efter de olika förutsättningar som råder, vilket i sin tur kan medföra en ökad effektivitet i utnyttjandet av tillgängliga resurser.

Denna lokalt ledda utveckling och den så kallade Leadermetoden med andra aktionsgrupper innebär också att arbetet präglas av ett underifrånperspektiv i samverkan mellan privata, offentliga och ideella intressen. Jag vill understryka att detta underifrånperspektiv är viktigt och att även utskottet är tydligt med att man ser detta som en styrka.

Sverige kommer, herr talman, att under perioden från 2014 till 2020 möjliggöra stöd för denna lokalt ledda utveckling inom samtliga fyra ESI-fonder. Man kan söka ur flera samtidigt. Detta beskrivs vidare i den så kallade partnerskapsöverenskommelsen som Sverige har träffat med kommissionen.

Enligt den nämnda förordningen ska den lokala utvecklingen ledas av just lokala aktionsgrupper. Dessa grupper ska bestå av företrädare för offentliga och lokala intressegrupper. Varken myndigheter eller någon enskild intressegrupp får ha mer än 49 procent av rösterna på beslutsfattandenivån.

Jag går nu in på offentlighet, sekretess och tystnadsplikt. Eftersom de lokala aktionsgrupperna inte är myndigheter omfattas de uppgifter som har lämnats ut till dem inte längre av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen. För att skyddet av sekretessbelagda uppgifter ska bestå efter detta bör det därför enligt regeringens bedömning finnas en bestämmelse om tystnadsplikt för den som genom de lokala aktionsgruppernas verksamhet får tillgång till uppgifter som omfattas av sekretess hos Jordbruksverket, som är den myndighet som är berörd. De kommunala tjänstemän och tjänstemän från länsstyrelser som deltar i gruppernas verksamhet kommer också att omfattas av tystnadsplikten.

Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget. I exempelvis Datainspektionens remissyttrande framgår att myndigheten anser att de föreslagna bestämmelserna innebär en väl avvägd balans mellan intresse av insyn och behovet av sekretess.
(Applåder)

Anf. 77 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Herr talman! Det har nu tydligt berättats vad ärendet handlar om av tidigare talare. Jag skulle vilja säga att förslaget, som vi ser det, är väl avvägt i rimlig ordning för att man ska hitta lösningar för att ta till vara behovet av insyn och sekretess. Man ska också ha underifrånperspektivet. Som redan har påtalats här är det viktigt att man kommer ut på den lokala nivån.

Det är Jordbruksverket som genom regeringens förslag blir den myndighet vars förlängda arm går ut i regionen för att ta till vara och hitta den balans som man har talat om. Låt oss följa det arbete som sker efter detta beslut.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 78 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna ser positivt på att lokala aktörer deltar i tillväxtfrämjande åtgärder. Lokal kännedom om bland annat företagets utvecklingsmöjligheter, nya affärsområden samt tillgång till utbildad och kvalificerad arbetskraft är av stor vikt. Dessutom är det viktigt med ett brett, lokalt kontaktnät för näringslivets olika sektorer, myndigheter och kommunala aktörer samt inom områden som till exempel utbildning, infrastruktur och kommunikation.

Vårt generella ställningstagande är att de lokala aktörerna har god kännedom om lokala förutsättningar och därmed är väl lämpade att tillhandahålla europeiska projektmedel och ta fram strategier och rätt prioriteringar för tillväxt. Vi vill dock bestämt betona vårt ställningstagande gällande fördelningen av dessa europeiska projektmedel och europeiska prioriteringar i allmänhet.

Vi vill även belysa att LLU-projekten är otydliga och är i vissa fall även vilseledande i sitt utförande. Sverigedemokraternas kritik gäller i första hand denna otydlighet och vilka projekt som ska prioriteras. Men kritiken gäller även den regionala fördelningen av projektmedlen samt

Lokala aktionsgrupper

omfånget av de regionala delar som ska prioriteras. Vi ser också en otydlighet i de olika riktlinjerna för prioriteringarna samt för vilka som i realiteten styr prioriteringarna och utbetalningarna av fondmedlen.

Insatser inom LLU-programmet ska bidra till att de mål som är satta inom ramen för EU 2020 uppnås. De ska också bidra till att de fondspecifika och fondgemensamma målen i partnerskapsöverenskommelsen, socialfonden och regionalfonden uppnås. Sverigedemokraterna har lämnat kritiska ställningstaganden tidigare, bland annat när det gäller EU 2020, de europeiska strukturfonderna, partnerskapsöverenskommelsen samt de tematiska målen. Och vi anser att det även är befogat att ifrågasätta prioriteringarna i dessa LLU-projekt. Projekten kännetecknas av att de mer eller mindre är pr-projekt för EU. Genom projekten vill man visa att man är med och påverkar även lokalt. Man vill kunna sälja in att EU behövs och sälja in sin egen förträfflighet.

Sverigedemokraterna anser att prioriteringarna i Europeiska unionen bör ligga på att främja konkurrenskraft, kunskap och innovation. Vi anser dock att fördelningen av de gemensamma medlen i långtidsbudgeten som är ämnade för detta är i obalans. Sverige får därmed en ekonomiskt ofördelaktig fördelning av ESI-fonderna.

Sjöfartsfrågor

Om vi inte kan avskaffa strukturfonderna och låta medlemsstaterna själva bedöma sina behov av satsningar vill vi i alla fall framhålla att det är av stor vikt att EU:s strukturfondmedel används på ett så effektivt sätt som möjligt, till exempel genom mer noggranna kontroller och genom att projektutbetalningar i vissa fall ska ske först efter att projekten har avslutats. Därigenom kan strukturfondsprogrammen vidhålla och förstärka sin betydelse för just regional tillväxt i Sverige.

Vi ser vikten av att strukturfonderna endast ska användas till projekt för att stimulera tillväxt. En sådan åtgärd skulle resultera i att strukturfonderna inte används till socioekonomiska projekt i lika stor utsträckning. När man dissekerar LLU-projekten träder en bild fram av att det är just det som de används till i första hand och att dessa satsningar i själva verket har väldigt lite att göra med till exempel stöd till landsbygden.

Herr talman! Avslutningsvis verkar det vara oklart var pengarna ska tas ifrån och vem som ska bedöma vilka projekt som ska vara aktuella. Detta tillsammans med all vår andra kritik öppnar upp för att pengarna kan hamna fel i slutändan, här i Sverige men även i resten av unionen.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 18 Sjöfartsfrågor

Trafikutskottets betänkande 2014/15:TU11
Sjöfartsfrågor

föredrogs.

Anf. 79 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! I dag debatterar vi trafikutskottets betänkande om sjöfartsfrågor som behandlar 25 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Sjöfart är ett ämne som engagerar många, inte minst för att transporterna på vatten är miljövänliga och kostnadseffektiva. En väl fungerande sjöfart är avgörande för den svenska basindustrins konkurrenskraft. Sverige som har EU:s längsta kuststräcka har en enorm potential för att bli ledande i Europa när det gäller just sjötransporter.

Ökade sjötransporter är inte bara en möjlighet utan en nödvändighet. Det är redan trångt på våra vägar och järnvägar, och ökad kapacitet är i dag förknippad med väldigt stora investeringar. När det gäller vattentransporter är infrastrukturen redan på plats. Och det krävs inga större underhåll för att sjöfarten ska fungera. På vintern kan det dock krävas viss isbrytning för att det ska fungera i våra farleder. Men det blir inte fartygsköer, och vattenvägarna behöver som sagt inga reservdelar.

Ett medelstort fartyg motsvarar ungefär 500 lastbilar, och utsläppet av koldioxid räknat per ton gods och kilometer är mindre jämfört med andra trafikslag. Ändå brottas den svenska sjöfartsnäringen med stora svårigheter, framför allt på grund av sämre konkurrensvillkor jämfört med andra länder.

Uppföljningsstudien av sjöfartsnäringen och dess konkurrenskraft som trafikutskottets uppföljningsgrupp har genomfört visar tydligt att en nationell sjöfartsstrategi är mycket angelägen. Dessvärre är det oklart vilket arbete regeringen bedriver för att faktiskt ta fram en sjöfartsstrategi med syfte att stärka sjöfartsnäringen.

Sjöfarten är nämligen mycket mer än ett transportsätt. Den är också en näring, som sysselsätter många, inte minst underleverantörer av marin utrustning, skeppsmäklare och hamnarbetare. Listan kan göras lång. Varje jobb på sjön innebär fyra jobb i land. Det har alltså stor betydelse om man har en sjöfartsnäring i det egna landet. Det handlar om jobb som Sverige inte har råd att förlora för att regeringen inte förmår fatta beslut som stoppar den utflaggning som har pågått under lång tid.

Då kan någon anmärka på att utflaggningen pågick även tidigare, när vi hade en alliansregering. Men man ska komma ihåg att alliansregeringen gjorde en hel del för att motverka den utflaggning som vi kunde se. Bland annat anslogs en sjöfartsmiljard. Och vi avsatte pengar till praktikplatser på utländska fartyg för studerande både på Chalmers och Sjöfartshögskolan i Kalmar.

Uppföljningen, som jag nämnde tidigare, konstaterar att det finns två huvudanledningar till att svenska rederier väljer att flagga ut sina fartyg. Den första är frånvaron av ett tonnageskattesystem. Den andra är utformningen av de svenska bemanningsreglerna.

Införandet av tonnageskatt, som innebär att beskattning av rederiernas inkomst bestäms schablonmässigt med utgångspunkt i fartygens storlek i

stället för de faktiska inkomsterna, är efterlängtat av branschen. Fördelen med tonnagebeskattning är att den utjämnar skattekostnaderna för rederierna, oavsett om det är låg- eller högkonjunktur. Då kan rederierna göra sina fartygsinköp och investeringsplaner när de behövs och inte när det är skattetekniskt mest fördelaktigt.

Studier visar att införandet av tonnageskatt skulle kunna innebära mycket för svensk ekonomi. Det uppskattas att svenskt bnp skulle kunna stärkas med uppemot 13 miljarder kronor per år. Det skulle också kunna skapas 18 000 nya arbetstillfällen i Sverige.

Så snart remissförfarandet kring utredningen om tonnageskatten är avslutat bör regeringen ta steget från ord till handling. Vi anser att regeringen bör återkomma skyndsamt med en redogörelse för vilket arbete som bedrivs för att åtgärda de problem som uppmärksammades i trafikutskottets uppföljning, som samtliga partier var delaktiga i och stod bakom.

En nationell sjöfartsstrategi för hur sjöfartsnäringens villkor ska förbättras och för hur vi ska stärka den svenska sjöfartens konkurrenskraft är angelägen. Dessvärre är vi i Alliansen ensamma om att önska ett tillkännagivande till regeringen om rättvisa konkurrensförhållanden för den svenska sjöfarten. Vi har därför framfört vår åsikt i ett särskilt yttrande. Vi vill helt enkelt gå längre än regeringen och de andra partierna.

Herr talman! Vi i Alliansen har en gemensam reservation om inre vattenvägar, som jag lite kort kommer att beröra.

Redan 2012 bestämde alliansregeringen sig för att införliva EU:s regelverk om inre vattenvägar och fattade ett antal beslut i detta syfte. Vi anser att det är viktigt att regelverket implementeras samt att det innehåller så få svenska särregler som möjligt utan att säkerheten för dem som färdas åsidosätts.

Transporter på våra sjöar och kanaler är ett hållbart och energibesparande alternativ. Låt oss ta Mälardalen som exempel. Där bor 4 miljoner människor inom en radie av 15 mil. Infrastrukturen i det området är störningskänsligt vad gäller både väg- och järnvägstransporter. En överföring av gods på vattenvägarna skulle frigöra utrymme för effektivare arbetspendling och annan persontrafik i Mälardalsområdet, vilket betyder ökad produktivitet och förbättrad livskvalitet för de människor som bor i området. Mycket av infrastrukturen finns redan på plats, men planeringen för nya investeringar i våra inre vattenvägar, till exempel slussar i Trollhätte kanal, måste påbörjas nu om detta ska bli en realitet.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet med undantag av punkten 3 där jag yrkar bifall till Alliansens reservation nr 2. (Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden och Jessica Rosencrantz (båda M) samt Anders Åkesson (C) och Robert Halef (KD).

Anf. 80 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Först och främst vill jag säga att Edward Riedl sa många kloka ord, och det finns inget jag inte håller med om i hans anförande.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 3.

Sverige är en glest befolkad nation vars ekonomi är starkt exportberoende. Ungefär 90 procent av Sveriges utrikeshandel, mätt i volym, transporteras sjövägen, vilket innebär ca 180 miljoner ton transporterat gods. En stor majoritet av EU:s länder har inga statliga farledsavgifter eftersom dessa länders motsvarigheter till Sjöfartsverket är anslagsfinansierade.

Den nuvarande svenska farledsavgiften utgör därför en konkurrensnackdel för handelssjöfarten och miljön. Sverigedemokraterna anser att det bör utredas hur avgiften kan avskaffas. Enligt vår mening skulle ett avskaffande av farledsavgiften innebära en viss kompensation för de kostnader som har uppstått i samband med de skärpta svavelreglerna. Som en nordisk jämförelse kan nämnas att Finland kommer att halvera sina farledsavgifter under en treårsperiod för att kompensera för de nya svavelkraven.

Vi anser vidare att en utredning även bör undersöka ett alternativ till hur kostnaden för isbrytningen kan överföras till det allmänna. Isbrytningen finansieras i dag med hjälp av farledsavgiften. Att hålla vattenvägarna isfria kan, enligt vår mening, närmast jämföras med att snöploga landsvägar vintertid. Det är viktigt att hela landet kan transportera in och ut sitt gods. Finansiering av isbrytningen med hjälp av skattemedel kan även liknas vid en regionalpolitisk åtgärd som skulle öka möjligheterna till sysselsättning längs Norrlandskusten och i Norrlands inland.

Herr talman! Intresset för fritidsbåtlivet är mycket stort i Sverige. Kötiderna för att få en båtplats varierar stort över landet. Det är inte ovanligt att man i vissa kommuner kan få vänta i upp till tio år för en båtplats.

Vi tror inte att det är möjligt för alla kommuner att bygga bort alla båtplatsköer, eftersom det finns en stor längtan hos många att komma ut på sjön. Enligt vår mening bör kommuner med långa kötider uppmuntras att bygga isättningsramper – kanske med en liten bompeng – och upplåta parkering dagtid så att folk kan komma ut med sina båtar. På det viset kan båtplatsköerna minska eftersom behovet av båtplats kan minska när många kan komma ut på sjön.

Herr talman! Jag vill även nämna att vi har ett särskilt yttrande till betänkandet med följande innehåll:

”De nya stränga kraven om utsläpp av svaveloxider som trädde i kraft den 1 januari 2015 kommer att bli mycket kostsamma, inte minst för svensk basindustri. Vi är oroade över att det kommer att påverka investeringsklimatet samt ha långsiktiga negativa konsekvenser för det svenska näringslivet. Reglerna riskerar att leda till att många transporter flyttas över till vägarna och järnvägarna. Därigenom ökar utsläppen och järnvägssystemet belastas ytterligare. En ökning av vägtrafiken innebär

dessutom en minskad trafiksäkerhet på vägarna. Vi vill också påpeka att problemen med försurning inte är lika stora som de tidigare har varit. Enligt vår mening är det vidare svårt att med säkerhet kunna säga att det finns tillräckligt med lågsvavligt bränsle på marknaden och att det fungerar att använda skrubberteknik. Vår åsikt är att norra Europa skulle behöva mer tid till anpassning och teknikutveckling och att reglerna borde ta rimlig hänsyn till svenska företags och landets välstånd. Vi inser emellertid att det i det läge vi befinner oss inte är möjligt att omarbete reglerna, och att det inte heller skulle vara lämpligt med hänsyn till att sjöfarten redan tvingats anpassa sig till de nya reglerna. Därför avstår vi från att reservera oss i denna fråga. Vi efterlyser dock ett aktivt arbete från regeringen för att i så stor utsträckning som möjligt underlätta för sjöfarten att anpassa sig till de strängare kraven.”

I detta anförande instämde Per Klarberg (SD).

Anf. 81 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Låt mig inledningsvis yrka bifall till reservation nr 2 av Centerpartiet och övriga allianspartier.

Trafikutskottet har under vintern ägnat en betydande del av sitt arbete åt att följa upp sjöfartsnäringens konkurrenskraft. Den uppföljningsrapport som blev resultatet av det arbetet visar på att det finns utrymme för en rad förbättringar för att stärka sjöfartens konkurrenskraft. Vi ser det som angeläget att de genomförs inom en mycket snar framtid. Uppföljningen visar konkret att den ökade utflaggningsstakten under senare år främst beror på hur vi utformar svenska bemanningsregler och frånvaron av ett svenskt tonnageskattesystem. Det är något som har berörts av tidigare talare i dag.

Av uppföljningen som har gjorts, och som ett enigt utskott ställer sig bakom, framgår också tydligt hur viktigt det är att det finns en nationell sjöfartsstrategi, likaså målet för denna, att den svenska handelsflottan ska tillförsäkras rimliga konkurrensvillkor. Att det inte finns en nationell sjöfartsstrategi måste åtgärdas snarast.

En majoritet av utskottets ledamöter, de rödgröna partierna med stöd av Sverigedemokraterna, sätter sitt hopp till att samarbetsregeringen Löfven–Romson ska bedriva ett aktivt och skyndsamt arbete för att förbättra de områden som har uppmärksamrats i utredningen.

Vi andra, Centerpartiet och övriga allianspartierna, har inte så stort hopp om att samarbetsregeringen Löfven–Romson ska leverera i vare sig denna eller andra frågor eller visa den handlingskraft som fordras. Vi ser det som mycket angeläget att tonnagebeskattning för svenska rederier införs. Självklart måste investeringsbeslut i svenska rederier fattas utifrån marknadsmässiga överväganden och inte skattemässiga hänsynstaganden.

Herr talman! Det är väldigt många, inklusive hela sjöfartsklustret, som just nu svävar i ovisshet om vilken inriktning och ambitionsnivå som samarbetsregeringen med ansvarig minister Anna Johansson har för svensk sjöfart. Vi allianspartier, som reserverat oss till förmån för ett eget yttrande, anser att regeringen inte på något sätt redogjort för vilket arbete

regeringen bedriver för att förbättra de områden som uppmärksammas i uppföljningen, alltså tonnageskatten och bemanningsreglerna. Det här är områden som är väldigt viktiga om vi ska tillförsäkra stark konkurrenskraft för svensk sjöfart.

Med anledning av detta hade vi önskat att ett enigt utskott ställt sig bakom vårt förslag till utskottsinitiativ till regeringen med innebörden att regeringen mycket skyndsamt skulle återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur den arbetar. Vi hade önskat att ett enigt utskott kunnat ställa sig bakom allianspartiernas ambition på det området. Så blev det inte.

En sådan redogörelse skulle självklart fokusera på arbetet med ett tonnageskattesystem och bemanningsregler. Vidare borde såväl internationell sjöfart som inlandssjöfart belysas. I redogörelsen borde man även närmare beskriva hur systemet med sanktionsavgifter avseende de skärpta svavelreglerna tillämpas i praktiken så att svensk sjöfart hanteras korrekt och rättvist visavi övrig sjöfart.

Men, herr talman, mot bakgrund av att den rödgröna majoriteten med stöd av Sverigedemokraterna inte gav oss det stödet i utskottet och inte har anslutit sig till det önskemålet väljer vi i stället att lyfta fram vår åsikt i ett särskilt yttrande.

Ett annat perspektiv på sjöfart är givetvis miljöperspektivet. För att uppnå de klimatmål vi som nation föresatt oss måste vi minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser radikalt. Just transportsystemets bidrag till utsläppen är helt avgörande om vi ska lyckas, och sjöfart är ju en del av transportsystemet.

Sjötransport av i första hand gods på våra sjöar och kanaler skulle kunna vara ett bra alternativ. Sverige har goda möjligheter att utveckla sjöfarten såväl inrikes som i vårt närområde. Att föra över gods från väg till vatten ligger helt i linje med vårt förutsättningslösa arbetssätt med en transportslagsövergripande analys för att i alla lägen ta fram det mest effektiva transportsättet i varje enskilt fall.

Den kapacitetsutredning som alliansregeringen tog initiativ till och genomförde inför framtagandet av den senaste infrastrukturpropositionen 2012 lyfte fram just inlandssjöfart som en stor outnyttjad resurs och problemlösare för att få bort trängsel och överbelastning inom övriga transportslag i vårt land. Samma analys som i Kapacitetsutredningen ligger såvitt jag förstår till grund för den av samarbetsregeringen aviserade infrastrukturpropositionen 2016.

Vad handlar inlandssjöfart om, rent konkret? Jo, det handlar till exempel om ett Vänernfartyg som via Göta älv upp i Vänern tar med sig en last motsvarande 100 långtradare eller 75 järnvägsvagnar. Fyra fartyg på Göta älv varje arbetsdygn motsvarar med andra ord 400 långtradare eller 15 långa tåg i en del av landet, där både vägsystemet och järnvägssystemet i dag är hårt ansträngt.

Sverige har därutöver ett femtiotal hamnar längs sin långa kust och därmed stora möjligheter att utveckla och öka sjöfarten både inrikes och i vårt närområde.

Detta är åtgärder som borde kunna genomföras förhållandevis snabbt. Alliansregeringen och den förra infrastrukturministern meddelade redan 2012 att man hade för avsikt att införliva EU:s regelverk om inre vattenvägar, detta för att skapa ett med Europa gemensamt regelverk för inlandssjöfart.

Det är bra att ett antal beslut i detta syfte redan har fattats. För att vi ska få till ett förverkligande är det samtidigt viktigt att vi inte fyller ett svenskt genomförande med svenska särregler, för vi vet att då skulle genomförandet inte bli av.

Vi kan alltså konstatera, herr talman, att mycket av infrastrukturen för sjöfart redan finns på plats. Från allianspartiernas sida anser vi dock att inre vattenvägar som Göta älv, Trollhätte kanal, Vänern och Mälaren måste säkras i samband med införlivandet av regelverket om inre vattenvägar. Därför måste vi nu planera för ytterligare investeringar i just de inre vattenvägarna, till exempel reinvesteringar i Trollhätte kanal.

Just dessa resonemang om att utveckla den svenska inlands- och kustsjöfarten i syfte att minska belastningen på väg- och järnvägsnät samt snabbare uppfylla våra klimatmål ligger bakom den alliansgemensamma reservation 2 till vilken jag tidigare yrkade bifall.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Gunnar Hedberg, Edward Riedl och Jessica Rosencrantz (alla M) samt Lars Tysklind (FP) och Robert Halef (KD).

Anf. 82 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet förutom till punkt 3 om inre vattenvägar där jag i stället yrkar bifall till reservation 2, som Folkpartiet har tillsammans med övriga allianspartier.

Jag vill även redan nu uppmärksamma kammaren på att det finns ett särskilt yttrande från Folkpartiet och övriga allianspartier som grundar sig på de resonemang vi har haft i trafikskottet om en uppföljning av sjöfartens konkurrenskraft och vikten av att gå vidare med det arbetet.

Som vanligt när vi debatterar sjöfart diskuterar vi två saker: dels sjöfarten som transportslag, dels sjöfarten som en viktig svensk näring. Jag uppfattar att dagens betänkande och debatt har kantrat mot sjöfarten som näring, och det tycker jag att det kan vara bra att den gör ibland. Det är som sagt en viktig näring för Sverige, som dessutom har stor potential att utvecklas.

Detta var ett av alliansregeringens mest bärande argument för att kraftigt prioritera upp sjöfarten så att den hamnade högt på agendan. Man vidtog en hel del åtgärder under förra mandatperioden och även under mandatperioden dessförinnan.

Det har nu förflutit drygt två år sedan alliansregeringen lade fram sin handlingsplan för att förbättra den svenska sjöfartsnärings konkurrenskraft. Det tål väl att nämnas igen att det var första gången en

regering lade fram den typen av dokument, så det var en rivstart för det arbetet.

Handlingsplanen var framåtsyftande och innehöll många förslag. Man kan säkert säga att det skulle ha varit fler förslag, men den innehöll många förslag som handlade om sjöfarten som transportslag i allmänhet och om den svenskflaggade sjöfartens konkurrenskraft i synnerhet. Steg för steg har många av de här förslagen förverkligats. Det kan vi konstatera.

Ett annat arbete av stor vikt som påbörjades av alliansregeringen och föranstaltades i handlingsplanen var arbetet med en maritim strategi som skulle jobba mer med helheten och med svensk havspolitik i bredare mening. Där användes begrepp som blå tillväxt, god havsmiljö och att man skulle kunna se jobb och välfärd i ett långsiktigt utnyttjande av våra hav.

Herr talman! I de diskussioner vi har haft i utskottet har vi från oppositionen försökt få lite klarhet i hur regeringen har tänkt gå vidare med detta. Tyvärr har det inte klarnat speciellt mycket kring det. Jag återkommer till detta resonemang senare, för det var därför vårt förslag till utskottsinitiativ kom på bordet.

Herr talman! Om svenskflaggade fartyg ska kunna delta i den internationella konkurrens som gäller för sjöfarten – det är ju i princip bara internationell konkurrens – måste vi ha likvärdiga ekonomiska villkor. Annars är det inte möjligt.

Därför måste man ha ett internationellt perspektiv när man diskuterar sjöfart.

I den uppföljning som utskottet har gjort och som jag tror att vi alla står bakom har det kommit fram många bra saker. Det som framgår med all önskvärd tydlighet är att det finns stora möjligheter att stärka den svenskflaggade sjöfarten. Det är något som vi naturligtvis måste utnyttja. Som utskott kan vi väl ha en from förhoppning om att den kan få samma verkan som den uppföljning vi gjorde om regelefterlevnaden för yrkestrafiken på väg.

Det är viktigt att ett utskott gör denna typ av sammanställningar och klargör vad som ska göras och inte. Vi kan väl också vara eniga om att det är direkt bekymmersamt att vi år 2001 hade 254 fartyg och att antalet nu är nere under 100. De kan uppbära sjöfartsstöd från staten. Det har alltså decimerats kraftigt. Inte ens 254 är egentligen en fullt utnyttjad potential för svenskflaggad sjöfart. Det är inte en speciellt hög siffra det heller.

Det som var viktigt för oss i Folkpartiet och övriga allianspartier var att vi i utskottsinitiativet var tydliga från riksdagens sida utifrån uppföljningen. Genom ett tillkännagivande till regeringen ville vi på ett tydligt sätt markera att vi förväntar oss att regeringen prioriterar den här frågan och återkommer med en redogörelse för hur arbetet fortskrider. Vi ställde en del frågor om detta och fick en del svar, men svaren var inte så tydliga att vi kände oss nöjda. Därför fullföljde vi förslaget om att göra detta tillkännagivande till regeringen. Men som sagt blev det ingen majoritet för det eftersom övriga partier inte vill ställa sig bakom det.

Herr talman! Varför ska vi då ha en svenskflaggad handelsflotta över huvud taget? Det finns många bärande skäl för detta. Edward Riedl tog

upp detta med sysselsättningseffekterna. Den här näringen har ingen obetydlig sysselsättningseffekt, och den har en väldig potential att utvecklas. Sedan finns de rent transportpolitiska aspekterna, som har diskuterats här, till exempel att vi lyfter över gods från väg och järnväg. En annan faktor som också måste lyftas fram är detta med marin kompetens. Den föds inte av sig själv, utan det måste finnas en näring där den kompetensen skapas. Där har vi varit väldigt duktiga i Sverige. Med den lilla handelsflotta vi har är det en uppenbar risk för att vi kommer att tappa marin kompetens. Det är egentligen självskrivet att vi kommer att göra det.

Vi har varit inne en del på miljöaspekter. Frågan är om Sverige ska kunna fortsätta spela den roll som vi har haft inom internationella organisationer som IMO, där Sverige har varit ledande i både miljöfrågor och sjösäkerhetsfrågor. Trovärdighet kanske vi kan ha eftersom vi har en historia, men om vi inte har en tillräckligt omfattande egen handelsflotta får vi inte de platser i IMO som vi annars kan få. Trovärdigheten blir ju större om man har en egen handelsflotta i sammanhanget.

För att vara lite filosofisk: Jag tycker att man måste sätta bilden framför sig att Sverige har varit en stor sjöfartsnation. Nu har vi tappat det. Men vi måste också kunna se en bild framför oss av att vi återigen kan bli en stor sjöfartsnation. Vi har ju förutsättningarna.

Herr talman! Låt mig titta mer på den uppföljning som utskottet har gjort. En av de frågor som näringen själv har lyft fram som de viktigaste är införande av tonnageskatt. Det har redogjorts för här tidigare vad detta innebär. Så länge vi inte har tonnageskatt i Sverige har den svenskflaggade sjöfarten en konkurrensnackdel gentemot övriga sjöfartsnationer i Europa. Därför är det viktigt att vi skyndsamt inför tonnageskatt i Sverige. Jag tror att det skulle bli en av de bästa och starkaste signaler vi kan ge till svensk sjöfart om att de ska stanna vid den svenska flaggan, för vi bryr oss om detta och tänker göra sjöfarten konkurrenskraftig. Det finns en viss uppgivenhet när det gäller detta inom branschen. Det kan vi också konstatera i uppföljningen.

Detta med bemanningsregler, eller snarare bemanningskostnader, är en fråga där mycket av ansvaret för att lösa detta ligger på arbetsmarknadens parter. Det konstaterar vi också i uppföljningen. Det finns något som heter TAP-avtal, alltså för tillfälligt anställd personal, och det har utvecklats. Där sa alliansregeringen, och det har inte ändrats med den nya regeringen, att man naturligtvis kan stödja detta arbete men att ansvaret i grunden ligger på arbetsmarknadens parter.

Man ska notera att det inte är någon enskild faktor som avgör frågan, även om tonnageskatt och bemanningskostnad är de starkaste faktorerna, utan det handlar om den totala merkostnaden för att segla under svensk flagg. Det är det som avgör när man tar beslut om att flagga ut, exempelvis till Danmark, som har varit det största mottagarlandet när det gäller svenska fartyg. Det är ju ett grannland, och vi borde egentligen ha samma förutsättningar som Danmark. I Danmark har man just satt bilden framför

sig av att man är en stor sjöfartsnation och ska bli det, och så har man rättat sitt regelverk efter den visionen.

I uppföljningen lyfter vi fram en massa andra faktorer också. Bland annat sjöfartsstödet är en grundförutsättning. Även sådant som Svenska Skeppshypoteks låneregler kan ha betydelse. Inte minst kan Transportstyrelsens avgiftssystem och tillståndprocesser ha betydelse. Vi har också det arbete som alliansregeringen påbörjat med regelverket när det gäller delegeringar och annat. Det finns alltså många faktorer att röra i. Men det är som sagt den sammantagna effekten som avgör beslutet.

Låt mig säga några ord om inlands- och närsjöfart. Även där är det viktiga att vi inför regler – det är vi ju på väg att göra – och har nationella ekonomiska ramvillkor som gör att det blir lönsamt. Det är en grundförutsättning för att det ska gå att bedriva inre sjöfart i Sverige. Även om vi har stora rent fysiska förutsättningar måste det även finnas ekonomiska förutsättningar. Därför ska vi ha så få särregler som möjligt i det svenska systemet.

En annan viktig faktor är att vi skapar ytterligare investeringar i hamnar, så att intermodaliteten fungerar, alltså omlastningen från väg och järnväg till fartyg.

När det gäller investeringar är det helt riktigt som utskottet uttrycker det att detta till syvende och sist avgörs i åtgärdsplaneringen. Från Folkpartiets sida tycker vi att det är väldigt viktigt att vi här markerar en inriktning för hur planeringen ska ske framåt. Vi har bland annat lyft fram slussarna i Trollhättan som ett bra och tydligt exempel på en investering som måste göras om man vill utveckla svensk inlandssjöfart.

Anders Åkesson nämnde att ett vanligt Vänerfartyg motsvarar 100 långträdare eller 75 järnvägsvagnar. Det är klart att det finns potential att avlasta väg- och järnvägsnätet.

Detta med sjösäkerheten är naturligtvis viktigt. Men mycket handlar om kunskap och information och inte om lagstiftning. Den bästa livförsäkring man kan ha på sjön är en flytväst och en mobiltelefon i ett vattentätt fodral. Det ska vi inte behöva lagstifta om egentligen.

Sedan kan jag konstatera att vi nu tydligen är helt eniga om att det inte är aktuellt att införa något svenskt fritidsbåtsregister, och det är ju bra.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Gunnar Hedberg, Edward Riedl och Jessica Rosencrantz (alla M) samt Anders Åkesson (C) och Robert Halef (KD).

Anf. 83 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Sjöfarten har stor betydelse för det svenska transportsystemet, både för godstransporter och passagerartransporter. Den är av stor betydelse för landets utvecklingsmöjlighet och konkurrenskraft och bör ges bättre förutsättningar och villkor. Den är jobbskapande och har stor betydelse för näringslivet och dess konkurrenskraft.

Sjöfarten är betydelsefull för välfärden i vårt land. Dess möjligheter till bättre konkurrensvillkor bör förbättras, exempelvis genom införande av ett tonnageskattesystem, genom mindre byråkratiska och kostsamma regler och genom att man satsar mer på att utveckla och stärka en svenskflaggad handelsflotta.

När det gäller Sveriges utrikeshandel transporteras ungefär 90 procent, mätt i volym, sjövägen. Likadant är det när det gäller godstransporter överlag i världen. Över 90 procent transporteras sjövägen.

Sjöfartsnäringen och de företag som är kopplade till branschen sysselsätter över 100 000 människor i vårt land och bidrar till välfärden. Det är inte acceptabelt att den svenska handelsflottan, de svenskregistrerade båtarna, har minskat från ca 250 för några år sedan till ca 100 i dag. Denna negativa utveckling bör hejdas. Politiska beslut är nödvändiga för att underlätta för branschen att verka i Sverige. Detta kan åstadkommas bland annat genom olika skatte- och avgiftslättnader och konkurrensvillkor som är likvärdiga med dem som våra konkurrerande länder har.

Herr talman! Den svenska sjöfartsnäringens konkurrenskraft behövs stärkas, och man måste ändra på en del byråkratiska regler som försvårar och fördyrar när det gäller att bedriva verksamhet under svensk flagg. Utflaggningen beror delvis på de svenska bemanningsreglerna, som har nämnts tidigare, och på att vi inte har ett tonnageskattesystem.

Ett tonnageskattesystem innebär att den inkomst som ett företag betalar skatt på beräknas schablonmässigt utifrån fartygens tonnagevolym och inte utifrån det verkliga resultatet. Sverige är i dag ett av få sjöfartsländer i Europa som inte infört ett tonnageskattesystem. De svenska rederierna efterfrågar detta. Ett införande av ett tonnageskattesystem kommer att motverka en fortsatt utflaggning av svenska fartyg och kommer att ge våra rederier bättre möjlighet att konkurrera på marknaden. Exempelvis införde Danmark möjlighet till tonnageskattesystem år 2002. En del svenska fartyg valde att registrera sig i Danmark på grund av detta.

Villkoren för våra rederier är inte desamma som dem i våra konkurrerande länder. Den svenska handelsflottan behöver rimliga konkurrensvillkor för att kunna konkurrera och överleva. Handelsflottan är viktig för industrin och Sveriges möjligheter att konkurrera på världsmarknaden.

Framför allt är det avsaknaden av ett tonnageskattesystem och höga bemanningskostnader, administrativa kostnader och tillsynsarbete som gör att rederier väljer att registrera sig i andra länder som har bättre villkor.

För att möjliggöra att godstransporter via sjöfarten ökar och dessutom ge svenska rederier bättre förutsättningar att verka behövs politiska beslut som gör det lättare att äga och driva företag. Annars kommer fler svenskflaggade båtar att lämna Sverige.

Herr talman! Nu ska jag gå över till de inre vattenvägarna. De grundläggande delarna av EU-regelverket för inlandssjöfarten kom på plats i december år 2014. Det pågår arbete för att göra det möjligt för fler

vatten att klassas som inre vattenvägar, detta för att främja transporter på våra inre vattenvägar.

Vi har ca 50 hamnar i Sverige som har stora möjligheter att utvecklas och göra så att sjöfarten ökar både inrikes och i vårt närområde. För att mer gods ska gå över från vägtransporter till sjöfarten bör införlivandet av EU:s regelverk för inre vattenvägar inte innehålla alltför många svenska särregler. Man ska dock inte äventyra sjösäkerheten. Göta älv, Trollhätte kanal, Vänern och Mälaren bör säkras med införlivandet av regelverket om inre vattenvägar.

Herr talman! Det gläder mig att vi i utskottet är överens om att man ska införa åldersgräns och förarbevis för vattenskoter. Därmed bifaller vi en motion från Kristdemokraterna och en motion från Socialdemokraterna.

Vattenskotrar orsakar ett flertal problem. En del människor har dött på grund av att de blivit påkörda av en vattenskoter. Vattenskotrar har starka motorer och kan köras i höga hastigheter på grunt vatten. Det är tid att införa krav på förarbevis och åldersgräns för att köra vattenskoter för att öka säkerheten och tryggheten och minska antalet olyckor.

Herr talman! Sjöfarten är ett av våra viktigaste och mest miljövänliga transportmedel. Den är jobbskapande och har en stor betydelse för välfärden och utvecklingen i vårt land. Med en stark svenskflaggad fartygsflotta ökar Sveriges möjligheter att påverka miljö- och säkerhetsfrågor även internationellt.

Kristdemokraterna vill utan fördröjning införa ett svenskt tonnageskattesystem, lätta på de svenska bemanningsreglerna, minska på byråkratiska, krångliga och kostsamma regler, förbättra sjöfartens konkurrenskraft och förhindra utflaggning av svensk flotta.

Herr talman! Den svenskflaggade handelsflottan behöver bättre konkurrensvillkor och stöd. En mer fungerande sjöfart till och från svenska hamnar är avgörande för svensk industri och dess möjligheter att konkurrera på världsmarknaden. Kristdemokraterna vill att sjöfartsnäringen ges bättre villkor för att Sverige ska kunna bibehålla och utveckla en svenskflaggad flotta.

Med detta yrkar jag bifall till Alliansens reservation och i övrigt till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Hedberg, Edward Riedl och Jessica Rosencrantz (alla M) samt Anders Åkesson (C) och Lars Tysklind (FP).

Anf. 84 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Klimatet är dimensionerande för de beslut som jag som Miljöpartiets representant står för i trafikutskottet, och det är dimensionerande för vilken transport som ska vara på vilket ställe och vilket regelverk och vilka villkor vi ger de olika transportslagen.

Men även om klimatet är det som ligger mig varmast om hjärtat delar jag den intention som låg bakom den förra regeringens tillsättning av utredningen om fossilfrihet på väg. Sverige har ett alldeles för stort

oljeberoende. Vi är väldigt sårbara vid konflikter i andra länder eller när man använder energi som ett handelsvapen. Det borde man diskutera när man diskuterar andra åtgärder för att stärka Sveriges försvar. Vi måste också minska sårbarheten.

Både klimatet och ett minskat beroende av fossila bränslen talar för mer sjöfart. Då kan man undra: Hur hänger det ihop? De flesta båtar drivs ju med fossilt bunkerbränsle. Men det hänger faktiskt ihop, för energiåtgången vid sjöfart är väldigt liten. Det är ett formidabelt transportsätt om fartygen inte drivs på att köra onödigt fort.

Sverige har en enorm fördel i form av en lång kust och väl fungerande hamnar. De flesta europeiska länder har anledning att vara väldigt avundsjuka på oss för det.

När man färdas genom Europa och ser pärlband av lastbilar som trängs på vägarna och som åstadkommer trängsel och olyckor och gör att privatpersoner har svårt att komma fram kan man tänka på hur Sveriges geografi ser ut. Vi borde använda kusten mycket bättre än vad vi gör i dag och vara ett föredöme för resten av Europa.

Men detta kräver att man ger rättvisa villkor och att man ger bra villkor. Jag tycker att det finns ett glapp i resonemanget från Alliansen här. Vi har enigt beslutat att målet för den svenska sjöfartspolitikerna ska vara att vi har en svensk handelsflotta och att den tillförsäkras rimliga villkor. Men när man lyssnar på vad branschen själv anser vara rimliga villkor – till exempel i de debatter som har hållits i Almedalen vartenda år åtminstone de senaste 20 åren – hör man att de pratar om att man måste titta på hur villkoren ser ut för väg, järnväg och sjöfart.

Det finns många utredningar som visar vilka kostnader respektive transportslag ger upphov till och vad man betalar in i skatt, farledsavgift, banavgift och så vidare. Då kan man jämföra vilket transportslag som täcker sina kostnader och var glappet är som störst mellan de kostnader man ger upphov till och vilken skatt man betalar in. Det är inget snack om att det är för långväga lastbilstransporter glappet är som allra störst mellan vad man betalar, i det här fallet framför allt bränsleskatt, och vad det kostar att upprätthålla vägar för transportererna.

Vi kan också titta på olyckor, buller och trängsel – sjöfarten är ju outstanding i alla avseenden när det gäller att tillgodose näringslivets behov av transporter utan att vålla olägenheter för andra. Det man betalar är framför allt en farledsavgift, som går till att sköta Sjöfartsverket. Skulle vi verkligen gynna sjöfarten skulle vi se till att även andra transportslag får betala de kostnader de ger upphov till, och det gäller framför allt lastbilstransportererna.

Jag är väldigt glad över att vi i utskottet har kunnat vara så eniga kring denna gedigna granskning av sjöfartsnäringen och dess konkurrenskraft. Jag hoppas verkligen att den blir vägledande för hur vi resonerar och beslutar under hela mandatperioden, för den innehåller mycket klokt. Den förenar miljöaspekter med näringsaspekter, och näringsaspekter ger ju jobb om man behandlar dem rätt.

Jag kan se att detta egentligen är själva essensen och grunden i det samarbetsregeringen bygger på, nämligen Miljöpartiets betoning på miljöfrågorna och Socialdemokraternas betoning på att skapa nya arbetstillfällen samt satsa på nyindustrialisering och det näringsliv som ligger i framkant. Sjöfarten skulle kunna ha en potential att göra mycket mer inom de här områdena. Då krävs det dock att vi från politiken levererar. Jag skulle vilja säga att det finns fyra punkter som det är helt nödvändigt att vi levererar på. Sedan finns det en bonuspunkt vi borde göra mer av men som kanske inte är helt nödvändig.

För det första gäller det att så fort som möjligt införa en slitageskatt eller kilometerskatt för lastbilstransporter. Det skulle underlätta för att de som köper transporter använder vägen, järnvägen och sjöfarten till det den är bäst på. Det handlar om att hitta kombinationer så att lastbilstransporterna går till hamnen eller järnvägspotentialen.

Den andra punkten handlar om att införa en tonnageskatt, och där har vi en utredning. Enligt de direktiv som fanns från alliansregeringen finansierar man tonnageskatten genom att dra ned på det sjöfartsstöd vi rödgröna en gång införde. Jag vill stanna lite vid just den aspekten.

Jag minns när det infördes; jag var riksdagsledamot då. Då var man kritisk från Alliansen och sa att det inte fanns något värde för svensk sjöfart och att det inte spelar någon roll vilken flagga båtarna har. Det var Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern som såg till att det sjöfartsstöd vi har nu infördes, vilket räddade sjöfarten undan den totala utflaggning som annars hotade i början av århundradet. Nu krävs det dock mer. Jag står bakom förslagen om tonnageskatt och ämnar driva på så att vi så snart som möjligt kan införa den och förhindra ytterligare utflaggning.

Den tredje punkten vi måste leverera på gäller kontroll av och sanktioner mot dem som inte sköter sig på sjön. Att vi har tuffare krav nu har självklart bejakats av Miljöpartiet, och det finns en bakgrund till detta – inte bara i form av de generella reglerna när det gäller försurning och annat som förbränning av fossila bränslen ger upphov till. Östersjön är särskilt föroreningskänslig. Det är bräckt vatten och ett jättekänsligt ekosystem. Jag tycker kanske att tuffa krav borde gälla hela världen, men att man säger att Östersjön och norra Atlanten ska gå före är ganska rimligt mot bakgrund av hur känslig Östersjön är.

Om det då ska löna sig – och om man ska känna att de företag som anstränger sig för att satsa på metanol, LNG eller skrubber på befintliga metoder klarar kraven – måste man ha övervakning och sanktionsavgifter så att de som sköter sig inte blir utkonkurrerade av dem som inte sköter sig. Här har vi anledning att återkomma, och jag är glad att vi är överens i utskottet om att det är viktigt. Vi kan dra en direkt parallell till hur eniga vi har varit om att det ska vara rättvisa spelregler för vägtrafiken och att man inte ska kunna bedriva social dumpning eller annat. Motsvarande bör gälla på sjön.

Den fjärde punkten jag tycker att politiken måste leverera på handlar om att underlätta för en övergång från fossila drivmedel – fossil

bunkerolja, som helt dominerar i dag – till förnybara bränslen. I dag saknar vi tillräcklig kunskap för att veta exakt hur övergången ska gå till, i vilken utsträckning metanol ska användas och i vilken utsträckning LNG är en lösning. Vår gemensamma resa, när vi fick se vilka fördelar LNG hade, tror jag dock var någonting vi alla tyckte var ganska positivt och ville satsa på.

Jag tycker inte att politiken bara ska luta sig tillbaka och säga att det här är näringens eget ansvar. Det finns EG-direktiv som handlar om att upprätta infrastruktur för förnybara drivmedel, både gasformiga och el. Det ska implementeras i lagstiftningen så snart som nästa år. Det är dags att vi tar nya tag och funderar på hur det där ska se ut samt vad Sverige kan göra.

Den femte punkten, som kanske inte är obligatorisk men vore högst lämplig, är att satsa mer på forskning och utveckling. Sverige har varit relativt framgångsrikt när det gäller de EU-forskningsmedel som har att göra med sjöfarten. Vi har anledning att höja ambitionerna, men då krävs det att vi har en svensk sjöfartsnäring som tillsammans med oss kan utveckla den teknik framtidens fartyg bör använda. Det ska vara teknik som ser till att underlätta övergång från olika transportslag och utnyttja framför allt kusten mycket bättre än vi gör i dag.

Inför att vi ska se över den nationella planen med de 522 miljarderna till investeringar i infrastruktur och underhåll måste vi se till att sjöfarten får en betydligt mer framskjuten roll. Vattenvägen är jämfört med både landvägen och järnvägen en mycket billigare och kostnadseffektivare lösning för stora transporter från norr till söder och i motsatt riktning. Kustsjöfarten kan lösa många av de problem vi står inför, men då måste vi ta den på allvar.

Jag skulle vilja avsluta med att säga följande. Även om detta är politikens krav och vad vi borde leverera härifrån är det inte bara vi som ska ta ansvar för att sjöfartens potential utnyttjas på rätt sätt. Upphandlare har ett ganska stort ansvar, vilket många i dag kryper undan. Det är dock till syvende och sist den som beställer en transport som avgör vilka arbetsförhållanden som gäller för dem som arbetar på sjön, vilka emissioner som kommer från sjöfarten och om man hanterar den rätt när det gäller hastighet och säkerhet.

Jag hoppas på att upphandlarna sätts mer i fokus framöver, för till syvende och sist har även de ett mycket stort ansvar för att transporterna sker på ett sådant sätt att man inte underminerar för kommande generationer.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 85 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Svensson Smith för ett mycket engagerat anförande. Låt mig instämma i att klimat och miljö är drivkrafter för både

Centerpartiet och Miljöpartiet, oavsett transportslag. Hållningen att vi måste använda transportslaget sjöfart bättre delar jag.

Sedan tyckte Svensson Smith att det fanns ett glapp i Alliansens resonemang, herr talman, och därför vill jag ta upp en fråga som kanske är lokal men väldigt viktig för svensk sjöfart. Det gäller Göta älvförbindelsen. Ett fartyg som ska upp i Väneren passerar minst två broar. Den ena heter Götaälvbron, och den andra heter Älvsborgsbron.

Götaälvbron, som är plågsam när man springer Göteborgsvarvet, ska bytas ut. Den politiska majoriteten i Göteborg, som har ansvar för detta, driver en linje att bron ska byggas med en så begränsad höjd att det allvarligt kommer att försvåra sjöfart genom Göta älv upp i Väneren. Vi har tidigare hänvisat till att denna sjöfart motsvarar ett stort antal transporter med lastbil och järnväg.

Miljöpartiet ingår i den lokala majoriteten i Göteborgs stad. Jag undrar på vilket sätt glappet kan illustreras mellan det tal som Svensson Smith just höll i talarstolen i Sveriges riksdag och det agerande hennes parti står för i Sveriges andra stad, det vill säga att med kraft driva en politik som innebär ett försvårande för Vänersjöfarten och det transportslag vi båda talar oss varma för.

Anf. 86 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet är ett parti som i likhet med Centerpartiet, tror jag, inte dikterar vad varenda lokalavdelning ska tycka. Ibland står miljökonflikter mot varandra. Den ambition som finns hos majoriteten i Göteborgs stad att man ska underlätta att transporter i första sker med kollektivtrafik och cykel och i mindre utsträckning med biltrafik för att klara klimatmålen är förstälig, och jag delar den. I detta fall delar jag dock delvis problembeskrivningen, att det finns en konflikt mellan denna ambition och ambitionen att använda Göta älv optimalt för fartygstransporter.

För min del väger ambitionen att få bort den klimatpåverkan som lastbilstransporterna utgör tyngre. Jag tycker att det är ett större hot. I det sammanhanget delar jag alltså sjöfartsnäringens synpunkter på hur denna förbindelse ska se ut för att inte förhindra passage till och från Väneren.

Det betyder inte att Vänersjöfarten ska utgöra den enda godstransporten. Jag tror på ett transportsystem där väg, järnväg och sjöfart kombineras. Vi har investerat mycket i Ensoboxar för järnvägen och byggt upp med STAX för att klara tyngre järnvägstransporter. Det ska också användas. Jag förordar alltså kombinationen väg, järnväg och sjöfart.

Anf. 87 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Låt mig än en gång understryka att jag delar den syn Svensson Smith anför på sjöfarten som ett mycket viktigt, utvecklingsbart och klimatsmart transportmedel.

Men låt oss sätta oss in i ett medborgarperspektiv. Vilka förväntningar kan en människa ha som sätter sin tilltro till Miljöpartiet som ett engagerat

parti i Sveriges riksdag och i Sveriges andra största stad, ett parti som är engagerat i miljö, miljöutveckling, klimatsmarthet etcetera?

Ska hon tro på Svensson Smith, som sjunger sjöfartens lov, vilket jag tolkar som ett förordande av en hög bro som inte förhindrar passage upp i Vänern? Eller ska hon lyssna på Svensson Smiths lokala partiföreträdare i rikets andra största stad, som råkar vara den stad som har att förvalta en av inlandssjöfartens absolut viktigaste passager, och därmed bejaka ett hinder för att utveckla inlandssjöfarten mellan Göta älv och Vänern?

Utvecklar vi denna sjöfart kan vi förvänta oss minskad trafik med ungefär 400 lastbilar och 15 långa tåg per dygn i en del av landet som plågas av mycket hård trafik och svår klimatpåverkan.

Vilken del av Miljöpartiet är det rimligt att tro på, Svensson Smith?

Anf. 88 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Jag är talesperson för transportfrågor i riksdagsgruppen och i Miljöpartiets partistyreelse. Vi anser att den ökade klimatpåverkan som lastbilstransporterna står för är ett av de största hindren för att nå målen om fossilfrihet och att få ett klimatneutralt Sverige. Det är därför en överordnad fråga.

Låt mig problematisera den beskrivning som Anders Åkesson ger. Det är inte så att allt gods som ska till och från Göteborgs hamn ska gå via Göta älv. Jag menar att kustsjöfarten kan användas mycket bättre än i dag. Jag har själv studerat den feedertrafik som finns från Uddevalla till Göteborg och från Göteborg söderut. En del av det gods som ska ut och in från hamnen med större båtar och sedan ska ha en inrikestransport skulle kunna lastas om och gå längs kusten. Allt behöver inte gå via Göta älv.

Jag förstår den problematik som Anders Åkesson lyfter fram, men ibland står miljöfrågor mot varandra.

Miljöpartiet är nog det parti som folk i allmänhet ska vända sig till om de tar miljön på allvar. I flera frågor har Centerpartiet uttalat en målsättning men driver den inte. Till exempel gäller det rättvisa avgifter på transporter så som sjöfartsnäringen efterlyser och att införa den kilometerskatt på lastbilstransporter som många EU-länder har infört för att kunna få ett effektivare transportsystem.

Anf. 89 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr talman! Alliansen vill gynna sjöfarten genom att förbättra konkurrenskraften för den svenska sjöfarten. Vi talar om tonnageskatt, bemanningsregler och en del annat.

Alliansen hade ett förslag som övriga partier i trafikutskottet hade kunnat ansluta sig till. Det gällde att ge regeringen i uppdrag att snabbt återkomma med förslag på en sjöfartsstrategi och hur man ska förbättra den svenska konkurrenskraften. Men Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna var emot det, vilket var tråkigt.

Miljöpartiets plan, som Socialdemokraterna är med på, verkar vara att försämrade för lastbilsnäringen, det vill säga försämrade lastbilarnas konkurrenskraft för att göra sjöfarten mer konkurrenskraftig. Ni vill ha

dyrare bränslen och kilometerskatt, vilket beskrevs på ett bra sätt av trafikutskottets ordförande, miljöpartisten Karin Svensson Smith.

Det är en dålig väg att välja att försämra lastbilarnas konkurrenskraft för att göra sjöfarten mer konkurrenskraftig. Låt oss inte glömma varför transporter genomförs. Det finns inget egenvärde i att transportera saker hit och dit, utan det handlar om den svenska industrins stora behov av att transportera sina produkter. Skog, malm och mycket annat ska transporteras. Då behöver vi fungerande transporter på både väg och järnväg och med sjöfart.

Det är synd att ni väljer att ställa dessa transportslag mot varandra. Ja, vi ska utveckla sjöfarten. Den är bra på många sätt och miljövänlig. Men låt oss inte göra det genom att försämra konkurrenskraften för lastbilar, för i slutändan skadar det svensk industri och svenska jobb och därmed svensk välfärd.

Anf. 90 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet ingår för första gången i ett regeringssamarbete med Socialdemokraterna. Det innebär att vi förutom att ha ett ansvar för miljön, som ligger våra hjärtan närmast, känner ett visst ansvar för Sveriges ekonomi. Utgiftsområde 22, som vi hanterar, omfattar 50 miljarder om året. Jag har respekt för att det är en stor andel av skattebetalarnas pengar.

Närmare 10 miljarder går till underhåll av vägar. Det finns ett tydligt samband mellan volymen av lastbilstransporter och slitage på väg. Vi känner ansvar för att vägsystemet ska hållas farbart i hela landet för de människor som behöver färdas där. För att kunna klara det till rimliga kostnader behöver kustsjöfarten ersätta en del av lastbilstransporterna.

Att man måste låta lastbilar betala vad de kostar har Schweiz, Tyskland, Österrike, Polen, Slovakien och flera andra EU-länder insett. I Schweiz används dessa pengar för att hålla järnvägen i bra skick. Det är en utmärkt modell, och det är tråkigt att Alliansen inte kan ansluta sig till det som händer i resten av Europa.

Anf. 91 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr talman! Politik är som allra bäst när tydligheten är så slående som i denna debatt. Regeringspartierna Miljöpartiet och Socialdemokraterna deklarerar tydligt att de avser att stärka sjöfartens konkurrenskraft genom att försämra för lastbilarna. Det är bra att debatten är så tydlig, för det gör att människor kan skapa sig en uppfattning om vilken politisk väg som är rätt och rimlig att gå.

Låt mig berätta att det finns en hel del skillnader mellan de länder som trafikutskottets ordförande beskriver. Schweiz är ett till ytan relativt litet land med andra utmaningar och förutsättningar. Tyskland är ett något större land som ligger i Europas mitt och där mycket trafik passerar. Sverige är ett vidsträckt land i Europas utkant med långa avstånd att överbrygga.

Att anamma den politik som fungerar i små länder eller i länder i Europas centrum och försöka använda den som en modell för att utveckla Sverige kommer att leda väldigt fel. Vi är därför emot det som regeringen vill införa, såsom kilometerskatter, högre bränsleskatter och så vidare. Det är fel väg att gå.

Som jag sa: Om man försämrar för lastbilarna flyttar man inte bara över transporter till sjöfarten, utan man ser till att en hel del transporter aldrig blir av. Svensk industris konkurrenskraft drabbas alltså. Det blir mindre av skog, malm, färdiga produkter och lastbilshytter från Umeå. Det blir mycket mindre som kommer att transporteras därför att ni försämrar svensk konkurrenskraft genom att göra transporterna dyrare. Det är fel väg att gå. Låt oss i stället förbättra möjligheterna för den svenska sjöfarten.

Anf. 92 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Jag vill erinra om att vi nu debatterar sjöfartsnäringen. Inledningen har varit att vi ska utnyttja sjöfartens potential mer.

Jag tror inte att svenskt näringsliv mår sämre av att tungt gods går från norr till söder vattenvägen i stället för på väg och järnväg. Det mår miljön, ekonomin och jobben bra av.

De slutsatser som finns i den rapport jag håller i står alla partier i utskottet bakom. Det finns ingenting att gräla om när det gäller det.

Jag tycker däremot att det är väldigt tyst från Alliansen om hur man ska underlätta övergången till förnybara drivmedel inom sjöfarten. Varför kan man inte använda en sund marknadsekonomisk princip, att den som skitar ned ska betala för sig? Internalisering av externa kostnader heter detta i den nationalekonomiska retoriken. Det står Miljöpartiet för, och det borde partier med borgerligt ursprung också göra.

Jag drar mig inte för tillkännagivanden från trafikutskottet när det finns anledning till det. Vi har stor integritet i utskottet. Men att regeringen på sex månader ska åstadkomma det som alliansregeringen inte gjorde på åtta år tycker jag kanske är att ta i lite.

Jag vill ge regeringen en chans att göra färdig den maritima strategi som man har påbörjat. Om regeringen inte levererar kan jag nog ansluta mig till ett tillkännagivande, men regeringen måste ha en fair chans att uträtta sitt arbete utan att jagas av tillkännagivanden.

Anf. 93 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag ska ta upp det som nämndes avslutningsvis, nämligen behovet av ett tillkännagivande och att man vill ge regeringen en chans att fullfölja sitt arbete.

Det kan man kanske tycka låter rimligt, men eftersom Karin Svensson Smith tillhör ett av de partier som sitter i den så kallade samarbetsregeringen kan man konstatera att allianspartierna valde att fullfölja sitt krav på ett utskottsinitiativ om en tydlig riktlinje till regeringen om arbetet därför att vi i utkastet till en nationell maritim strategi inte kunde identifiera sjöfarten nämnvärt, nästan inte alls. Om man

med tydlighet hade talat om de villkorsförbättringar som vi diskuterade tidigare hade vi kanske kunnat inta en annan hållning.

Jag tror nog att Karin Svensson Smith kan dela min uppfattning att man när man tar del av utkastet ser att sjöfarten är väldigt lite berörd, om ens alls. Vi kanske kan få en liten kommentar om det.

Vårt krav var egentligen att regeringen skulle återkomma och redovisa hur man specifikt tänkte kring sjöfarten och hur man tänker jobba med den. Vi är överens på de flesta punkter när det gäller hur vi ska jobba vidare.

Kan vi få en kommentar från Karin Svensson Smith om hur hon ser på utkastet till en nationell maritim strategi – känns det verkligen tillfredsställande?

Anf. 94 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Jag kan delvis dela uppfattningen att det var ett magert dokument vi fick på vårt bord i trafikutskottet. Men jag närvarade vid det maritima möte i Göteborg som också Lars Tysklind bevisade och hörde där ministern skissera hur man tänker ta itu med detta.

Det som är lite nytt och som skiljer en maritim strategi från ett dokument som enbart handlar om sjöfarten som näring är att man ska försöka integrera skötseln av vårt hav och vår kust och turistaspekter rörande vad som händer längs havet med forskning. Detta är ett mycket större och mer avancerat grepp än att bara se till sjöfarten som näring.

Men jag tycker att vi i trafikutskottet ska kunna förvänta oss både och. Jag har förhoppningar om att det ska levereras. Annars hade jag anslutit mig till kravet på ett tillkännagivande.

Jag tycker inte att den tid som har gått sedan regeringen tillträdde fram till nu motiverar att man är otålig och säger: Varför har ni inte gjort klart på ett halvår det som den förra regeringen hade åtta år på sig att göra? Jag tycker att regeringen ska få en chans till att leverera.

Anf. 95 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Det var egentligen inte det kravet som ställdes i vårt förslag till tillkännagivande. Vi ville att regeringen ska återkomma med en redogörelse för hur man tänker jobba vidare med en nationell sjöfartsstrategi.

Vi i Folkpartiet tycker att det är viktigt att vi har en maritim strategi med ett brett anslag och att sjöfarten är en del av det. Som jag nämnde i mitt anförande finns det en stor potential på många områden i anslutning till havet så att vi på ett uthålligt och hållbart sätt kan utnyttja det som en resurs.

En annan del av diskussionen är att vi ibland tenderar att diskutera ett transportslag i taget. Hela vårt arbete är lite stuprörmässigt på det sättet. Som Karin Svensson Smith nämnde i sin replik måste vi se det transportslagsövergripande.

Jag vill ansluta mig till det som Edward Riedl nämnde. Till syvende och sist måste vi utveckla varje transportslag optimalt. Precis som han sa är det när allt kommer omkring någon som måste betala transporterna. Det är inte bara det att de är lika dyra, utan de kan faktiskt bli så dyra att ingen

kan utnyttja dem. Svenskt näringsliv förlorar sin konkurrenskraft. Det är en annan sak vi måste ta med i beräkningen.

Vi hade en liknande diskussion om tyngre och längre fordon. Från sjöfarten har man sagt att om man tillåter längre och tyngre lastbilar kan det mycket väl gynna sjöfarten i och med att man kan köra olika typer av containrar när man når vissa punkter.

Det är tydligt att saker och ting hänger ihop. Jag tror att Karin Svensson Smith i grunden kan dela den uppfattningen. Men jag vet att Miljöpartiet även motsätter sig längre och tyngre fordon. Det känns direkt kontraproduktivt i sammanhanget.

Anf. 96 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Det här replikskiftet är intressant. Det blir mer övergripande och ideologiskt än det vi började med.

Frågan är hur dyr en transport får bli. Vi tänker i termer av hur det är nu och hur det ser ut för kommande generationer. Vi anser att de är våra främsta uppdragsgivare.

Vi har ett scenario framför oss där klimatforskarna talar om att vi är på väg mot två, tre eller kanske fyra graders höjning. Det är för mig dimensionerande när det gäller hur man ska ordna klimat och transporter.

Vi har bara ett jordklot. Vi får sätta gränser för hur mycket olja vi använder. Vi får ta ut de ekonomiska och juridiska styrmedel vi behöver för att ordna transporterna inom ramen för de villkor som naturen sätter upp. De kan inte överprövas av oss i Sveriges riksdag och heller inte av EU-parlamentet eller FN:s generalförsamling.

Sedan tror jag inte att näringslivet på något sätt skulle lida av att man transporterar på sjön i stället för på väg. Jag tror att det skulle gå alldeles utmärkt för en stor del av transporterna av malm, skog och stål, som Sverige har god tillgång på och som vår ekonomi och jobben är väldigt beroende av.

Anf. 97 SUZANNE SVENSSON (S):

Herr talman! I dag behandlar vi trafikutskottets betänkande TU11. Betänkandet behandlar motioner om sjöfart och fritidsbåtsområdet från den allmänna motionstiden 2014. Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Problematiken runt sjöfarten vad gäller regler och myndighetsutövning är omfattande. Jag kommer i mitt anförande att peka på några problem eller möjligheter som vi tycker borde åtgärdas skyndsamt.

Herr talman! En viktig åtgärd för sjöfarten är tonnageskatten, som tidigare har sagts. Redan 2006 presenterades ett förslag på tonnageskatt. Men utredningen ansågs inte fullständig, och därför lämnades den därhän.

Man kan i protokoll från debatter och interpellationer genom åren läsa hur man hela tiden har lyft frågan om krav på likvärdiga konkurrensvillkor, som länder har runt om oss. I dag är det inte Cypern och andra mer avlägsna länder som man flaggar ut till, utan det är till Danmark, Finland och Färöarna.

Precis som har sagts tidigare har den svenska fartygsflottan uppvisat en negativ utveckling under senare år, sett till både antal fartyg och flottans

storlek. I slutet av 2013 var antalet svenskflaggade handelsfartyg över 100 bruttoton 339, vilket är den lägsta nivån under perioden 1970–2013. Vid 2014 års slut fanns 105 fartyg med sjöfartsstöd, jämfört med totalt 254 fartyg i december 2001. Det betyder att en stor andel av den svenska fartygsflottan har avregistrerats från det svenska fartygsregistret och flaggats ut.

Trots att flera partier har debatterat villkoren för sjöfarten hände det inte så mycket. Under åren 2009–2012 arbetade de maritima branscherna så kallade Sjöfartsforum fram ett maritimt manifest, *Jobb, kompetens, samhällsnytta*. Dokumentet presenterades i januari 2013.

Herr talman! Sverige är ett land med lång kuststräcka. Sjöfarten är en viktig del i ett sammanhållet svenskt transportsystem. Ca 90 procent av Sveriges utrikeshandel sker med hjälp av sjöfart, vilket innebär ungefär 180 miljoner ton gods. Ca 30 miljoner passagerare per år reser med färja till och från Sverige.

Inom den svenska sjöfarten och inom företag kopplade till sjöfarten arbetar uppskattningsvis omkring 100 000 personer, vilket också har nämnts här tidigare. Med den ökning som sker av transporter i vårt land och med de prognoser som finns ser vi att sjöfarten kommer att ha en allt viktigare roll framöver.

Vad gäller vikten av den maritima strategin, herr talman, verkar det finnas en bred samsyn i utskottet. Strategin handlar om att ta ett bredare grepp över inte bara sjöfarten utan också hur man kan utveckla besöksnäring, turism, olika typer av livsmedelsgrenar och annat som har anknytning till den maritima sektorn. Här finns också förutsättningar för att bidra till miljö kvalitetsmål och klimatmål genom att man lägger stort fokus även på hållbarhetsperspektivet. Det kan också bidra till nya arbetstillfällen framöver.

Arbetet pågår och kommer att presenteras under hösten. Jag har själv haft förmånen att kunna delta i en av de hearingar som Näringsdepartementet har haft, och det var ett mycket brett anslag som man hade.

Herr talman! Det är bra att det numera finns en så bred samstämmighet i riksdagen om att det måste vidtas olika åtgärder för att säkra den svenska sjöfartsnäringen, där genomförande av tonnageskatten är en viktig del. Så har det inte alltid varit.

Den färdiga utredningen om tonnageskatt lämnades till regeringen den 6 februari i år. Det är ett bra arbete som har gjorts. Utredaren har naturligtvis följt regeringens direktiv, men – och det får man lasta den förra regeringen för – finansieringen skulle enligt direktiven ske inom sjöfartssektorn. Det har fått till följd att utredningens förslag är att skatten ska finansieras med pengar från fartygsstödet. Det innebär att man ger med den ena handen och tar med den andra, eftersom tonnageskatten inte gäller alla fartyg. Det skulle innebära att andra som i dag har fartygsstöd skulle vara med och finansiera tonnageskatten. Detta har i sin tur skapat oro hos dem som bara kan få del av fartygsstödet. Man är inom den gruppen beredd

att flagga ut dessa fartyg i stället. Med det förslaget är det risk för rundgång, och man har inte vunnit något alls.

Nu är utredningen på remiss, och sluttiden är den 19 maj. Då får vi se vad remissvaren säger. Men det viktigt att tonnageskatten införs skyndsamt, för att Sverige ska stå sig i övriga Europa på ett konkurrensneutralt sätt.

Herr talman! Det har funnits önskemål om ett förändrat arbete hos Transportstyrelsen, både från näringen och från oss politiker. Transportstyrelsen arbetar nu bland annat med att ta fram en strategi om förbättrad service och tillgänglighet vid inflaggning när det gäller registrering, certifiering och bemanningsbeslut, och Transportstyrelsen har tillsatt en så kallad inflaggningslots.

En annan fråga som man lyfter som ett problem är 183-dagarsregeln, eftersom det kan bli aktuellt med beskattning i arbetslandet, i detta fall flaggstaten, enligt de skatteregler som gäller där. Den frågan bereds för närvarande på Finansdepartementet. Det gjorde det även under er tid. Man har hållit på med den beredningen i två år.

Vad gäller forskning och utbildning har Trafikverket det övergripande ansvaret för forskning inom transportsektorn. Sverige har en stark internationell ställning inom sjöfartsteknisk utveckling, där fokus ligger på fartygsbränsle, framtidens drivmedel, bränsleeffektivitet och åtgärder för att minska sjöfartens utsläpp av luftföroreningar och klimatpåverkan.

Vid sjöbefälsutbildningar krävs det praktik för att studenter ska få behörighet och kunna söka jobb. De senaste åren har antalet praktikplatser minskat markant till följd av utflaggningen av 15 svenska fartyg. Om praktik förläggs på fartyg under andra länders flagg belastar kostnaden respektive lärosäte. Regeringen kompenserar från och med 2013 Chalmers tekniska högskola och Linnéuniversitetet för denna merkostnad med 2 250 000 kronor. Denna ersättning har inneburit att ytterligare 25 fartyg nu kan erbjuda praktikplatser. Det är viktigt att även fortsättningsvis kunna erbjuda praktikplatser på befälsutbildningarna.

Utredningen *Sjöfartsnäringsen och dess konkurrenskraft*, som trafikutskottet har gjort, lyfter naturligtvis en rad andra punkter som man behöver titta på och åtgärda. Men jag lyfter dem inte här och nu, för det skulle ta alldeles för lång tid, och regeringen har naturligtvis tillgång till utredningen.

Herr talman! Den 1 januari i år trädde de nya reglerna för svaveldirektivet i kraft för Östersjön. Det handlar om 0,1 procent som högsta svavelhalt. Det gäller inte bara Östersjön utan också Engelska kanalen och Nordsjön. Detta har varit känt länge. Man har vidtagit åtgärder från rederiernas håll, men departementet har inte tagit fram de sanktionsavgifter och åtgärder som behövs. Det förefaller märkligt. Det arbetet anser vi borde ha varit färdigt när den nya lagen trädde i kraft. Det innebär att de som inte har vidtagit åtgärder klarar sig från sanktioner och kan fortsätta med sina utsläpp. Hur tänkte Alliansen där? Det pågår för närvarande ett arbete för att komma till rätta med problemet.

Herr talman! Det är viktigt att EU:s regelverk för inlandssjöfarten skyndsamt kommer på plats, då det är en viktig transportväg för alla de industrier och näringar som använder de inre vattenvägarna. Det är ju inte görligt eller önskvärt att transportera godset på annat sätt. Det finns ett intresse för att idka inlandssjöfart, och det är viktigt att komma igång. Det skulle också i en förlängning kunna innebära att mer godstransporter kunde flyttas över till sjöfart.

Betänkandet innehåller också konkreta förslag på åtgärder inom Vänersjöfarten. Eftersom man bara har lyft fram dessa motioner i betänkandet lämnar jag den punkten till den revidering som regeringen har påbörjat och som ska resultera i en infrastrukturproposition 2016.

Herr talman! Till sist tänkte jag säga något om fritidsbåtssektorn. Den första delen handlar om nedskräpning av gamla uttjänta och övergivna båtar på båtupptagningsplatser och i naturen. Man låter helt enkelt båtarna vara för att det är det lättaste sättet att göra sig av med sin båt. Båtarna går med tiden sönder, och både människor och djur kan skada sig på dem. Det kan också röra sig om läckage av miljöfarligt material.

Här är hela utskottet överens om att det är angeläget att åtgärder kan vidtas för att minska problemet, och en laglig förbättring av möjligheterna att flytta båtar skulle kunna utgöra en sådan åtgärd. Utskottet förutsätter därför att regeringen kommer att arbeta för att via lagstiftningen underlätta flyttning av uttjänta och övergivna båtar.

Jag vill i detta sammanhang också passa på att tala om att det finns bra projekt i Sverige där privata aktörer och intresseorganisationer arbetar med lösningar på problemet med övergivna båtvrak. Båtskrotar bedriver dessutom ett engagerat arbete för att minska antalet övergivna båtar, bland annat genom att initiera projekt i syfte att etablera ett nationellt system för återvinning av fritidsbåtar.

En annan del av betänkandet handlar om vattenskotrar. I dag finns det många typer av vattenskotrar, och en del är stora och tunga maskiner. De har starka motorer och kan köras i höga hastigheter, och man behöver inte ha några förkunskaper om vare sig fordonet eller de regler som gäller till sjöss för att köra dem. Dessutom tillkommer det störningar och buller som bland annat riskerar att påverka fågellivet i känsliga områden.

I nuläget krävs inget förarbevis eller någon åldersgräns för att få köra vattenskotter. Ett enigt utskott anser att det är angeläget att det så snart som möjligt införs krav på förarbevis. Detta förarbevis bör vara fokuserat på att den som framför vattenskotern kan göra detta på ett för föraren själv, de personer och det djurliv som vistas i närheten säkert och tryggt sätt. Förarbeviset bör också inriktas på att föraren ska ha förståelse för hastigheter och sjövätt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Teres Lindberg, Jasenko Omanovic och Leif Pettersson (alla S).

Anf. 98 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Suzanne Svensson för att hon är en mycket tydlig talesperson i de viktiga sjöfartsfrågorna. Jag uppfattar också att Socialdemokraterna och Suzanne Svensson hårt bejakar de höga ambitioner som finns kring inlandssjöfart i vårt land. Det är mot bakgrund av det som jag vill ställa min fråga.

I Sveriges kanske främsta sjöfartsstad, vad gäller både utrikes och inrikes sjöfart upp genom Göta älv, har Socialdemokraterna styrt och tagit ansvar för kommunens och stadens utveckling i decennier. I den staden – Göteborg – ska Götaälvbron snart ersättas eftersom den är i så dåligt skick. Den nya bron ska heta Hisingebron och ligga på i princip samma ställe. Skillnaden är att det parti som styr, som är samma parti som Suzanne Svensson tillhör, förordar att den nya bron ska vara 13 meter hög i stället för 18 meter som den nuvarande bron är. Syftet är att vinna mark för exploatering av kontor och bostäder. Effekten blir att 18 broöppningar per dygn, som i dag renderas av Vänertrafik, ska samsas med en spårvagn och en buss en gång per minut. Det är klart att det kommer att bli en utomordentlig konflikt och trängsel. Varje Vänerbåt som stoppas, hindras eller vars ägare lägger ned innebär att vi får 100 långtradare eller 15 tåg mer på den här sträckan upp i Vänern.

Min fråga till Suzanne Svensson och Socialdemokraterna blir: Menar Socialdemokraternas nationella talesperson något som helst allvar med sina ambitioner kring inlandssjöfart med tanke på hur partikamraterna agerar i landets främsta sjöfartsstad?

Anf. 99 SUZANNE SVENSSON (S) replik:

Herr talman! Det kan tyckas märkligt. Vad som är ännu märkligare är de tvister som pågår just nu. Man har överklagat beslut, men man har också överklagat vilka som får överklaga. Det är mycket olyckligt, som jag ser det. Jag tycker att Vänersjöfarten är viktig, och den kommer att bli ännu viktigare i framtiden.

En del av de varor som fraktas med hjälp av Vänersjöfarten kommer förmodligen inte att fraktas med lastbil, utan den är beroende av sjöfarten.

Det som händer är alltså lite olyckligt. Samtidigt får vi avvakta och se var dessa tvister hamnar.

Anf. 100 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Att det kan tyckas vara märkligt är det minsta man kan säga.

Suzanne Svensson företräder riksdagens största parti, som för närvarande är regeringsbärande. Det är det största partiet i Sveriges riksdag, i regeringen och i Sveriges främsta sjöfartsstad. Helt uppenbart finns det ingen som helst dialog inom det socialdemokratiska partiet om vad man menar med en utvecklad och levande inlandssjöfart. Annars borde vi ha kunnat få ett mer uttömmande svar än att det pågår rättsliga konflikter i Göteborg om vem som har rätt.

Herr talman! Det är ändå så, vilket vi känner till väl, att om man har majoritet och ansvar för styret i ett land, en kommun eller en stad har man också ansvar lokalt för detaljplanearbetet. I det detaljplanearbete som föregår den nya Hisingebron föreskriver den socialdemokratiska majoriteten i Göteborgs stad en väsentligt lägre bro, vilket kommer att leda till just de konflikter som jag tidigare redovisade. Detta innebär en risk för att de som i dag bedriver Vänersjöfart lägger av.

Finns det någon som helst dialog om de viktigaste sjöfartsfrågorna i det parti som Suzanne Svensson företräder som nationell talesperson? Det är inte bara fråga om att hålla högtidstal i Sveriges riksdag, utan det är också fråga om att göra skillnad i vattnet.

Anf. 101 SUZANNE SVENSSON (S) replik:

Herr talman! Det har naturligtvis funnits en dialog. Jag förutsätter också att det fanns en dialog för sju månader sedan, då det fanns en annan regering. Jag förutsätter alltså att man diskuterade detta även då. Det här är inte någonting som har hänt under dessa sju månader, utan det har pågått en tid. Men det är klart att det finns en dialog, och vi får helt enkelt se var den landar.

Anf. 102 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Suzanne Svensson lyfter fram att den förra regeringen visserligen lade fram en handlingsplan. Men ungefär samtidigt hade Sjöfartsforum jobbat fram sin strategi. Jag tror att det var ungefär samtidigt som Seko Sjöfolk lade fram sin rapport.

Vad vi kunde konstatera var att näringen, facket och staten går någorlunda i takt när det gäller verklighetsbilden. Det är naturligtvis en styrka som man måste utnyttja i sammanhanget. Det är väl värt att nämna, och det har vi också nämnt i tidigare diskussioner.

Jag ska anknyta lite till det replikskifte som jag hade med Karin Svensson Smith. Varken Folkpartiet eller jag tror att näringslivet på något sätt lider av att transportera på sjön – tvärtom. Men det som vi nu diskuterar är att få till sådana ramvillkor så att det blir möjligt. Det tror jag också att vi är helt eniga om.

Det är den diskussionen som vi har. Vi från Folkpartiet och Alliansen ser inte att det finns en tydlig inriktning i detta. När det gäller tonnageskatten säger även Suzanne Svensson att det var en bra utredning. Vi kan nog alla vara eniga om utredningen från 2006, även om vi tidigare, när Socialdemokraterna var i opposition, har fått höra att tonnageskatten kunde införas i princip vilken dag som helst. Men det var inte riktigt sant, utan den här utredningen krävdes.

Men Suzanne Svensson som företrädare för det största partiet i regeringen har kanske ytterligare någonting att berätta om tonnageskatten och om det finns något tidsperspektiv. Precis som jag sa i mitt anförande tror jag att det kan vara den absolut tydligaste signalen till svensk sjöfart att detta beslut kommer på plats så fort som möjligt.

Anf. 103 SUZANNE SVENSSON (S) replik:

Herr talman! Först vill jag beklaga att man inte tog tag i den utredning som gjordes utan väntade i nästan sju och ett halvt år, om det räcker, innan man tillsatte en ny utredning som kunde komma med förtydliganden. I vilket fall som helst blev det en bra utredning.

Jag fick frågan om jag kan lämna några mer uppgifter. Jag vill inte föregå någonting. Den 19 maj är remisstiden slut, och sedan ska man titta på svaren. En del av svaren kan man väl nästan gissa sig till, skulle jag tro, eftersom förslaget innebär att de som inte berörs av tonnageskatt ändå ska betala. Det tycker vi inte är rimligt att man ska behöva göra. Jag förutsätter att det finns en annan lösning.

Sedan vet jag att man måste titta på detta med EU och EU:s regler så att det inte uppstår någon konflikt. Men oavsett detta vill vi så snabbt som möjligt ha en tonnageskatt på plats. Så mycket kan jag säga. Sedan vet vi inte riktigt hur lång tid processen med EU tar.

Anf. 104 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Bara en liten kommentar till detta med finansieringen: Jag tror att vi pratar om summan 45 miljoner kronor per år, som det har framförts kritik mot. Att det finns med i utredningen beror på att det var förutsättningarna för utredningen. Efter en remissrunda och det som Suzanne Svensson nu säger är det ju fritt att finansiera det på vilket sätt man vill. Bara för att det står där kan det inte vara hugget i sten. Så den frågan kan man lämna över till processen. Det viktiga är ju att processen går framåt i skyndsamt takt.

Jag tycker att det är väldigt bra att den maritima strategin är så bred. Men har Suzanne Svensson några synpunkter på det utkast som finns med kopplingar till sjöfarten? Jag upplever i alla fall strategin som väldigt svag. Men Suzanne Svensson kanske har någon annan kunskap som jag inte har som gör att man känner sig tryggare än vad vi som har föreslagit att riksdagen ska göra ett tillkännagivande gör. Vi vill se att man kommer tillbaka och berättar hur man ska göra med tonnageskatten, bemanningsregler och särregler.

När det gäller den inre sjöfarten är det absolut största kravet från näringen att det ska finnas så få särregler som möjligt. Det handlar inte om att sjösäkerheten på något sätt ska äventyras, utan ska man kunna ha överfart på de inre vattenvägarna från Göta älv och Trollhätte kanal ut i Väneren måste villkoren vara konkurrensmässiga. Då kan vi inte i Sverige ha särregler om utrustning och bemanning. Det tror jag är en väldigt viktig fråga.

Anf. 105 SUZANNE SVENSSON (S) replik:

Herr talman! Vi driver tonnageskatten lika hårt som ni gör, och vi har drivit den till och med lite längre, tror jag. Jag lovar att vi inte kommer att släppa taget där.

Den maritima strategin var det materialet som fanns i form av Powerpoint när statsrådet var i Göteborg på maritima dagen. Då bjöd hon

in alla som var där att framföra vad de tyckte. Statsrådet lovade också att det skulle finnas ett färdigt förslag till hösten. Det känns ändå rätt tryggt.

Regeringen har inte suttit så länge. När vi var i opposition lät vi regeringen få chansen att jobba med de förslag som vi hade lagt fram. När det hade gått ett år lade vi fram samma förslag igen. Men här har man inte fått chansen över huvud taget, utan Alliansen betar sig direkt lite grann som under ett kosläpp, som ystra kalvar. Jag hade förväntat mig att denna initiativkraft hade funnits även under den förra mandatperioden.

Så jag tror nog att ni kan se tiden an med tillförsikt. När förslagen väl kommer kan vi diskutera dem.

Anf. 106 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Vänsterpartiet kan med glädje stödja förslaget i det här betänkandet, då det öppnar för fler frågor som vi länge har tyckt vara viktiga. Det gäller till exempel förarbevis för vattenskotrar, som är mycket efterlängtad. Det behövs nya regleringar när nya fordon kommer i bruk – nya fordon som ger stora bullereffekter och störningar i de känsliga fågelskyddsområdena och fridfulla skärgårdsmiljöerna. Vattenskotrarna har också lett till allvarliga tillbud på grund av vårdslös körning, så det är väldigt bra att de här reglerna kommer till stånd.

Vi inväntar dessutom behandlingen av tonnageskatten, som är en viktig lösning för att hindra att många fartyg flaggar ut och flyttas till andra länder. Det finns flera orsaker till utflaggningen, och tonnageskatten är en mycket viktig åtgärd som skulle åstadkomma skillnad. Vi vill dock att man tittar på finansieringen så att den inte drabbar anställningarna. Vi skulle mista svenska jobb med den lilla pott som ska tas ut från den del som drabbar försäkring av de anställda, som det nu finns möjlighet att göra avdrag för. Det tycker vi att man ska titta närmare på.

Det är viktigt att vi stöder sjöfartsnäringen. Det är ett mer hållbart transportmedel, inte minst för godstransporter. Vi står inför en stor klimatutmaning som vi alla känner till. Här är det viktigt att vi väljer hållbara transportslag. Vägslitageavgiften kan också bidra till en överflyttning från väg till sjöfart, som vi alla vet är bättre. Det är inte alls orimligt, och det finns också i många andra europeiska länder. Det är också viktigt att flottan ställer om till hållbara transportmedel. Vi bör gynna det på många olika sätt.

När det gäller de inre vattentransportvägarna vill vi att slussarna i Trollhättan renoveras så fort det finns medel för detta. Det anser vi också är viktigt, även om vi inte i detta läge stöder förslaget eftersom det är en budgetfråga.

Svaveldirektivet har varit en mycket viktig motor för att ställa om fartygsflottan i dess helhet till mer hållbara transportmedel. Här borde politiken stödja en utbyggnad av tankställen för biodrivmedel för att ytterligare gynna omställningen.

Det är också viktigt att svavelutsläppen följs upp på ett rättvist sätt och att sanktioner utgår på ett bra sätt, så att de olika redarna känner att det är ett rättvist system och att det lönar sig att jobba aktivt med att minska

utsläppen. Det kan också gynna en ytterligare omställning, om vi har effektiva och bra sanktionsmöjligheter.

Den svenska sjöfartsflottan bör få bättre villkor för att den ska överleva. Men vi ska inte konkurrera med sämre arbetsmiljö genom att tumma på de svenska bemanningsreglerna. Vi ska i stället gynna både god arbetsmiljö och ett framåtsyftande arbete för att främja ny miljöteknik.

Vi är ett litet land, men med en god balans med införd tonnageskatt och en väl utbyggd infrastruktur för biodrivmedel kan vi gå före och fungera som förebild. Det är den effektivaste metoden för ett litet land att påverka andra länder till en sund balans.

Anf. 107 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Emma Wallrup, för ett mycket engagerat anförande om betydelsen av svensk sjöfart och inlandssjöfart! Tack särskilt för engagemanget för Trollhätteslussarna, som även jag tog upp i mitt anförande! Jag har dessutom uppmärksammat dem på plats och är säker på att också Wallrup har gjort det.

Jag måste, herr talman, ställa en fråga till Emma Wallrup, som företräder Vänsterpartiet i Sveriges riksdag, samma parti som är med och styr Göteborgs stad. Av vilken orsak ska vi renovera slussarna i Trollhättan, Emma Wallrup? Ert parti vill bygga en alltför låg bro i Göteborg i syfte att kunna exploatera mer central mark för bostäder och kontor, och detta till höga markpriser. Ni vill sänka den nya Hisingebron så att vi får en mycket tydlig konflikt mellan Vänertrafiken, som via Trollhätteslussarna går upp genom Göta älv till Vänern, och kollektivtrafiken i centrala Göteborg. Det gör ni i syfte att vinna mark för exploatering och kunna bygga bostäder och kontor.

Herr talman! Det vore intressant att få veta vilka bevekelsegrunder Vänsterpartiet nationellt har till att vi ska satsa de 2–4 miljarder kronor som det kostar att renovera Trollhätteslussarna med tanke på att samma parti tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet aktivt driver en politik i Göteborgs stad som innebär att det blir en onödig investering.

Anf. 108 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Det är mer av en lokal fråga. Den hanteras lokalt. Man tittar på balansen mellan att få in resurser och att ha råd att bygga broar och annat.

För mig som vänsterpartist är det viktigt att man bygger på ett jämlikt sätt, att man ser till att det inte blir för höga markpriser och att vi gynnar hållbara transportmedel. Det finns många vägar att nå dit. På lokal nivå jobbar man med dessa frågor. Man har en dialog med de andra partierna och försöker komma fram till de bästa lösningarna.

Jag har inget bättre svar att ge här och nu än att man jobbar på bästa sätt och att vi kommer att ha en dialog i frågan.

Anf. 109 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Det här är fantastiskt! Föregående talare sa att det kan synas vara märkligt, och nuvarande talare säger att det är en lokal fråga.

Saken är den, herr talman och Emma Wallrup, att högtidliga anföranden i Sveriges riksdag självklart måste ha ett samband med hur vi som partiföreträdare uppträder regionalt i Västra Götalandsregionen eller lokalt i Göteborgs stad eller i Uppsala i Uppland. Annars saknar politiken fullständigt trovärdighet. Vi kan inte framdriva diametralt motsatta uppfattningar, handlingslinjer, som totalt saboterar.

Jag upprepar därför, herr talman, frågan till Emma Wallrup, Vänsterpartiet. På vilka grunder anser Emma Wallrup, företrädare för Vänsterpartiet i Sveriges riksdag, att det är någon som helst mening att investera 2–4 miljarder kronor för renovering av Trollhättesslussarna när Emma Wallrups partikamrater med stöd av Socialdemokraterna och Miljöpartiet i den stad som är främst vad gäller sjöfart i vårt land avser att bygga en bro som avsevärt försvårar sjöfarten? Hur ser det sambandet ut? Jag förstår det inte, men det kan Emma Wallrup säkert förklara.

Anf. 110 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Det är klart att vi ska ha en helhetssyn och diskutera frågan. Nu är Trollhätte kanal inte med i denna budget – den kommer troligtvis att komma framöver – och då måste man göra avvägningarna för att få en helhetssyn. Det är viktigt att ha det, men i nuläget kan jag inte svara för mer än att det är de lokala politikerna som har planerat det.

Ibland tycker jag att politiken i Sverige är alltför fragmentiserad där varje stad tänker på sig och vill ha största möjliga tillväxt. Man tänker inte på helheten över landet. Jag kan inte säga om så är fallet den här gången, men det är en princip som jag tycker är viktig att titta på överlag. Vi behöver sluta med det individuella konkurrenständande som finns både mellan städer och mellan sektorer och i stället försöka bygga helheter och få dem att fungera.

Jag har inte i detalj satt mig in i den här frågan eftersom den ännu inte ligger i budgeten. Vi tycker att det är viktigt att lösa frågan om de inre vattenvägarna. Jag håller med om att Trollhätte kanal är en viktig lösning, och därför lyfte jag upp den i mitt anförande.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 19.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.03 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UFöU3 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Försvarsbudget och vissa humanitära frågor)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

259 för utskottet

42 för res.

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 24 MP, 20 C, 20 V, 16 FP, 14 KD

För res.: 42 SD

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 1 MP, 2 C, 1 V, 3 FP, 2 KD

CU15 Modernare regler för internationell järnvägstrafik

I detta ärende hade endast yrkats bifall till utskottets förslag till beslut. Förslaget innebar dock överlåtelse av beslutanderätt inom EU. Beslutet skulle därför fattas enligt den ordning som föreskrivits i 10 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Det innebar att beslutet skulle fattas antingen genom att *minst tre fjärdedelar* av de röstande och *mer än hälften* av riksdagens ledamöter röstade ja eller i den ordning som gällde för stiftande av grundlag. Utskottet hade förslagit att lagförslaget skulle antas direkt med ett enda beslut genom kvalificerad majoritet.

Beslutet skulle enligt riksdagsordningen fattas genom votering med omedelbar rösträkning.

Votering:

303 för bifall

46 frånvarande

Tredje vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstat ja. Kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 95 S, 70 M, 42 SD, 25 MP, 20 C, 20 V, 17 FP, 14 KD

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 2 FP, 2 KD

CU16 Förstärkt skydd för fartygspassagerare

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU19 Arbetet i ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU23 Brottsbekämpande myndigheters tillgång till informationssystemet för viseringar (VIS)

Punkt 1 (Behöriga myndigheter och villkor för tillgång till uppgifter i informationssystemet för viseringar (VIS))

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

284 för utskottet

20 för res. 1

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 42 SD, 25 MP, 20 C, 18 FP, 14 KD

För res. 1: 20 V

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 4 (Årlig redovisning om överföring av uppgifter till tredjeländer)

1. utskottet

2. res. 3 (FP)

Votering:

286 för utskottet

17 för res. 3

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 42 SD, 25 MP, 20 C, 20 V, 14 KD

För res. 3: 17 FP

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 2 FP, 2 KD

FiU14 Vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU15 Riksrevisionens årsredovisning för 2014

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU18 Införande av vissa internationella standarder i penningtvättslagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU29 Grönbok om kapitalmarknadsunionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU19 Kommittéberättelse 2015

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU12 Redovisning av elnätsverksamhet

Punkt 2 (Allmänt om elmarknaden)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (C)

Förberedande votering:

43 för res. 1

20 för res. 2

241 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

242 för utskottet

42 för res. 1

20 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 25 MP, 20 V, 18 FP, 14 KD

För res. 1: 42 SD

Avstod: 20 C

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

Punkt 4 (Elcertifikatssystemet)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

261 för utskottet

42 för res. 4

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 70 M, 25 MP, 20 C, 20 V, 18 FP, 14 KD

För res. 4: 42 SD

Frånvarande: 19 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

Punkt 5 (Effektivare nätanslutning)

1. utskottet

2. res. 5 (M, C, FP, KD)

Votering:

182 för utskottet

122 för res. 5

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 42 SD, 25 MP, 20 V

För res. 5: 70 M, 20 C, 18 FP, 14 KD

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

Punkt 6 (Tillståndsprocesser vid stamnätsutbyggnad)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

284 för utskottet

20 för res. 6

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 42 SD, 25 MP, 20 C, 18 FP, 14 KD

För res. 6: 20 V

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU19 Lokala aktionsgrupper

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Offentlighet, sekretess och tystnadsplikt)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

284 för utskottet

20 för res.

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 42 SD, 25 MP, 20 C, 18 FP, 14 KD

För res.: 20 V

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

TU11 Sjöfartsfrågor

Punkt 2 (Förutsättningar för svensk sjöfart)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

261 för utskottet

42 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 70 M, 25 MP, 20 C, 20 V, 18 FP, 14 KD

För res. 1: 42 SD

Frånvarande: 19 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

Punkt 3 (Inre vattenvägar)

1. utskottet

2. res. 2 (M, C, FP, KD)

Votering:

182 för utskottet

122 för res. 2

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 42 SD, 25 MP, 20 V

För res. 2: 70 M, 20 C, 18 FP, 14 KD

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

Punkt 11 (Köer för båtplats)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

262 för utskottet

42 för res. 3

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 25 MP, 20 C, 20 V, 18 FP, 14 KD

För res. 3: 42 SD

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 2 C, 1 V, 1 FP, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 maj

2014/15:569 Sveriges säkerhetspolitik

av *Karin Enström* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2014/15:570 Smutsiga sjukhus

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 maj

2014/15:492 Det ökade förtrycket på Kuba

av *Maria Weimer* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:493 Omsorg och ekonomi för äldre personer

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:494 Handläggningstiderna på NFC

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 22 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 6 maj

2014/15:460 Återfall i brott

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:464 Upphandling på Kulturdepartementet

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:474 Praktik under lärarutbildning

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2014/15:472 Utsatta EU-migranter som utnyttjas som arbetskraft
av *Pia Hallström* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:477 Fixering av suggor

av *Catharina Bråkenhielm* (S)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 16.15.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med § 10 anf. 36 (delvis),
av ålderspresidenten därefter till och med § 16,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.03 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
	1
§ 2 Fastställande av dag för riksmötets start 2015/16	1
	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
	1
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	2
	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
	2
§ 6 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali	2
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2014/15:UFöU3	2
Anf. 1 JEFF AHL (SD)	2
Anf. 2 KARIN ENSTRÖM (M)	3
Anf. 3 KENNETH G FORSLUND (S)	5
Anf. 4 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	5
Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (C)	6
Anf. 6 STIG HENRIKSSON (V)	7
Anf. 7 ALLAN WIDMAN (FP)	8
Anf. 8 JEFF AHL (SD) replik	10
Anf. 9 ALLAN WIDMAN (FP) replik	10
Anf. 10 JEFF AHL (SD) replik	11
Anf. 11 ALLAN WIDMAN (FP) replik	11
Anf. 12 STIG HENRIKSSON (V) replik	12
Anf. 13 ALLAN WIDMAN (FP) replik	12
Anf. 14 STIG HENRIKSSON (V) replik	12
Anf. 15 MIKAEL OSCARSSON (KD)	13
Anf. 16 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	13
Anf. 17 KARIN ENSTRÖM (M) replik	16
Anf. 18 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	16
Anf. 19 KARIN ENSTRÖM (M) replik	17
Anf. 20 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	17
Anf. 21 ALLAN WIDMAN (FP) replik	18
Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	18
Anf. 23 ALLAN WIDMAN (FP) replik	19
Anf. 24 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	19
Anf. 25 PETER JEPPSSON (S)	20
Anf. 26 LENA ASPLUND (M)	21
Anf. 27 DANIEL BÄCKSTRÖM (C)	22
(Beslut fattades under § 19.)	24
§ 7 Modernare regler för internationell järnvägstrafik	24
	24
Civilutskottets betänkande 2014/15:CU15	24
(Beslut fattades under § 19.)	24

§ 8 Förstärkt skydd för fartygspassagerare	24
	24
Civilutskottets betänkande 2014/15:CU16.....	24
(Beslut fattades under § 19.).....	24
§ 9 Arbetet i ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten.....	24
Justitiekammarens utlåtande 2014/15:JuU19	24
(Beslut fattades under § 19.).....	24
§ 10 Brottsbekämpande myndigheters tillgång till informationssystemet för viseringar (VIS)	25
Justitiekammarens betänkande 2014/15:JuU23	25
Anf. 28 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	25
Anf. 29 ROGER HADDAD (FP).....	26
Anf. 30 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	27
Anf. 31 ROGER HADDAD (FP) replik.....	28
Anf. 32 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	29
Anf. 33 ROGER HADDAD (FP) replik.....	29
Anf. 34 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	29
Anf. 35 KRISTER HAMMARBERGH (M)	30
Anf. 36 ANDERS SCHRÖDER (MP)	31
Anf. 37 JOHAN HEDIN (C).....	32
(Beslut fattades under § 19.).....	32
§ 11 Vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen.....	33
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU14	33
(Beslut fattades under § 19.).....	33
§ 12 Riksrevisionens årsredovisning för 2014	33
	33
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU15	33
(Beslut fattades under § 19.).....	33
§ 13 Införande av vissa internationella standarder i penningtvättslagen	33
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU18	33
(Beslut fattades under § 19.).....	33
§ 14 Grönbok om kapitalmarknadsunionen	33
	33
Finansutskottets utlåtande 2014/15:FiU29	33
(Beslut fattades under § 19.).....	33
§ 15 Kommittéberättelse 2015	34
	34
Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU19	34
Anf. 38 VERONICA LINDHOLM (S).....	34
(Beslut fattades under § 19.).....	34
§ 16 Redovisning av elnätsverksamhet	34
	34
Näringsutskottets betänkande 2014/15:NU12.....	34
Anf. 39 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	34
Anf. 40 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	37
Anf. 41 RICKARD NORDIN (C).....	39

Anf. 42 BIRGER LAHTI (V).....	41
Anf. 43 PENILLA GUNTHER (KD).....	42
Anf. 44 INGEMAR NILSSON (S)	43
Anf. 45 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	45
Anf. 46 INGEMAR NILSSON (S) replik	45
Anf. 47 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	46
Anf. 48 INGEMAR NILSSON (S) replik	46
Anf. 49 RICKARD NORDIN (C) replik.....	47
Anf. 50 INGEMAR NILSSON (S) replik	48
Anf. 51 RICKARD NORDIN (C) replik.....	48
Anf. 52 INGEMAR NILSSON (S) replik	49
Anf. 53 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik.....	49
Anf. 54 INGEMAR NILSSON (S) replik	50
Anf. 55 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik.....	50
Anf. 56 INGEMAR NILSSON (S) replik	51
Anf. 57 LISE NORDIN (MP)	51
Anf. 58 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	54
Anf. 59 LISE NORDIN (MP) replik	54
Anf. 60 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	55
Anf. 61 LISE NORDIN (MP) replik	55
Anf. 62 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik.....	56
Anf. 63 LISE NORDIN (MP) replik	56
Anf. 64 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik.....	57
Anf. 65 LISE NORDIN (MP) replik	57
Anf. 66 RICKARD NORDIN (C) replik.....	58
Anf. 67 LISE NORDIN (MP) replik	58
Anf. 68 RICKARD NORDIN (C) replik.....	59
Anf. 69 LISE NORDIN (MP) replik	60
Anf. 70 JÖRGEN WARBORN (M).....	60
Anf. 71 INGEMAR NILSSON (S) replik	61
Anf. 72 JÖRGEN WARBORN (M) replik.....	62
Anf. 73 INGEMAR NILSSON (S) replik	62
Anf. 74 JÖRGEN WARBORN (M) replik.....	63
(Beslut fattades under § 19.).....	63
§ 17 Lokala aktionsgrupper	64
Näringsutskottets betänkande 2014/15:NU19	64
Anf. 75 HÅKAN SVENNELING (V).....	64
Anf. 76 MATTIAS JONSSON (S).....	65
Anf. 77 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M)	66
Anf. 78 PAVEL GAMOV (SD)	66
(Beslut fattades under § 19.).....	67
§ 18 Sjöfartsfrågor	67
Trafikutskottets betänkande 2014/15:TU11	67

Anf. 79 EDWARD RIEDL (M)	67
Anf. 80 JIMMY STÅHL (SD)	69
Anf. 81 ANDERS ÅKESSON (C)	70
Anf. 82 LARS TYSKLIND (FP).....	72
Anf. 83 ROBERT HALEF (KD).....	75
Anf. 84 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	77
Anf. 85 ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	80
Anf. 86 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik	80
Anf. 87 ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	81
Anf. 88 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik	81
Anf. 89 EDWARD RIEDL (M) replik	81
Anf. 90 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik	82
Anf. 91 EDWARD RIEDL (M) replik	82
Anf. 92 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik	83
Anf. 93 LARS TYSKLIND (FP) replik	83
Anf. 94 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik	84
Anf. 95 LARS TYSKLIND (FP) replik	84
Anf. 96 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik	85
Anf. 97 SUZANNE SVENSSON (S).....	85
Anf. 98 ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	88
Anf. 99 SUZANNE SVENSSON (S) replik	89
Anf. 100 ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	89
Anf. 101 SUZANNE SVENSSON (S) replik	89
Anf. 102 LARS TYSKLIND (FP) replik	90
Anf. 103 SUZANNE SVENSSON (S) replik	90
Anf. 104 LARS TYSKLIND (FP) replik	90
Anf. 105 SUZANNE SVENSSON (S) replik	91
Anf. 106 EMMA WALLRUP (V).....	91
Anf. 107 ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	92
Anf. 108 EMMA WALLRUP (V) replik	93
Anf. 109 ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	93
Anf. 110 EMMA WALLRUP (V) replik	93
(Beslut fattades under § 19.).....	93

Ajournering

.....94

Återupptagna förhandlingar

.....94

§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens

sammanträde94

UFöU3 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali	94
CU15 Modernare regler för internationell järnvägstrafik	94
CU16 Förstärkt skydd för fartygspassagerare	95
JuU19 Arbetet i ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten.....	95
JuU23 Brottsbekämpande myndigheters tillgång till informationssystemet för viseringar (VIS).....	95
FiU14 Vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen	95
FiU15 Riksrevisionens årsredovisning för 2014	95

FiU18 Införande av vissa internationella standarder i penningtvättslagen	96
FiU29 Grönbok om kapitalmarknadsunionen	96
KU19 Kommittéberättelse 2015	96
NU12 Redovisning av elnätsverksamhet	96
NU19 Lokala aktionsgrupper	97
TU11 Sjöfartsfrågor	98
§ 20 Anmälan om interpellationer	99
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar	99
§ 22 Anmälan om skriftliga svar på frågor	99
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 16.15.	100

Tryck: Elanders, Vällingby 2015